

ପରିସୂଚକ ଉତ୍କଳବିକାଶ

ଲୋକନାଥ ମହାପାତ୍ର

ପରିପୂରକ ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟା

ଲେଖକ :

ଶ୍ରୀ ଲୋକନାଥ ମହାପାତ୍ର

ଷ୍ଟୋନି ରୋଡ଼, କଟକ-୭୫୩ ୦୦୨

ପ୍ରକାଶକ :

ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟା ସମିତି, କଟକ ଲଜ୍

କାଲିଗାଳୀ, କଟକ-୭୫୩ ୦୦୨

ପ୍ରଥମ ସଂସ୍କରଣ :

୧୯୯୭

ମୁଦ୍ରଣ :

ନବଜୀବନ ପ୍ରେସ୍,

ରାଜନୀତୋକ, କଟକ-୭୫୩ ୦୦୨

ମୂଲ୍ୟ :

ଟ ୧୨-୦୦

ଭୂମିକା

ଗୁପ୍ତବିଦ୍ୟା ବା ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟା ବିଶ୍ୱର ସମସ୍ତ ଜ୍ଞାନର ଭଣ୍ଡାର । କିନ୍ତୁ ଉକ୍ତ ଜ୍ଞାନର ଅଳ୍ପ କିଛି ବିଷୟ ପ୍ରକାଶ କରାଯାଇଛି; କାରଣ ସାଧାରଣ ମନୁଷ୍ୟ ସମସ୍ତ ଜ୍ଞାନ ଲାଭ କରିବାକୁ ବର୍ତ୍ତମାନ କାଳରେ ଉପଯୁକ୍ତ ନୁହନ୍ତି । ଜ୍ଞାନ ଲାଭ ସଙ୍ଗେ ଅଲୌକିକ ଶକ୍ତି ଲାଭ ହୁଏ । ବର୍ତ୍ତମାନ କାଳରେ ସାଧାରଣ ମନୁଷ୍ୟ ବସୁବାଦୀ ଓ ଅଶୁଦ୍ଧ ଚରନ୍ଦର ହୋଇଥିବାରୁ ସେ ଅଲୌକିକ ଶକ୍ତିର ଅପବ୍ୟବହାର କରି ସଂସାରରେ ଦୁଃଖ, କଷ୍ଟ ଓ ନିର୍ଯାତନା ଆଣିବ । କିନ୍ତୁ ଉନ୍ନତ ଚରନ୍ଦ, ଚନ୍ଦ୍ରାଶକ୍ତି ଓ ଅବିରମ ସାଧନାଦ୍ୱାରା ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟାର ଗୁପ୍ତ ତତ୍ତ୍ୱମାନ ଜାଣିହେବ । ମହାସାମାନେ ଏହା କରିପାରିଛନ୍ତି ।

ସାଧାରଣ ମନୁଷ୍ୟର ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଜ୍ଞାନ ତାହାର ଧର୍ମରେ ସୀମିତ । କାଳକ୍ରମେ ଧର୍ମର ଅବିକଳ ହୋଇ ସେଥିରେ ଅନେକ ଭ୍ରମାତ୍ମକ ଧାରଣା, କୁସଂସ୍କାର ଓ ଭ୍ରଷ୍ଟାରୁ ପ୍ରବେଶ କରିଛି । ଏସବୁ ଦୂର କରିବାପାଇଁ ଜନସାଧାରଣଙ୍କୁ କିଛି ନୂତନ ଜ୍ଞାନ ଦେବାପାଇଁ ଦୁଇ ଜଣ ମହାତ୍ମାଙ୍କ ଇଚ୍ଛାବ୍ୟାପନରେ ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟା ସମିତି ୧୮୭୫ ମସିହା ନଭେମ୍ବର ୧୭ ତାରିଖରେ ଗଠିତ ହୋଇଥିଲା । ଏଥିରେ ସବୁ ଧର୍ମର ସାରକଥା ଅଛି ଓ କିଛି ଅଧିକ ଜ୍ଞାନ ମଧ୍ୟ ଅଛି ।

ଗୁପ୍ତ ବିଦ୍ୟାର ଗୁରୁଟି ଗାଣା ଅଛି — ଜ୍ଞାନ ବିଦ୍ୟା, ମହା ବିଦ୍ୟା, ଗୁପ୍ତ ବିଦ୍ୟା ଓ ଆତ୍ମ ବିଦ୍ୟା । ଏମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଆତ୍ମବିଦ୍ୟା ଶ୍ରେଷ୍ଠ; କାରଣ ଅନ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ଆତ୍ମ ବିଦ୍ୟାର ଆଶ୍ରୟ ନଥାନ୍ତି । ଆତ୍ମ ବିଦ୍ୟା ଓ ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟା ଏକ ।

ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟାର ବିଭିନ୍ନ ତତ୍ତ୍ୱ ସମ୍ବଳିତ ଶତ ଶତ ପୃଷ୍ଠକ ଅଛି । କିନ୍ତୁ ସେସବୁ ଇଂରାଜୀ ଭାଷାରେ ଲେଖାଯାଇଛି । ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାରେ ଅଳ୍ପ କେତୋଟି ବହି ଅଛି । ଅର୍ଥାତ୍ତ୍ୱରୁ ସେ ବହିଗୁଡ଼ିକ ଆକାର ଶ୍ରେଷ୍ଠ କରିବାକୁ ହୋଇଥିଲା ଓ ସୀମିତ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସେତିକି କୁହାଯାଇପାରିବ ସେତିକି ସେ ବହିଗୁଡ଼ିକରେ ସ୍ଥାନ ପାଇଥିଲା । ଏହି ପୃଷ୍ଠକରେ ମୁଁ ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟାର କିଛି ଅଧିକ ତତ୍ତ୍ୱ ଲେଖିଛି । ଉପରୋକ୍ତ କାରଣରୁ ଏ ପୃଷ୍ଠକର ଆକାର ମଧ୍ୟ ସୀମିତ । ପୁଣି ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟାରେ ଉତ୍ତମ ଜ୍ଞାନ ଥିବା ଲେଖକ ଓ ଲେଖିକାମାନଙ୍କ ପୃଷ୍ଠକଗୁଡ଼ିକର ଏହି ପୃଷ୍ଠକ କେତେକାଂଶରେ ପରିପୁରକ ମାତ୍ର । ତେଣୁ ସମସ୍ତ ପୃଷ୍ଠକଗୁଡ଼ିକ ପଢ଼ିଲେ ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟାର ପ୍ରତ୍ୟେକ ବିଷୟରେ ମୋଟାମୋଟି ଧାରଣା କରିହେବ । ଏହି ସ୍ମୃତ ପୃଷ୍ଠକରେ କେତେକ

ବିଷୟର ପୁନରାବୃତ୍ତି କରାଯାଇଛି ଓ କେତେକ ବିଷୟ ଦିଆଯାଇଛି । ବୁଝିବାରେ ସୁବିଧା ହେବା ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଏହା କରାଯାଇଛି ।

ଏହି ପୁସ୍ତକର ବିଷୟଗୁଡ଼ିକ ମୁଖ୍ୟତଃ ନମ୍ବର ପୁସ୍ତକଗୁଡ଼ିକରୁ ସଂଗୃହୀତ ।

୧ । Secret Doctrine by H. P. Blavatsky

୨ । Divine Plan by Geoffrey A. Barborka

୩ । Mahatma Letters to A. P. Sinnett

by A. T. Barker

୪ । The Ancient Wisdom by Annie Besant

୫ । The Inner Government of the World

by Annie Besant

୬ । Theosophy Explained in Questions

and Answers by P. Pavri

୭ । The Solar System by Arthur E. Powell

୮ । The Hidden Side of Things

by C. W. Leadbeater

୯ । The Eternal Truths of Life

by Arthur Robson

ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟା ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ସତ୍ୟମାନଙ୍କ ସହିତ ମୋତେ ଲେଖିବାକୁ ପ୍ରେରଣା ଦେଇଛି । ଶ୍ରୀମତୀ ଶୈଳବାଳା ମହାପାତ୍ର, ଶ୍ରୀ ଜୟକୃଷ୍ଣ ସାହୁ, ଶ୍ରୀମତୀ ସୁଷମାମୟୀ ସାହୁ, ଡକ୍ଟର ଶ୍ରୀମତୀ ଚନ୍ଦ୍ରମ୍ବୀ ମହାପାତ୍ର ଓ ଶ୍ରୀମତୀ ନଳିନୀପ୍ରଭା ଦି ପାଠୀ ପାଣ୍ଡୁଲିପିଟି ପଦ୍ମ ବହିଟି ଛପାଇବା ଉଚିତ ବିବେଚନା କରିବାରୁ ଏହି ପୁସ୍ତକ ମୁଦ୍ରିତ ହେଲା । ଚନ୍ଦ୍ରମ୍ବୀ କେତେକ ସୁଟି ସଂଶୋଧନ କରି ସାହାଯ୍ୟ କରିଛନ୍ତି । ଏମାନଙ୍କ ଶ୍ରଦ୍ଧା ଓ ସାହାଯ୍ୟ ପାଇଁ ମୁଁ କୃତଜ୍ଞ ।

ନବଜୀବନ ପ୍ରେସର ଅଧିକାରୀ ଶ୍ରୀ କୃଷ୍ଣମୋହନ ମିଶ୍ର ମୁଦ୍ରଣ ସହିତ ପୁସ୍ତକ ସଂଶୋଧନର ଦାୟିତ୍ବ ନେଇଥିବାରୁ ମୁଁ ତାଙ୍କଠାରେ କୃତଜ୍ଞ ।

ଲେଖକ

ସୂଚୀପତ୍ର

ବିଷୟ	ପୃଷ୍ଠା
ପ୍ରଥମ ଅଧ୍ୟାୟ— ପରମେଶ୍ୱର ଓ ଈଶ୍ୱର	
୧ । ପରମେଶ୍ୱର	୧
୨ । ଈଶ୍ୱର	୨
ଦ୍ୱିତୀୟ ଅଧ୍ୟାୟ— ସୃଷ୍ଟି	
୧ । ସୃଷ୍ଟିର ଆରମ୍ଭ	୨
୨ । ଉପାଦାନ ଓ ପ୍ରକ୍ରିୟା	୩-୫
ତୃତୀୟ ଅଧ୍ୟାୟ— ସୌର ଜଗତ	
୧ । ସୌର ଜଗତର ସୃଷ୍ଟି	୫-୭
୨ । ସଂକଳ୍ପ	୭
୩ । ସୌର ଜଗତର ସ୍ଥିତିକାଳ ଓ ପ୍ରଲୟ	୭-୮
୪ । ଚେତନା ଓ ଶରୀର	୮-୧୦
୫ । ଜୀବନ ଓ ପ୍ରାଣ	୧୦
ଚତୁର୍ଥ ଅଧ୍ୟାୟ— ଜନକକାଣ୍ଡ	
୧ । ଜୀବନର ସୋପାନ ଓ ବିକାଶ	୧୧-୧୭
୨ । ମନୁଷ୍ୟର ଭକ୍ତି ଓ ଉପାୟ	୧୭
ପଞ୍ଚମ ଅଧ୍ୟାୟ— ମାନବ ବିକାଶ	
୧ । ମାନବର ଅବିର୍ଭାବ ଓ ବିକାଶ	୧୭
୨ । ପ୍ରଥମ ମୂଳଜାତି	୧୭
୩ । ଦ୍ୱିତୀୟ ମୂଳଜାତି	୧୮
୪ । ତୃତୀୟ ମୂଳଜାତି	୧୯-୨୧
୫ । ତୃତୀୟ ଚକ୍ର ଓ ଚକ୍ରଭୂମି	୨୧-୨୨
୬ । ଚତୁର୍ଥ ମୂଳଜାତି	୨୨-୨୩

୭ । ପଞ୍ଚମ ମୂଳଜାତି	୨୩-୨୫
୮ । ଷଷ୍ଠ ମୂଳଜାତି	୨୫
୯ । ସପ୍ତମ ମୂଳଜାତି	୨୭
୧୦ । ସୁହାସା	୨୭
୧୧ । ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଓ ପାଥ୍ୟିକ କୌଳିକ ଗୁଣ	୨୭-୨୭
୧୨ । ମୁକ୍ତ ଇଚ୍ଛାଶକ୍ତି	୨୭
୧୩ । ନିର୍ବାଣ	୨୭
୧୪ । ସପ୍ତପର୍ଣ୍ଣା	୨୮-୨୯
୧୫ । ସପ୍ତ କରଣ ବା ରଶ୍ମି	୨୯-୩୦
୧୬ । ସତ୍ତ୍ୱର ବିକାଶ	୩୦

ଷଷ୍ଠ ଅଧ୍ୟାୟ— ଅଦୃଶ୍ୟ ଶାସ୍ତ୍ରକ ଗୋଷ୍ଠୀ

୧ । ଗୋଳକମାଳା—ଭୈରାବ	୩୩
୨ । ପୃଥ୍ୱୀର ଆତ୍ମ୍ୟନ୍ତରାଳ ଶାସ୍ତ୍ର ଓ ଶାସ୍ତ୍ରକ ଗୋଷ୍ଠୀ	୩୧-୩୪

ସପ୍ତମ ଅଧ୍ୟାୟ— ପୁନର୍ଜନ୍ମ

୧ । ପୁନର୍ଜନ୍ମ ଓ ତାହାର ଆବଶ୍ୟକତା	୩୫
୨ । ପୁନର୍ଜନ୍ମର ସୂଚନା	୩୫-୩୬
୩ । ପରଜନ୍ମର ନିର୍ଦ୍ଦାରଣ	୩୬-୩୭
୪ । ପୁରୁଷ ଓ ସ୍ତ୍ରୀ ଜନ୍ମ	୩୭-୩୮
୫ । ପୁନର୍ଜନ୍ମ କପର ହୁଏ	୩୮

ଅଷ୍ଟମ ଅଧ୍ୟାୟ— କର୍ମବାଦ

୧ । କର୍ମ ଓ କର୍ମଫଳ	୩୯-୪୦
୨ । ନିଜର ଭବିଷ୍ୟତ ଗଠନ	୪୦-୪୧
୩ । କାର୍ଯ୍ୟର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ	୪୧-୪୨
୪ । ଦ୍ୱିବିଧ କର୍ମ	୪୨-୪୩
୫ । କର୍ମଫଳ ଶିକ୍ଷା ଦିଏ	୪୩-୪୪
୬ । ସମୁଦ୍ର କର୍ମଫଳ	୪୪

ନବମ ଅଧ୍ୟାୟ— ମୃତ୍ୟୁ ଓ ମୃତ୍ୟୁ ପର ଅବସ୍ଥା

୧ । ପ୍ରଗତି ଓ ପରିବର୍ତ୍ତନ	୪୪-୪୫
୨ । ମୃତ୍ୟୁ ବସୟ ନାଶିବାର ଆବଶ୍ୟକତା	୪୫

୩ । ମୃତ୍ୟୁ	୪୫-୪୭
୪ । ପ୍ରାକୃତିକ ମୃତ୍ୟୁ	୪୭
୫ । କାମଲୋକରେ ପ୍ରବେଶ ଓ ସଂଘର୍ଷ	୪୭-୪୮
୬ । ପରିପାକ	୪୮
୭ । ଅପ୍ରାକୃତିକ ଓ ସହସା ମୃତ୍ୟୁ	୫୦
୮ । ଦୁର୍ଘଟଣାରେ ମୃତ୍ୟୁ	୫୦
୯ । ଆତ୍ମହତ୍ୟା	୫୧
୧୦ । ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦଣ୍ଡ ମୃତ୍ୟୁ	୫୧-୫୨
୧୧ । ଶିଶୁକାଳରେ ମୃତ୍ୟୁ	୫୨
୧୨ । ପ୍ରେତାତ୍ମା ମାଧ୍ୟମିକତା	୫୨
୧୩ । ଦେବାଚନ	୫୨-୫୩

ଦଶମ ଅଧ୍ୟାୟ— ଦାକ୍ଷା ଓ ଦାକ୍ଷିତ୍ୟ

୧ । ଦାକ୍ଷା	୫୪-୫୫
୨ । ଦାକ୍ଷାର ପ୍ରଭ ଓ ଦାକ୍ଷିତ୍ୟ	୫୫

ଏକାଦଶ ଅଧ୍ୟାୟ— ଦେବ ନିମନ୍ତକାଶ

୧ । ସମାନ୍ତରାଳ ବିକାଶ	୫୭
୨ । ଦେବ ଦେବୀ ପୂଜା	୫୭

ଦ୍ଵାଦଶ ଅଧ୍ୟାୟ— ବିବିଧ ପ୍ରସଙ୍ଗ

୧ । ପ୍ରାର୍ଥନା	୫୭
୨ । ଅନୁଶୋଚନା	୫୭
୩ । କ୍ଷମା	୬୦
୪ । ସ୍ମରଣ	୬୦
୫ । ସ୍ଥିତି	୬୧
୬ । ଅବତାର	୬୧-୬୨
୭ । ଦେହ, ପ୍ରାଣ ଓ ଚେତନା	୬୨-୬୩
୮ । ମିତ୍ର ଓ ଶତ୍ରୁ	୬୩-୬୪
୯ । ଜଳ ପାଇବାର ସାର କଥା	୬୪-୬୫
୧୦ । ଗଥ	୬୫

(୩)

ଚିତ୍ର ସୂଚୀ

୧ମ ଚିତ୍ର	୮ ପୃଷ୍ଠାରେ
୨ୟ ଚିତ୍ର	୧୩ ପୃଷ୍ଠାରେ
୩ୟ ଚିତ୍ର	୨୪ ପୃଷ୍ଠାରେ
୪ର୍ଥ ଚିତ୍ର	୨୮ ପୃଷ୍ଠାରେ
୫ମ ଚିତ୍ର	୩୦ ପୃଷ୍ଠାରେ
୬ଷ୍ଠ ଚିତ୍ର	୩୪ ପୃଷ୍ଠା ପରେ
୭ମ ଚିତ୍ର	୪୯ ପୃଷ୍ଠାରେ
୮ମ ଚିତ୍ର	୫୮-୫୯ ପୃଷ୍ଠାରେ

ପ୍ରଥମ ଅଧ୍ୟାୟ ପରମେଶ୍ୱର ଓ ଈଶ୍ୱର

୧ । ପରମେଶ୍ୱର

ସମସ୍ତ ବସ୍ତୁରେ ଏକ ଚିରନ୍ତନ ନିୟମ ଅନୁସାରେ ସବୁ କାର୍ଯ୍ୟ ହେଉଛି । ସବୁ ନିୟମାନୁବର୍ତ୍ତୀ ଅଲ୍ଲ୍ଲ କେତେକ ବସ୍ତୁ ମନୁଷ୍ୟ ଧାରଣା କରିପାରେ । ଏ ନିୟମର ଉତ୍ସ କେଉଁଠାରେ ଓ ତାହାର ବର୍ତ୍ତା କିଏ, ତାହା ମନୁଷ୍ୟ କିମ୍ବା ସିଦ୍ଧ ପୁରୁଷମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ଜଣାନାହିଁ । ଯେଉଁ ସିଦ୍ଧ ପୁରୁଷମାନେ ମାନବ ବିମରକାଶ ପଥ ଅତିବିମଳ କରି ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ରାଜ୍ୟରେ ଅବସ୍ଥାନ କରୁଛନ୍ତି, ସେମାନେ କେବଳ ସୌର ଜଗତ ବସ୍ତୁରେ ସମସ୍ତ ଜ୍ଞାନ ଲଭ କରିଛନ୍ତି । ସୃଷ୍ଟିରେ ଏକ ଚିରନ୍ତନ ନିୟମ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିବାରୁ ତାହାର ଏକ ଚେତନାର ଉତ୍ସ ନିଶ୍ଚୟ ଅଛି । କିନ୍ତୁ ସେ ବସ୍ତୁରେ କୌଣସି ଧାରଣା କରିବା ଭ୍ରମାତ୍ମକ ହେବ । ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟା ଏକ ଅବ୍ୟକ୍ତ ସର୍ବୋଚ୍ଚ ଶୁଦ୍ଧ ଚେତନାର ଅସ୍ତିତ୍ୱ ସ୍ୱୀକାର କରେ ; କିନ୍ତୁ ସେ ବସ୍ତୁରେ କୌଣସି ଧାରଣା ପୋଷଣ କରେନାହିଁ । ଉକ୍ତ ଚେତନାକୁ ଅନାଦି, ନିରାକାର, ଚିନ୍ମୟ, ନିର୍ଗୁଣ, ଅଚିନ୍ତ୍ୟମୟ ଓ ସର୍ବବ୍ୟାପୀ ବୋଲି ଜ୍ଞାନୀମାନେ କହୁଛନ୍ତି । ଏପରି ବସ୍ତୁକୁ କୌଣସି ନାମ ଦିଆଯାଇ ନପାରେ । ତଥାପି ଭାଷାରେ ବ୍ୟକ୍ତ କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ହେତୁ ସେଇ ସର୍ବୋଚ୍ଚ ଚେତନାକୁ ପରମେଶ୍ୱର, ବିଶ୍ୱେଶ୍ୱର, ପରଂବ୍ରହ୍ମ, ଜଗନ୍ନାଥ, ପରମାତ୍ମା, ଇତ୍ୟାଦି ନାମରେ ସୂଚିତ କରାଯାଏ । ଏହି ସର୍ବୋଚ୍ଚ ଚେତନା ଓ ଚିରନ୍ତନ ନିୟମ, ଯାହାକୁ ଆମେ ଉପରେକ୍ତ ନାମାବଳୀ ଦେଇଛୁ, ତାହା ଏକମାତ୍ର ସତ୍ୟ ଯେହେତୁ ତାହା ଚିରନ୍ତନ । ତାହା ମୂଳ ଚେତନା, ମୂଳ ଶକ୍ତି ବା ମୂଳ ପ୍ରକୃତି ଓ ପ୍ରାଣର ମୂଳ ଉତ୍ସ ଓ ସେଥିରୁ ସୃଷ୍ଟି ନିର୍ଗତ । କିନ୍ତୁ ତାହା ସର୍ବଦା ଅବ୍ୟକ୍ତ, ଅପ୍ରକାଶିତ । ମୂଳ ଚେତନା, ଶକ୍ତି ଓ ପ୍ରାଣ ସେ ଅବ୍ୟକ୍ତ ସ୍ଥିତିରେ ଏକ ଓ ଅଭିନ୍ନ । ବେଦାନ୍ତ, ବୌଦ୍ଧ ଓ ମହିମା ଧର୍ମ ମଧ୍ୟ ଅନୁରୂପ ମତ ପୋଷଣ କରେ ।

ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟା ସତ୍ତ୍ୱ ନିଃସାର୍ଥପର କର୍ମ, ସତ୍ତ୍ୱ ଅଭିପ୍ରାୟ, ସତ୍ତ୍ୱ ଭାବନା, ସତ୍ତ୍ୱ ଜ୍ଞାନ ବସ୍ତୁରେ କହେ ଓ ଜୀବନର ବିମର ବିକାଶ ପଥରେ ଆଗେଇଯିବାକୁ ଦିଶୁଦର୍ଶନ ଦିଏ । ମନୁଷ୍ୟର ବର୍ତ୍ତମାନ ଅବସ୍ଥାରେ ସେହିକି ଯଥେଷ୍ଟ ।

୨ । ଇଶ୍ଵର

ପରମେଶ୍ଵରଙ୍କ ବ୍ୟତୀତ ଇଶ୍ଵର କଲ୍ପନା ମଧ୍ୟ ଅଛି । ବିଭିନ୍ନ ସପ୍ତଦାୟୁର ଲୋକେ ତାଙ୍କୁ ବିଭିନ୍ନ ନାମ ଦେଇଛନ୍ତି । କେତେକ ତାଙ୍କୁ ସାକାର ରୂପେ ଉପାସନା କରନ୍ତି । ଇଶ୍ଵରଙ୍କ ବିଷୟରେ ଅଧିକାଂଶ ଧାରଣା ଭ୍ରାନ୍ତ । ପ୍ରଜ୍ଞା ଲଭ କରିଥିବା ସିଦ୍ଧ ମନୁଷ୍ୟମାନେ ସୌର ଜଗତ ବିଷୟରେ ସମସ୍ତ ଜ୍ଞାନ ଲଭ କରିଛନ୍ତି । ସେମାନେ କୁହନ୍ତି ଯେ ସୌର ଜଗତର ସମସ୍ତ କିଛି ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ଗୁଳିତ । ଏକଥା ଗ୍ରହଣୀୟ ଯେ ସୂର୍ଯ୍ୟ ପରମେଶ୍ଵରଙ୍କର ଅଧୀନସ୍ଥ ଏକ ଶକ୍ତି; କାରଣ ସେହି ଏକ ଚିରନ୍ତନ ନିୟମ ପ୍ରକୃତିର ନିୟମରୂପେ ସୌର ମଣ୍ଡଳରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଛି । ତେଣୁ ଇଶ୍ଵର ଭାବରେ କିଛି ଧାରଣା କରିବାକୁ ହେଲେ କେବଳ ସେହି ଅଜଣା ଶକ୍ତି ଗୁଳିତ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କୁ ଇଶ୍ଵର ଭାବରେ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇପାରେ । ଆମେମାନେ ସ୍କୁଲ ଦେହର ଚକ୍ଷୁଦ୍ଵାରା ଯେଉଁ ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କୁ ଦେଖୁ ତାହା ପ୍ରକୃତ ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କର ଜଡ଼ ପ୍ରକାଶ ମାତ୍ର । ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ସୂର୍ଯ୍ୟ ସୌର ଜଗତର ବହୁ ଉପର ସ୍ତରରେ ଅବସ୍ଥାନ କରନ୍ତି । ସମସ୍ତ ସୌର ଜଗତ ତାଙ୍କର ଦେହ ଓ ଜଡ଼ ସୂର୍ଯ୍ୟ ତାଙ୍କର ଚେତନାର ମୃଣ୍ୟ ପରିପ୍ରକାଶ । ମାନବ ସମୂହକୁ ନେଇ ମାନବ ଜମି ବକାଶ ପରି ଦେବଦେବୀ ସମୂହକୁ ନେଇ ଦେବ ଜମି ବକାଶ ଅଛି । କୌଣସି ଦେବତା ଇଶ୍ଵର ନୁହନ୍ତି ।

ଦ୍ଵିତୀୟ ଅଧ୍ୟାୟ

ସୃଷ୍ଟି

୧ । ସୃଷ୍ଟିର ଆରମ୍ଭ

ସୃଷ୍ଟି ଓ ପ୍ରଳୟ ପରସ୍ପରର ଅନୁଗମନ କରନ୍ତି । ସୃଷ୍ଟିର ଅନ୍ତେ ପ୍ରଳୟ ଓ ପ୍ରଳୟର ଅନ୍ତେ ସୃଷ୍ଟି । ସୃଷ୍ଟି ଆରମ୍ଭ ହୁଏ ଯେତେବେଳେ ନିର୍ଗୁଣ ପରବ୍ରହ୍ମ ସରୁଣ ବସ୍ତୁ ବା ବ୍ରହ୍ମା ସୃଷ୍ଟି କରନ୍ତି । ବ୍ୟକ୍ତ ଅବସ୍ଥାକୁ ଆସିଲେ ବ୍ରହ୍ମ ସିଦ୍ଧି ପ୍ରକାଶ ଲଭ କରନ୍ତି । ଏହାକୁ ସୃଷ୍ଟି, ସ୍ଥିତି ଓ ବିଲୟ କୁହାଯାଏ । ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସୃଷ୍ଟିକାଳ ସରିଗଲେ ବିଲୟ ବା ପ୍ରଳୟ ହୁଏ ଓ ସମସ୍ତ ସୃଷ୍ଟି ସେମାନଙ୍କର ପୁରାବସ୍ଥା ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇ ଅବ୍ୟକ୍ତ ଅବସ୍ଥାରେ ରୁହନ୍ତି । ସୃଷ୍ଟିକାଳ ଯେତିକି ଅବ୍ୟକ୍ତ ସ୍ଥିତିକାଳ ମଧ୍ୟ ସେତିକି । ଅବ୍ୟକ୍ତ ସ୍ଥିତିକାଳ ସରିଗଲେ ପୁଣି ସୃଷ୍ଟି ହୁଏ ।

ମହାକାଶ ଚରନ୍ତନ ଓ ସଂବ୍ୟାପୀ । ଏହା ଶୁଦ୍ରାତିଶୁଦ୍ର ଗୋଲକାର ବୁଦ୍‌ବୁଦ୍ ସମଷ୍ଟି (Bubbles in koilon) । ଏହି ବୁଦ୍‌ବୁଦ୍ ସ୍ଥୂଳ ଜଗତର ପରମାଣୁଠାରୁ (Atom) ବହୁ ଗୁଣରେ କ୍ଷୁଦ୍ର ଓ ସୁକ୍ଷ୍ମ । ପରଂବ୍ରହ୍ମ ସୃଷ୍ଟିର ଏକ କଲ୍ପନା ଓ ଯୋଜନା କରିଥାନ୍ତି । ବ୍ରହ୍ମ ଓ ଅନ୍ୟ ଉଚ୍ଚ ଚେତନାଶକ୍ତିଧାରୀମାନେ (Dhyani-Chohans) ଏହି କଲ୍ପନା ଓ ଯୋଜନାକୁ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରନ୍ତି । ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କୁ ତେଣୁ ସୃଷ୍ଟିକର୍ତ୍ତା ବୋଲି କୁହାଯାଏ । ସେ ନିଜର ଇଚ୍ଛାଶକ୍ତି ଦ୍ଵାରା ମହାକାଶରେ ଗୋଟିଏ ଅଂଶ ଗୋଟିଏ ସୃଷ୍ଟି ପାଇଁ ନିରୂପଣ କରନ୍ତି ଓ ସେଥିରେ ସାତଟି ସ୍ତର ବା ଲୋକ (Plane) ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କରନ୍ତି । ଉପରୁ ତଳକୁ କିମ୍ବା ସୁକ୍ଷ୍ମରୁ ସୃକ୍ଷ୍ମତର ବର୍ଗରରେ ଏହାର ନାମ ଆଦି ବା Divine, ଅନୁପାଦକ ବା monadic, ଆତ୍ମିକ ବା nirvanic, ବୁଦ୍ଧି ବା intuitional, ମାନସ ବା mental, କାମ ବା astral ଓ ସ୍ଥୂଳ ବା physical । ସ୍ତର ବା ଲୋକର ଘନତା ଉପରୁ ତଳକୁ ସୁକ୍ଷ୍ମରୁ ସ୍ଥୂଳ ହୋଇ ସ୍ଥୂଳତମ ସ୍ତରରେ ସଂସ୍କୃତ ଘନତା ପ୍ରାପ୍ତ ହୁଏ । ସୃକ୍ଷ୍ମ ସ୍ତରର ପଦାର୍ଥ ତାର ସମସ୍ତ ନିମ୍ନ ସ୍ତରର ପଦାର୍ଥରେ ଅନୁପ୍ରବେଶ କରି ପାରନ୍ତି (Interpenetration) । ପ୍ରତ୍ୟେକ ସ୍ତର ସାତଟି ବିଭକ୍ତିତ ଅଂଶରେ (Sub-plane) ଅବସ୍ଥାନ କରନ୍ତି । ମହାକାଶର ଉପରୋକ୍ତ ନିରୂପିତ ଅଂଶରେ କୋଟି କୋଟି ସୌର ମଣ୍ଡଳ ହୁଏ । ଗୋଟିଏ ସୌର ମଣ୍ଡଳ ଗୋଟିଏ ସୂର୍ଯ୍ୟ ନାରାୟଣଙ୍କ ଦାୟିତ୍ଵରେ ରୁହେ । ଏପରି କୋଟି କୋଟି ସୌର ମଣ୍ଡଳର କୋଟି କୋଟି ସୂର୍ଯ୍ୟ ନାରାୟଣ ଅଛନ୍ତି । ବିଭିନ୍ନ ସୌର ମଣ୍ଡଳ ପାଇଁ ବ୍ରହ୍ମ ମହାକାଶର ବିଭିନ୍ନ ଅଂଶ ନିରୂପଣ କରିଥାନ୍ତି ।

୨ । ଉପାଦାନ ଓ ପ୍ରକ୍ରିୟା

ମହାକାଶର ଅଣ୍ଡ ଗୋଟିଏ ଗୋଲକାର ବୁଦ୍‌ବୁଦ୍ ସଦୃଶ । ଏହା ବିଶ୍ଵର ଶୁଦ୍ରତମ ବସ୍ତୁ । ସୌର ମଣ୍ଡଳର ଆଦି ସ୍ତର ଏହି ଗୋଲକାର ବୁଦ୍‌ବୁଦ୍ ସଦୃଶ ଅଣ୍ଡରେ ଢିଆରି ହୋଇଛି । ପରବ୍ରହ୍ମଙ୍କର ସିଦ୍ଧି ପ୍ରକାଶ ସୂର୍ଯ୍ୟ ନାରାୟଣଙ୍କର ସିଦ୍ଧି ପ୍ରକାଶ ଶକ୍ତି ଭାବରେ ଥାଏ । ତୃତୀୟ ପ୍ରକାଶ ଶକ୍ତି ଦ୍ଵାରା ସୂର୍ଯ୍ୟ ନାରାୟଣ ତାଙ୍କର ପ୍ରଥମ ପ୍ରକାଶନ (First outpouring of the third aspect) ସତଥର ପ୍ରୟୋଗ କରି ସାତଟି ପ୍ରାକୃତିକ ସ୍ତର ନିର୍ମାଣ କରନ୍ତି । ଏହା ସୌର ଜଗତର ଆଦି, ଅନୁପାଦକ, ଆତ୍ମିକ, ବୁଦ୍ଧି, ମାନସ, କାମ ଓ ସ୍ଥୂଳ ସ୍ତର । ୪୯ଟି ବୁଦ୍‌ବୁଦ୍ ଏକତ୍ର ହୋଇ ଅନୁପାଦକ ସ୍ତରରେ ଗୋଟିଏ ଅଣ୍ଡ କରନ୍ତି । ଏପରି ଅଣ୍ଡମାନଙ୍କୁ ନେଇ ଅନୁପାଦକ ସ୍ତର ଗଠିତ । ୪୯ର ବର୍ଗ (୨୪୦୧) ବୁଦ୍‌ବୁଦ୍ ଏକତ୍ର ହୋଇ ଆତ୍ମିକ ସ୍ତରର ଗୋଟିଏ ଅଣ୍ଡ କରନ୍ତି । ଏପରି ଅଣ୍ଡଗୁଡ଼ିକରେ

ଆତ୍ମିକ ସ୍ତର ଗଠିତ । ଏହିପରି ପରପର ପ୍ରକାଶନରେ ବୁଦ୍ଧି, ମାନସ, କାମ ଓ ସ୍ଥୁଳ ଅଣ୍ଡ ଓ ସ୍ତର ନିର୍ମିତ । ସେଗୁଡ଼ିକରେ ଯଥାକ୍ରମେ 49^୩, 49^୪ 49^୫ ଓ 49^୬ ବୁଦ୍ଧିରୁ ଅଣ୍ଡ । ସ୍ଥୁଳ ଜଗତର ବୈଜ୍ଞାନିକ ପରମାଣୁ ଏହି ବୁଦ୍ଧିରୁ ବୁଦ୍ଧିରୁ ଅଣ୍ଡର ସମଷ୍ଟି ।

ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ପ୍ରଥମ ପ୍ରକାଶ ଶକ୍ତି (First aspect) ଆଦି ସ୍ତରରେ ରୁଦ୍ଧେ, ଦ୍ୱିତୀୟ ପ୍ରକାଶ ଶକ୍ତି (Second aspect) ଅନୁପାଦକ ସ୍ତରରେ ରୁଦ୍ଧେ ଓ ତୃତୀୟ ପ୍ରକାଶ ଶକ୍ତି (Third aspect) ଆତ୍ମିକ ସ୍ତରରେ ରୁଦ୍ଧେ । ପ୍ରଥମ ପ୍ରକାଶନରେ କ୍ଷେତ୍ର ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେବା ପରେ ସୂର୍ଯ୍ୟ ନାରାୟଣଙ୍କର ଦ୍ୱିତୀୟ ପ୍ରକାଶ ଶକ୍ତିର ସପ୍ତ ପ୍ରକାଶନରେ (Second outpouring of the second aspect) ବିଭିନ୍ନ ସ୍ତରରେ ଶରୀରଗୁଡ଼ିକ (forms) ହୁଏ ଓ ସେଥିରେ ପ୍ରାଣ ସଂସାର ହୁଏ । ସୂର୍ଯ୍ୟ ନାରାୟଣଙ୍କର ପ୍ରଥମ ପ୍ରକାଶ ଶକ୍ତିର ସପ୍ତ ପ୍ରକାଶନରେ (Third outpouring of the first aspect) ପ୍ରାଣୀମାନଙ୍କର ଶରୀର ଓ ଚେତନାର କ୍ରମ ବିକାଶ ହୋଇ ନିଷ୍କାଶରେ ସମାପ୍ତ ହୁଏ । ଏହି ଶକ୍ତି ପ୍ରାଣୀର ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର୍ୟ ଲଭ କରିବାଠାରୁ (Individualisation) କାର୍ଯ୍ୟ କରେ; ଅର୍ଥାତ୍ ଦଳଗତ ଆତ୍ମାରୁ ପ୍ରାଣୀର ପୃଥକ ଆତ୍ମା ହେବାଠାରୁ କାର୍ଯ୍ୟ କରେ ।

ସୃଷ୍ଟିର ଆରମ୍ଭରେ ସରୁଣ ବ୍ରହ୍ମ କେବଳ ଶୁଦ୍ଧ ଚେତନା ନ ଥିଲେ । ଚେତନାର ପରିପ୍ରକାଶ ପାଇଁ ଉପାୟ ବା ବାହନ (Vehicle) ଦରକାର । ଏହାକୁ ଚେତନା ଓ ଶକ୍ତି, ସ୍ୱରୂପ ଓ ପ୍ରକୃତି, spirit ଓ matter, ଇତ୍ୟାଦି ନାମରେ କୁହାଯାଏ । ଫୋହାଟ୍ (fohat) ନାମକ ପରିବ୍ରହ୍ମଙ୍କର ଏକ ଶକ୍ତି ବ୍ରହ୍ମ ଚେତନା ଓ ବ୍ରହ୍ମ ଶକ୍ତିକୁ ସଂଯୋଗ କରେ ଓ ସୃଷ୍ଟିର ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟରେ ସହାୟକ ହୁଏ ।

ଝଣିକ ପଦାର୍ଥ ସୃଷ୍ଟି ହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କ୍ରମବିକାଶ ଯୋଜନା ନିମ୍ନଗାମୀ ଥାଏ, ଅର୍ଥାତ୍, ଚେତନା ଓ ତାହାର ଆବରଣ ସୁକ୍ଷ୍ମତମ ପଦାର୍ଥରୁ ସ୍ଥୂଳତମ ପଦାର୍ଥକୁ ଗଠି କରେ । ଝଣିକ ପଦାର୍ଥ ସୃଷ୍ଟି ହେବା ପରେ କ୍ରମବିକାଶ ଯୋଜନା ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱଗାମୀ ହୁଏ । ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱଗାମୀ ପଥରେ ପର ପର ଝଣିକ ରାଜ୍ୟ (mineral kingdom), ଉଦ୍ଭିଦ ରାଜ୍ୟ (plant kingdom), ପଶୁ ରାଜ୍ୟ (animal kingdom) ଓ ମାନବ ରାଜ୍ୟ (human kingdom)ର ଆବର୍ତ୍ତାବ ହୁଏ । ନିଷ୍କାଶରେ ମାନବ ରାଜ୍ୟର ସମାପ୍ତି ହୁଏ । କିନ୍ତୁ କ୍ରମବିକାଶ ଯୋଜନା ଏକକରେ ସରେ ନାହିଁ । ଏହା ପରେ ବିଶ୍ୱର ବିଭିନ୍ନ ସ୍ତରରେ ସଂସାରମୁକ୍ତ ମାନବ କ୍ରମେ ବିକାଶ ଲଭ କରି ସୂର୍ଯ୍ୟ ନାରାୟଣଙ୍କୁ ପ୍ରାପ୍ତ ହୁଏ । ତତ୍ପରେ ନୂତନ ସୃଷ୍ଟି ହେବା ସମୟରେ ନିଜେ ସୂର୍ଯ୍ୟ ନାରାୟଣ ହୋଇ ନିଜର ସୌର ମଣ୍ଡଳର କର୍ତ୍ତା ହୁଏ ।

ବିଶ୍ୱ ବିମଳକାଶର ଆଦି ଅନ୍ତ ଜଣା ନାହିଁ । ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯାହା କୁହାଗଲା ତାହା କେବଳ ଗୋଟିଏ ସୃଷ୍ଟି (Manvantara) ବିଷୟରେ କୁହାଗଲା, ଯେଉଁଥିରେ କି ଆମେମାନେ ସମ୍ବନ୍ଧିତ । ସୃଷ୍ଟି ଓ ପ୍ରଳୟ ନିରନ୍ତର ଚାଲିଛି ।

ତୃତୀୟ ଆଧ୍ୟାୟ

ସୌରଜଗତ

୧ । ସୌରଜଗତର ସୃଷ୍ଟି

ପରଂବ୍ରହ୍ମଙ୍କ କଳ୍ପନା ଓ ଯୋଜନା ଅନୁସାରେ ସୂର୍ଯ୍ୟ ନାରାୟଣ ତାଙ୍କର ଭୃତ୍ୟସ୍ତ୍ର ପ୍ରକାଶ ଶକ୍ତିଦ୍ୱାରା ଯେତେବେଳେ ପ୍ରଥମ ପ୍ରକାଶନ କଲେ, ତାହାଦ୍ୱାରା ଗୋଟିଏ ବିରାଟ ଜ୍ୱଳନ୍ତ ପିଣ୍ଡୁଳା ତାଙ୍କର ନିରୁପିତ ମହାକାଶ ସୀମା ମଧ୍ୟରେ ଜାତ ହେଲା । ଏହି ପିଣ୍ଡୁଳାଟି ଦୃଷ୍ଟିଯୁକ୍ତମାନ ହୋଇ ସେଥିରୁ ଛୋଟ ଛୋଟ ଦୃଷ୍ଟିଯୁକ୍ତମାନ ପିଣ୍ଡୁଳା ବାହାର ମୂଳ ପିଣ୍ଡୁଳାର ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗରେ ବୁଲିବାକୁ ଲାଗିଲା । ବିରାଟ ଜ୍ୱଳନ୍ତ ମୂଳ ପିଣ୍ଡୁଳାଟି ସୂର୍ଯ୍ୟ ନାରାୟଣଙ୍କର ସ୍ଥୂଳ ପ୍ରକାଶ ଓ ସେଥିରୁ ଜାତ ଛୋଟ ଛୋଟ ପିଣ୍ଡୁଳାଗୁଡ଼ିକ ଗ୍ରହ । ସମସ୍ତ ଗ୍ରହଗୁଡ଼ିକ ଆମମାନଙ୍କୁ ଦେଖାଯାଏ ନାହିଁ; କାରଣ ଅନେକ ଗ୍ରହ ସୂକ୍ଷ୍ମ ସ୍ତର ବା ଲେକରେ ଅଛନ୍ତି । ଯେଉଁ ଗ୍ରହ ଉପଗ୍ରହ-ଗୁଡ଼ିକ ସ୍ଥୂଳ ସ୍ତର ବା ଲେକରେ ଅଛନ୍ତି, କେବଳ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଆମେ ଦେଖିପାରୁ । ପୃଥିବୀ କେତେକ ଗ୍ରହ ଅଛନ୍ତି ଯେଉଁମାନେ କି ସୂର୍ଯ୍ୟ ପରିବ୍ରମା କରନ୍ତି, କିନ୍ତୁ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ଅଧୀନ ନୁହନ୍ତି । Uranus ଓ Neptune ଏପରି ଗ୍ରହ ।

ପୃଥିବୀକୁ ଗୋଟିଏ ଗୋଲକ (globe) କୁହାଯାଏ । ପୃଥିବୀ ଓ ଅନ୍ୟ ଛଅଟି ଗୋଲକର ପର ପର ଛିଡ଼ିକୁ ଗୋଟିଏ ଗୋଲକମାଳା (chain) କୁହାଯାଏ । ଯେ କୌଣସି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମୟରେ ଗୋଲକମାଳାର କେବଳ ଗୋଟିଏ ଗୋଲକରେ ଜୀବନ ସ୍ରୋତ (life wave) ପ୍ରବାହିତ ହୁଏ । ଅନ୍ୟ ଗୋଲକ-ଗୁଡ଼ିକ ସେ ସମୟରେ ସ୍ଥାଣୁ ବା ବିଶ୍ରାମ ଅବସ୍ଥାରେ ଥାଏ । ଜୀବନ ସ୍ରୋତ ପର ପର ସାତଟି ଗୋଲକରେ ପ୍ରବାହିତ ହୁଏ । ଗୋଲକଗୁଡ଼ିକୁ କ, ଖ, ଗ, ଘ, ଙ, ଚ ଓ ଛ (A, B, C, D, E, F ଓ G) ନାମ ଦିଆ ଯାଇଛି । ପ୍ରଥମେ କ ଗୋଲକରେ ଜୀବନ ସ୍ରୋତ ପ୍ରବାହିତ ହୁଏ । ସେଠାରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ବିକାଶ କାର୍ଯ୍ୟ

ସରଗଲେ ଜୀବନ ସ୍ରୋତ ଶ ଗୋଲକକୁ ଚାଲିଯାଏ ଓ କ ଗୋଲକ ସ୍ଥାଣ୍ଡ ଅବସ୍ଥାରେ ରୁହେ । ଏହିପରି ଜୀବନ ସ୍ରୋତ ଗ, ଘ, ଙ, ଚ ଓ ଛ ଗୋଲକରେ ବିମାନମୟେ ପ୍ରବାହିତ ହୁଏ । ଏହାକୁ ଗୋଟିଏ ଚକ (round) କୁହାଯାଏ । ଜୀବନ ସ୍ରୋତ ଗୋଲକଗୁଡ଼ିକରେ ବିମାନମୟେ ସାତଥର ପ୍ରବାହିତ ହୁଏ (Seven Rounds) । ଏହିପରି ସାତଥର ପ୍ରବାହିତ ହେଲେ ତାହାକୁ ଗୋଟିଏ ଗୋଲକମାଳା କାଳ (Chain period) କୁହାଯାଏ । ସ୍ଥାଣ୍ଡ ଅବସ୍ଥାରେ ଯେଉଁ ଗୋଲକମାନେ ଥାଆନ୍ତି, ସେଠାରେ ଜୀବନର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିନାଶ ହୁଏ ନାହିଁ । କେବଳ ବିଶ୍ରାମ ବା ସୁପ୍ତ ଅବସ୍ଥା ଥାଏ ।

ଗୋଟିଏ ଗୋଲକମାଳାର କାର୍ଯ୍ୟ ପୁରଗଲେ ସେ ମାଳାର ଗୋଲକଗୁଡ଼ିକ ବିଜ୍ଞାନ ହୁଅନ୍ତି । ଏହାକୁ ପ୍ରଳୟ କୁହାଯାଏ । ପ୍ରଳୟ କାଳ ଅନ୍ତେ ଯେଉଁ ପଦାର୍ଥରେ ସେ ଗୋଲକଗୁଡ଼ିକ ତିଆରି ହୋଇଥିଲା ତାହା ପୁଣି ଏକସିତ ହୋଇ ସାତଟି ନୂଆ ଗୋଲକ ସୃଷ୍ଟି ହୁଏ । ଏହାକୁ ଗୋଲକମାଳାର ପୁନର୍ଜନ୍ମ କୁହନ୍ତି । ଏହି ନୂତନ ଗୋଲକଗୁଡ଼ିକରେ ପୁନଃବାର ଜୀବନ ସ୍ରୋତ ପର ପର ପ୍ରବାହିତ ହୁଏ । ସାତଟି ଚକ (seven rounds) ଅତିକ୍ରମ କରିବା ପରେ ଗୋଟିଏ ଗୋଲକମାଳା କାଳ ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୁଏ । ସାତଟି ଗୋଲକମାଳା କାଳ ଅତିକ୍ରମ କଲେ ଗୋଟିଏ ସକଳ୍ପ କାଳ (scheme of evolution) ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୁଏ । ଦଶଟି ସକଳ୍ପ କାଳ ଅନ୍ତେ ସୌର ମଣ୍ଡଳର ପ୍ରଳୟ ହୁଏ ଓ ସୌର ମଣ୍ଡଳ ସ୍ଥାଣ୍ଡ ବା ସୁପ୍ତ ଅବସ୍ଥାକୁ ଯାଏ । ସନ୍ଧ୍ୟେପରେ, ଗୋଟିଏ ଗୋଲକରେ ଜୀବନ ସ୍ରୋତ ପ୍ରବାହିତ ହେବା କାଳ = ୧ ଗୋଲକ କାଳ (globe period)

୭ ଗୋଲକ କାଳ = ୧ ଚକ କାଳ (round period)

୭ ଚକ କାଳ = ୧ ଗୋଲକମାଳା କାଳ (chain period)

୭ ଗୋଲକମାଳା କାଳ = ୧ ସକଳ୍ପ କାଳ (scheme of

evolution)

୧୦ ସକଳ୍ପ କାଳ = ୧ ସୌର ମଣ୍ଡଳର କାଳ (solar scheme)

ଆମେମାନେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଆମର ସୌର ଜଗତର ବିକାଶ ପଥରେ ୩ୟ ସକଳ୍ପ କାଳ, ୪ର୍ଥ ଗୋଲକମାଳା କାଳ, ୪ର୍ଥ ଚକକାଳ, ୪ର୍ଥ ଗୋଲକରେ ଅଛୁ । ପୃଥିବୀ ୪ର୍ଥ ଗୋଲକ, ଓ ୪ର୍ଥ ଚକ କାଳରେ ଏହା ସଂକ୍ରମଣ ଓ ସଂକ୍ରାନ୍ତି ଘନତା ବିଶିଷ୍ଟ ଏ ଗୋଲକ । ଏହା ସ୍ଥୂଳ ଲୋକର ନିମ୍ନତମ ଭାଗରେ ଅବସ୍ଥିତ ଓ ବର୍ତ୍ତମାନ ଏଥିରେ ଜୀବନ ସ୍ରୋତ ପ୍ରବାହିତ ହେଉଛି । ପରପୃଥିବୀରେ ୧ମ ବିକ୍ରମରେ ଏହା ଦର୍ଶାଯାଇଅଛି । ସେଥିରୁ ଦେଖାଯିବ ଯେ ମଙ୍ଗଳ ଗ୍ରହ (Mars)

ଓ ବୁଧ ଗ୍ରହ (mercury), ଯଥାକ୍ରମେ ଗ ଓ ଙ ଗୋଲକ, ସ୍ଥୁଳ ଲୋକର ଉପଗ୍ରହ ଭାବରେ ଅବସ୍ଥିତ । ଜୀବନ ସ୍ରୋତ ପୃଥିବୀରେ ପ୍ରବାହିତ ହେବା ସୁଦ୍ଧା ଚନ୍ଦ୍ରରେ ପ୍ରବାହିତ ହୋଇଥିଲା । ସେତେବେଳେ ଚନ୍ଦ୍ର ଗୋଟିଏ ଗ୍ରହ ଥିଲା ଓ ତାହାର ଆକାର ଖୁବ୍ ବଡ଼ ଥିଲା । ଚନ୍ଦ୍ରର ଗୋଲକକାଳ ପୁଣି ହେବା ପରେ ଜୀବନ ସ୍ରୋତ ପୃଥିବୀକୁ ପ୍ରବାହିତ ହେଲା ଓ ଚନ୍ଦ୍ର ଶରୀରର କ୍ରମେ ଅବଶିଷ୍ଟ ହୋଇ ତାହା ଗ୍ରେଟ ହୋଇଗଲା ଓ ପୃଥିବୀର ଉପଗ୍ରହଭାବେ ଅବସ୍ଥାନ କଲା । ବର୍ତ୍ତମାନ ପୃଥିବୀ ଗୋଲକମାଲାର କାଳ । ଏହା ସୁଦ୍ଧା ଚନ୍ଦ୍ର ଗୋଲକମାଲାର କାଳ ଥିଲା । ୪ର୍ଥ ଗୋଲକମାଳା, ଅର୍ଥାତ୍ ପୃଥିବୀ ଗୋଲକମାଲାର କାଳ ସମାପ୍ତି ବେଳକୁ ଚନ୍ଦ୍ରର ଶରୀର ସ୍ଥୁଳ ଲୋକରୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିଚ୍ଛିନ୍ନ ହୋଇଯିବ । ପୃଥିବୀ ଗୋଲକମାଲାର କାଳ ସରିଗଲେ ସେଥିରୁ ଜୀବନ ସ୍ରୋତ ଏକ ନୂତନ ଗ୍ରହକୁ ସୃଷ୍ଟିକରି ଓ ପୃଥିବୀ ଶରୀରର ଅବଶିଷ୍ଟ ହୋଇ ତାହା ଏହି ନୂତନ ଗ୍ରହର ଗୋଟିଏ ଉପଗ୍ରହ ହୋଇଯିବ । ଗୋଲକମାଲାର ଜୀବନକାଳର ଚନ୍ଦ୍ର ପରପୃଷ୍ଠାରେ ୧ମ ଚନ୍ଦ୍ର ।

୨ । ସଂକଳ୍ପ (Scheme)

ସୌର ମଣ୍ଡଳର ୧୦ଟି ସଂକଳ୍ପ କାଳ ମଧ୍ୟରୁ କ୍ରମିକ ଭାବରେ ୭ଟିର ନାମ ଦିଆଗଲା, ଶେଷ ୩ଟିର ନାମ ଜଣାନାହିଁ ।

୧ । ଭଲ୍‌କାନ ସଂକଳ୍ପ (Vulcan scheme)

୨ । ଶୁକ୍ର ସଂକଳ୍ପ (Venus scheme)

୩ । ପୃଥିବୀ ସଂକଳ୍ପ (Earth scheme)

୪ । ବୃହସ୍ପତି ସଂକଳ୍ପ (Jupiter scheme)

୫ । ଶନି ସଂକଳ୍ପ (Saturn scheme)

୬ । ଇନ୍ଦ୍ର ସଂକଳ୍ପ (Uranus scheme)

୭ । ନପ୍ଟୁନ୍ ସଂକଳ୍ପ (Naptune scheme)

୩ । ସୌର ଜଗତର ସ୍ଥିତିକାଳ ଓ ପ୍ରକାୟ

ବୁଦ୍ଧେତି ଯୁଗରେ ଗୋଟିଏ ମହାଯୁଗ ହୁଏ । ୧୦୦୦ଟି ମହାଯୁଗରେ ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କର ଗୋଟିଏ ଦିନ ହୁଏ । କିନ୍ତୁ ଏ ସମୟକାଳ ମଧ୍ୟରେ ବାସ୍ତବିକ ୧୧୪ ମହାଯୁଗ ଥାଏ ଓ ଅବଶିଷ୍ଟ କାଳ ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀ ବା ସନ୍ଧ୍ୟାକାଳ ଥାଏ । ଏ ସମୟକାଳ ମଧ୍ୟରେ ୧୪ ଜଣ ମନୁଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟକାଳ ଥାଏ । ଏ ସମୟ ଗ୍ରହ ବା ଗୋଲକମାନଙ୍କର ପ୍ରକାଶ କାଳ (chain period) । ଏହାକୁ ଗୋଟିଏ କଳ୍ପ କୁହନ୍ତି । ପୃଥିବୀର ସମୟ ଜ୍ଞାନ ଅନୁସାରେ ଯୁଗମାନଙ୍କ ନାମ ଓ ସେମାନଙ୍କର ସ୍ଥିତିର କାଳ ଦିଆଗଲା ।

ଗୋଟିଏ ଗୋଲକମାଳାର ଜୀବନକାଳ

ସ୍ତର	୧ମ ଚକ୍ର	୨ୟ ଚକ୍ର	୩ୟ ଚକ୍ର	୪ର୍ଥ ଚକ୍ର	୫ମ ଚକ୍ର	୬ଷ୍ଠ ଚକ୍ର	୭ମ ଚକ୍ର
ଆତ୍ମିକ	କ ଚ						କ ଚ
ବୃଦ୍ଧି	ଖ ଚ	କ ଚ				କ ଚ	ଖ ଚ
ବୃଦ୍ଧମାନସ	ଗ ଚ	ଖ ଚ	କ ଚ		କ ଚ	ଖ ଚ	ଗ ଚ
ନିମ୍ନମାନସ	ଘ	ଗ ଚ	ଖ ଚ	କ ଚ	ଖ ଚ	ଗ ଚ	ଘ
କାମ		ଘ	ଗ ଚ	ଖ ଚ	ଗ ଚ	ଘ	
ସ୍ଥୂଳ			ଘ	ଗ ଚ	ଘ		

୧ମ ଚକ୍ର

କଳି ଯୁଗ — ୪,୩୨,୦୦୦ ବର୍ଷ

ଦ୍ଵାପର ଯୁଗ — ୮,୬୪,୦୦୦ ବର୍ଷ (କଳିଯୁଗର ୨ଗୁଣ)

ତ୍ରେତା ଯୁଗ — ୧୮,୧୪,୦୦୦ ବର୍ଷ (କଳିଯୁଗର ୩ଗୁଣ)

ସତ୍ୟ ଯୁଗ — ୧୭,୨୮,୦୦୦ ବର୍ଷ (କଳିଯୁଗର ୪ଗୁଣ)

ମହାଯୁଗ — ଉପରୋକ୍ତ ୪ ଯୁଗର ସମଷ୍ଟି = ୪୩,୨୦,୦୦୦ ବର୍ଷ

ବ୍ରହ୍ମମାନଙ୍କ ପ୍ରକାଶକାଳ ବା ଗୋଟିଏ କଳ୍ପ ସମାପ୍ତ ହେଲେ ସୌର ଜଗତର ଗୋଟିଏ ଗୋଲକମାଳାର ଚଳୟ ବା ପ୍ରଳୟ ହୁଏ । ପ୍ରଳୟ କାଳ ପ୍ରକାଶକାଳ ସହିତ ସମାନ ।

ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କର ଜୀବନକାଳ ୭୨,୦୦୦ ଦିନ, ଅର୍ଥାତ୍, ୩୧୧,୦୪୦,୦୦୦, ୦୦୦,୦୦୦ ବର୍ଷ । ଏ ସମୟ ପରେ ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କର ପ୍ରକାଶକାଳ ସମାପ୍ତ ହୁଏ ଓ ମହାପ୍ରଳୟ ହୁଏ । ମହାପ୍ରଳୟରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ସୌରମଣ୍ଡଳ ବିଲ୍ଲନ ହୋଇଯାଏ ।

୪ । ଚେତନା ଓ ଶରୀର

ଚେତନାର ଉନ୍ମୋଚନ ସହିତ ଶରୀରର ଉତ୍ତରୋତ୍ତର ପରିବର୍ତ୍ତନ ଓ ଉନ୍ନତି ଆବଶ୍ୟକ; କାରଣ ଶରୀର ଚେତନାର ବାହନ ଓ ଏକ ଉନ୍ନତ ଚେତନା

ଏକ ନିମ୍ନସ୍ତରର ଶରୀରକୁ ବାହନରୂପେ ବ୍ୟବହାର କରିପାରିବ ନାହିଁ । ତେଣୁ, ଅମର ଚେତନା ବାରମ୍ବାର ମର ଶରୀର ଗ୍ରହଣ କରେ । ଏହାକୁ ପୁନର୍ଜନ୍ମ କୁହନ୍ତି । କ୍ଷୁଦ୍ରତମ ବସ୍ତୁଠାରୁ ବିଶ୍ୱ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏହି ପ୍ରାକୃତିକ ନିୟମ ପୁନର୍ଜନ୍ମର ଅନୁସରଣ କରନ୍ତି । ପରେ ପୁନର୍ଜନ୍ମ ବିଷୟରେ ଅଧିକ କୁହାଯିବ ।

ବିଶ୍ୱରେ ଦୁଇପ୍ରକାର କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ଶକ୍ତି ଅଛି । ଗୋଟିଏ ଚେତନାଯୁକ୍ତ ଇଚ୍ଛାକୃତ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାର ଶକ୍ତି ଓ ଅନ୍ୟଟି ଚେତନାବିମୁକ୍ତ ଇଚ୍ଛାବିମୁକ୍ତ ଯନ୍ତ୍ରବତ୍ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାର ଶକ୍ତି । ପ୍ରକୃତିର ନିୟମ ଅନୁସାରେ ଯାହା କିଛି ହେଉଛି ତାହା ପ୍ରକୃତିର ଚେତନାବିମୁକ୍ତ ଇଚ୍ଛାବିମୁକ୍ତ ଯନ୍ତ୍ରବତ୍ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାର ଶକ୍ତି । ଏ ଶକ୍ତି ସମସ୍ତ ବିଶ୍ୱର ବିଭିନ୍ନ ସ୍ତରରେ ତାହାର କାର୍ଯ୍ୟ କରିଯାଇଛି । ଏ ଶକ୍ତି ବିଶ୍ୱର କରି କାର୍ଯ୍ୟ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କରେ ନାହିଁ । ଚେତନାଯୁକ୍ତ ଇଚ୍ଛାକୃତ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାର ଶକ୍ତି ଏକ ଅସୀମ ବିଶ୍ୱଚେତନା ଶକ୍ତି, ଯାହାର କି ବିଶ୍ୱ ସୃଷ୍ଟି ଓ ପ୍ରଳୟ କରିବାର କ୍ଷମତା ଅଛି । ମନୁଷ୍ୟ ଦେହରେ ଚେତନାଯୁକ୍ତ ଇଚ୍ଛାକୃତ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ଶକ୍ତିର ଉପାଦାନ (Voluntary nerves) ମସ୍ତିଷ୍କର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାଗରେ ଥାଏ ଓ ଚେତନାବିମୁକ୍ତ ଯନ୍ତ୍ରବତ୍ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ଶକ୍ତିର ଉପାଦାନ (Involuntary nerves) ମସ୍ତିଷ୍କର ପଛ ଭାଗରେ ଥାଏ ।

ଆଗରୁ କୁହାଯାଇଛି ଯେ ଶରୀର ଚେତନାର ବାହନ । ବ୍ରହ୍ମ ଚେତନାର ବାହନ ଜଡ଼ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ । ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ଚେତନାର ବାହନ ଜଡ଼ ସୌର ମଣ୍ଡଳ, ମନୁଷ୍ୟ ଆତ୍ମା ଚେତନାର ବାହନ ଜଡ଼ ଦେହ । ସୌର ମଣ୍ଡଳର ସ୍ଥୂଳ ଅବସ୍ଥିତି, ଗ୍ରହ ଉପଗ୍ରହମାନଙ୍କ ଚଳନ, ମାନବ ରାଜ୍ୟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଜୀବନ ଓ ଶରୀରର ବିକାଶ, ଏସବୁ ଯନ୍ତ୍ରବତ୍ ରୁଚିତ ପ୍ରାକୃତିକ ଶକ୍ତିର କାର୍ଯ୍ୟ । କିନ୍ତୁ ଉନ୍ମୋଚିତ ଚେତନା ବଳରେ ଇଚ୍ଛାକୃତ କାର୍ଯ୍ୟ କରାଯାଏ । ଏ ହେଉ ମନୁଷ୍ୟର ଅଛି । ମନୁଷ୍ୟଠାରୁ ନିମ୍ନସ୍ତରର ପ୍ରାଣୀମାନଙ୍କଠାରେ କେବଳ ଯନ୍ତ୍ରବତ୍ ରୁଚିତ ପ୍ରାକୃତିକ ଶକ୍ତି ଦ୍ୱାରା ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟ ହୁଏ । ଚେତନାର ଇଚ୍ଛାଶକ୍ତି ଅସୀମ କ୍ଷମତା ସମ୍ପନ୍ନ । ଏହାଦ୍ୱାରା ଯନ୍ତ୍ରବତ୍ ରୁଚିତ ପ୍ରାକୃତିକ ନିୟମକୁ ମଧ୍ୟ ପ୍ରଭାବିତ କରାଯାଇପାରେ ।

ପରଂବ୍ରହ୍ମ ଚେତନାରୁ ବ୍ରହ୍ମ ଚେତନା ଜାତ । ବ୍ରହ୍ମ ଚେତନାରୁ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ଚେତନା ଜାତ । ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ଚେତନାରୁ ସମସ୍ତ ଜଡ଼ବସ୍ତୁ ଓ ପ୍ରାଣୀମାନଙ୍କ ଚେତନା ଜାତ । ଜଡ଼ ବସ୍ତୁ, ପ୍ରାଣୀ ଓ ମନୁଷ୍ୟ ଚେତନାର ସଂଯୋଜିତ ସ୍ଥିତିକୁ monad କୁହାଯାଏ । ଜଡ଼ ଜଗତ୍ ଯେପରି ଜଡ଼ ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କର ଅଂଶ, ସେହିପରି monad ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କର ଅଂଶ । ଆତ୍ମା monadର ଗୋଟିଏ ଆଂଶିକ ପ୍ରକାଶ ମାତ୍ର । ଶରୀର ପଦାର୍ଥ, ଉଦ୍ଭିଦ ଓ ପଶୁ ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କର ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ

ସାମୁହିକ monad ଥାଏ, କିନ୍ତୁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ମନୁଷ୍ୟର ଗୋଟିଏ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର monad ଥାଏ । Monadର ନମ୍ନ ସ୍ତରରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ପ୍ରକାର ଖଣିଜ, ଉଦ୍ଭିଦ ଓ ପଶୁ-ମାନଙ୍କର ସାମୁହିକ ଆତ୍ମା (group soul) ଥାଏ, କିନ୍ତୁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ମନୁଷ୍ୟର ଗୋଟିଏ ପୃଥକ ଆତ୍ମା ଥାଏ । ଉଦାହରଣ ସ୍ୱରୂପ, ଅନେକଗୁଡ଼ିଏ କୁକୁରଙ୍କର ଗୋଟିଏ ସାମୁହିକ ଆତ୍ମା ଥାଏ । ଅନେକଗୁଡ଼ିଏ ସମଜାତୀୟ ବୃକ୍ଷର ଗୋଟିଏ ସାମୁହିକ ଆତ୍ମା ଥାଏ ଓ ଅନେକଗୁଡ଼ିଏ ସମଜାତୀୟ ଖଣିଜପଦାର୍ଥର ଗୋଟିଏ ସାମୁହିକ ଆତ୍ମା ଥାଏ । ପ୍ରାକୃତିକ ଚିମବିକାଶରେ ସାମୁହିକ ଆତ୍ମାର ବିକାଶ ହେବା ସଙ୍ଗେ ସେଥିରେ ଥିବା ପ୍ରାଣୀମାନଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ହ୍ରାସ ହୁଏ । ଅବଶେଷରେ ଖୁବ୍ ଉନ୍ନତ ପ୍ରାଣୀ ସାମୁହିକ ଆତ୍ମାରୁ ମୁକ୍ତିଲାଭ କରି ମନୁଷ୍ୟ କିମ୍ବା ଦେବ ଶରୀରରେ ଏକକ monad ଓ ଆତ୍ମା ଲଭି କରେ । ଏହାକୁ individualisation କୁହନ୍ତି । ଏହା ସୂର୍ଯ୍ୟ ନାରାୟଣଙ୍କର ପ୍ରଥମ ପ୍ରକାଶ ଶକ୍ତିର ଭୂତାତ୍ମ ପ୍ରକାଶନ ପ୍ରୟୋଗର ପ୍ରାରମ୍ଭରେ ହୁଏ ।

୫ । ଜୀବନ ଓ ପ୍ରାଣ

ଏକ ଜୀବନ ଶକ୍ତି ସମସ୍ତ ବସ୍ତୁରେ ପରିବ୍ୟାପ୍ତ । ସୌର ଜଗତର ଜୀବନ ଶକ୍ତି ଏହାର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଅଂଶରେ ବିଦ୍ୟମାନ । ମହାମନ୍ଦୁକର ଶେଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏହା ରହିବ । ପ୍ରାଣ ସୌର ଜୀବନର ଏକ ଅଂଶ । ଏହାର ସ୍ଥାୟିତ୍ୱ ପ୍ରାଣୀର ସ୍ଥାୟିତ୍ୱ ସହିତ ଜଡ଼ିତ । ଦେହରୁ ପ୍ରାଣ ବଞ୍ଚି ନ୍ନ ହେଲେ ମୃତ୍ୟୁ ହୁଏ । ମୃତ୍ୟୁ ବିଷୟରେ ପରେ କୁହାଯିବ ।

ମନୁଷ୍ୟର ପୃଥିବୀରେ ଅବସ୍ଥାନ କାଳରେ ତାହାଠାରେ ଜୀବନ ଶକ୍ତି ପାଞ୍ଚ ପ୍ରକାର କାର୍ଯ୍ୟ କରେ ।

୧ । ଲିଙ୍ଗ ଶରୀର (etheric double) । ଏହା ଜୀବନ ଶକ୍ତିକୁ ଦେହରେ ସଞ୍ଚାରିତ କରେ ।

୨ । ପ୍ରାଣ । ଏହା ଦେହକୁ ଜୀବିତ ରଖେ ।

୩ । କାମ । ଏହା କାମନା, ବାସନା, ଭାବପ୍ରବଣତା ଓ ଉଚ୍ଚାଭିଳାଷକୁ ସଞ୍ଚାରିତ କରେ ।

୪ । ମାନସ । ଏହା ଭାବନାକୁ ସଞ୍ଚାରିତ କରେ ।

୫ । ବୁଦ୍ଧି । ଏହା ବିଚାର ଶକ୍ତିକୁ ସଞ୍ଚାରିତ କରେ ।

କାମ, ମାନସ ଓ ବୁଦ୍ଧି ପରିପକ୍ୱ ଓ ଶୁଦ୍ଧ ନ ହେଲେ ମନୁଷ୍ୟ ବୋଧହୁଏ ମୂର୍ଖ ହୋଇ ରୁହେ ।

ଚତୁର୍ଥ ଅଧ୍ୟାୟ

ନିମନ୍ତ୍ରଣ

୧ । ଜୀବନର ସୋପାନ ଓ ବିକାଶ

ପୃଥ୍ବୀର ଅଧିବାସୀ ଓ ଉଦ୍‌ଭିଦ୍‌ସମୂହ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସଂଗଠନୀୟ ନିମନ୍ତ୍ରଣ ୧୦ ଭାଗରେ ବିଭକ୍ତ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଭାଗକୁ ଗୋଟିଏ ରାଜ୍ୟ ବୋଲି କୁହାଯାଏ । ଜୀବନର ନିମ୍ନରେ (ladder of life) ୧୦ଟି ପାଦ (step) ଅଛି । ପ୍ରତ୍ୟେକ ପାଦକୁ ଗୋଟିଏ ରାଜ୍ୟ ରୂପେ ଧାରଣା କରାଯାଏ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ରାଜ୍ୟର ଅଧିବାସୀମାନେ ସେ ରାଜ୍ୟର ସମସ୍ତ ଅନୁଭୂତି ଗ୍ରହଣ କରି ଶିକ୍ଷା ସମାପ୍ତ କରିବା ପରେ ତାହାର ଉପର ରାଜ୍ୟକୁ ଉନ୍ନତ ହୁଅନ୍ତି । ଚେତନାର ଉନ୍ନୋତନ ହେଉଛି ଜୀବନର ଶିକ୍ଷା । ସେହି ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଉଚ୍ଚତମ ରାଜ୍ୟରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ନିମ୍ନତମ ରାଜ୍ୟର ନାମ ଦିଆଗଲା ।

୧ । ପ୍ରଥମ ଶ୍ରେଣୀର ଧ୍ୟାନ—ବୈଦ୍ୟାନ ରାଜ୍ୟ

୨ । ଦ୍ୱିତୀୟ ଶ୍ରେଣୀର ଧ୍ୟାନ—ବୈଦ୍ୟାନ ରାଜ୍ୟ

୩ । ତୃତୀୟ ଶ୍ରେଣୀର ଧ୍ୟାନ—ତୋହାନ ରାଜ୍ୟ

୪ । ମନୁଷ୍ୟ ରାଜ୍ୟ

୫ । ପଶୁ ରାଜ୍ୟ

୬ । ଉଦ୍‌ଭିଦ ରାଜ୍ୟ

୭ । ଶରୀର ରାଜ୍ୟ

୮ । ପ୍ରଥମ ଶ୍ରେଣୀର ମୌଳିକ ଉପାଦାନ (Elemental) ରାଜ୍ୟ

୯ । ଦ୍ୱିତୀୟ-ଶ୍ରେଣୀର ମୌଳିକ ଉପାଦାନ ରାଜ୍ୟ

୧୦ । ତୃତୀୟ-ଶ୍ରେଣୀର ମୌଳିକ ଉପାଦାନ ରାଜ୍ୟ

ଏଥିରୁ କେବଳ ୪ର୍ଥ ରୁ ୭ମ ରାଜ୍ୟର ଅଧିବାସୀମାନେ ଦୃଶ୍ୟମାନ ପୃଥ୍ବୀରେ ପ୍ରକୃତିର ନିମ୍ନତମ (୭ମ) ସ୍ତରରେ ସେମାନଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟ କରନ୍ତି । ୮ମ ରୁ ୧୦ମ ରାଜ୍ୟର ଅଧିବାସୀମାନେ ଯଥାକ୍ରମେ ୫ମ ରୁ ୭ମ ପ୍ରାକୃତିକ ସ୍ତରରେ ସେମାନଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟ କରନ୍ତି । ୧ମ ରୁ ୩ୟ ରାଜ୍ୟର ଅଧିବାସୀମାନେ ପ୍ରକୃତିର ଉଚ୍ଚତମ ସ୍ତରରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରନ୍ତି ।

କମ୍ପକାଶର ଅବସ୍ଥା ଓ ଆବେଦନ ପଥ ଅଛି । ଅବସ୍ଥା ପଥରେ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଚେତନା ନିମ୍ନଗାମୀ ହୋଇ ସ୍ଥୂଳରୁ ସ୍ଥୂଳତମ ପଦାର୍ଥର ଆବରଣ (Material body) ଦେଇ ଶରୀର ରାଜ୍ୟରେ ଉପନୀତ ହୁଏ । ଏହାକୁ involution କୁହନ୍ତି । ଶରୀର ରାଜ୍ୟରୁ କମ୍ପକାଶ ଆବେଦନ ପଥରେ ଗତି କରେ । ଆବେଦନ ପଥରେ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଚେତନା କମ୍ପକାଶ ସ୍ଥୂଳ ପଦାର୍ଥରୁ ମୁକ୍ତ ହୋଇ କମ୍ପକାଶ ମନୁଷ୍ୟ ରାଜ୍ୟ ଓ ଧ୍ୟାନ-ଚୋଦାନ ରାଜ୍ୟଗୁଡ଼ିକର ଶୀର୍ଷ ସ୍ଥାନରେ ଉପନୀତ ହୁଏ । ଏହାକୁ evolution କୁହନ୍ତି ।

ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ମନୁଷ୍ୟ ଏକ ଅସ୍ତ୍ର । ଅସ୍ତ୍ର monadର ଏକ ଅଂଶ । Monad ଏକ ସତ୍ତ୍ୱ (Essence) । ଏହି ସତ୍ତ୍ୱ ସୂକ୍ଷ୍ମରାଜ୍ୟର ସତ୍ତ୍ୱ ସମୂହ ଓ ସେହି ମାଧ୍ୟମରେ ବ୍ରହ୍ମ ଓ ପରଂବ୍ରହ୍ମର ସତ୍ତ୍ୱ ସମୂହ । Monad ଗୋଲକମାଳାର ସମସ୍ତ ଚନ୍ଦ୍ର ଓ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଚନ୍ଦ୍ରର ସମସ୍ତ ଗୋଲକଗୁଡ଼ିକରେ ଯାହା କରେ । ଏହା ପ୍ରତ୍ୟେକ ଗୋଲକରେ ୭ଟି ମୂଳ ଜାତି ଓ ପ୍ରତ୍ୟେକ ମୂଳ ଜାତିର ୭ଟି ଉପଜାତି ମଧ୍ୟରେ ଯାହା କରେ । ଏ ଯାହା କାଳରେ ଚେତନାର ବିକାଶ ପାଇଁ ତାହା ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ରାଜ୍ୟରେ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଉପଯୋଗୀ ଆବରଣ (Body) ଗ୍ରହଣ କରେ ।

ମନୁଷ୍ୟର ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ସତ୍ତ୍ୱ ଗୁଡ଼ିକ (Human monads) କ, ଖ ଓ ଗ ଗୋଲକ ଅଭିକମ୍ପକ କର ବର୍ତ୍ତମାନ ଏ ଗୋଲକରେ ଯାହା କରୁଛି । ଏ ପ୍ରକୃତିର ନିମ୍ନତମ ଓ ଉଚ୍ଚତମ ଗୋଲକ । କ, ଖ ଓ ଗ ଗୋଲକ ଅବସ୍ଥା ପଥରେ ଅଛନ୍ତି ଓ ଙ, ଚ ଓ ଛ ଗୋଲକ ଆବେଦନ ପଥରେ ଅଛନ୍ତି । ତେଣୁ ଏ ଗୋଲକରେ monadର ଗତିର ଦିଗ ପରିବର୍ତ୍ତନ ହେଉଛି । ତାହାର ଅବସ୍ଥା ଶେଷ ହୋଇ ଆବେଦନ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଛି । ଏ ଗୋଲକରେ ୭ଟି ମୂଳ ଜାତି ମଧ୍ୟରେ ଯାହା ସମାପ୍ତ ହେଲେ ମନୁଷ୍ୟର ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ସତ୍ତ୍ୱଗୁଡ଼ିକ ୭ ଗୋଲକକୁ ଯିବ । ସେଠାରେ ଯାହା ସମାପ୍ତି ପରେ ତ ଗୋଲକକୁ ଯିବ । ତ ଗୋଲକରେ ଯାହା ସମାପ୍ତି ପରେ ଛ ଗୋଲକକୁ ଯିବ । ଏହାଦ୍ୱାରା ୪ର୍ଥ ଚନ୍ଦ୍ର ଶେଷ ହେବ । ଏହା ପରେ କମ୍ପକାଶେ ୫ମ, ୬ଷ୍ଠ ଓ ୭ମ ଚନ୍ଦ୍ର ଶେଷ ହେଲେ ପୃଥିବୀ ଗୋଲକମାଳାର ସମାପ୍ତି ହେବ ।

ପୃଥିବୀ ଗୋଲକମାଳାର ୪ର୍ଥ ଚନ୍ଦ୍ରରେ ଗୋଲକଗୁଡ଼ିକ ବିଶ୍ୱର ସର୍ବନିମ୍ନ ୪ଟି ସ୍ତରରେ ଅଛନ୍ତି । ଯଥା—

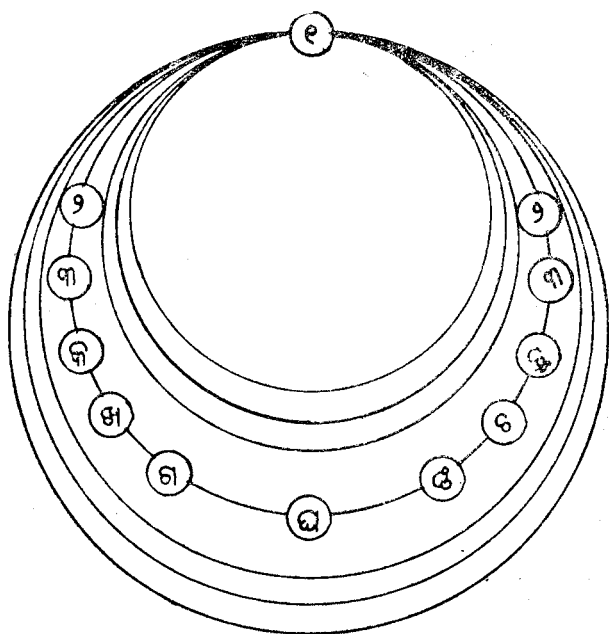
କ ଓ ଛ ଗୋଲକ ବିଶ୍ୱର ୪ର୍ଥ ସ୍ତରରେ ଅଛନ୍ତି ।

ଖ ଓ ଚ ଗୋଲକ ବିଶ୍ୱର ୫ମ ସ୍ତରରେ ଅଛନ୍ତି ।

ଗ ଓ ଙ ଗୋଲକ ବିଶ୍ୱର ୬ଷ୍ଠ ସ୍ତରରେ ଅଛନ୍ତି ।

ଏ ଗୋଲକ ଏକାକୀ ବିଶ୍ୱର ୭ମ ସ୍ତରରେ ଅଛି ।

ଏହାର ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱରେ ୩ଟି ଅରୂପ ବିଶ୍ୱସ୍ତର ଅଛି । ଏହାର ଚନ୍ଦ୍ର ତଳେ ଦିଆଗଲା ।

୨ ଯୁଗିତ୍ର

୧ ଗୋଲକ ପ୍ରଥମ ବିଶ୍ୱ ସ୍ତର (Cosmic plane) ଓ ୯ ଗୋଲକ ୨ମ ବିଶ୍ୱସ୍ତରରେ ଅଛନ୍ତି । କି ଠାରୁ ୧୦ ଗୋଲକ ବିଶ୍ୱର ୩ର୍ଥ ରୂପ ୨ମ ସ୍ତରରେ ଅଛନ୍ତି । ଏହାର ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱରେ ୩ଟି ବିଶ୍ୱସ୍ତର ଅଛି । ସେଥିରେ ଥିବା ଗୋଲକକୁ ଅରୂପ ଗୋଲକ କୁହନ୍ତି । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଚନ୍ଦ୍ର ୧ ଅରୂପ ଗୋଲକରୁ ଆରମ୍ଭ ହୁଏ, ଅରୂପ ଅବସ୍ଥା ଅତିକ୍ରମ କରେ, କି ଠାରୁ ୧୦ ଗୋଲକ ଅତିକ୍ରମ କରେ ଓ ସ୍ୱନିର୍ଗମ୍ୟ ଅରୂପ ଅବସ୍ଥା ଅତିକ୍ରମ କରି ୧ ଗୋଲକରେ ଶେଷ ହୁଏ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଚନ୍ଦ୍ରର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଗୋଲକରେ ଜୀବନ ପ୍ରକାହର ୭ଟି ଆବର୍ତ୍ତନ ହୁଏ । ଏହି ଆବର୍ତ୍ତନକୁ ମୂଳଜାତି କୁହନ୍ତି । ଏହି ଯାତ୍ରାରେ ଆତ୍ମାର (Monad) ଚେତନାର ବିକାଶ ହୁଏ । ବିମୋହନ ବିକଶିତ ଚେତନାର ଉପଯୁକ୍ତ ଆଧାର (Vehicle) ପ୍ରକୃତିର ନିୟମ ଅନୁସାରେ ଉପଯୁକ୍ତ ସମୟରେ ଗୋଲକଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରାପ୍ତ ହୁଅନ୍ତି ।

ଯେଉଁ ୩/୫ ଅଂଶକୁ ପୃଥକ୍ କରାଯିବ, ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ପ୍ରାୟ ୧/୩ ଅଂଶ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଲକ୍ଷ୍ୟ ଲଭ କରିବେ ବୋଲି ଅନୁମାନ କରାଯାଉଛି । ସେମାନଙ୍କର ଅବଶିଷ୍ଟ ୨/୩ ଅଂଶ ବିଭିନ୍ନ ଘାଣ୍ଟା ପ୍ରଭରେ ରହୁଥିବେ ଓ ପରବର୍ତ୍ତୀ ଗୋଲକମାଳାରେ ସ୍ପର୍ଷିତ ଲକ୍ଷ୍ୟ ଲଭ କରିବେ ।

୨ । ମନୁଷ୍ୟର ଚକ୍ଷୁ ଓ ଉପାୟ

ମନୁଷ୍ୟ ୭ଟି ଚକ୍ଷୁ (Principle) ଓ ୭ଟି ଉପାୟରେ (Vehicle) ଗଠିତ । ଚକ୍ଷୁଗୁଡ଼ିକ ଯଥାକ୍ରମେ ଆତ୍ମା, ବୁଦ୍ଧି, ମାନସ, କାମ, ପ୍ରାଣ, ଲିଙ୍ଗ-ଶରୀର ଓ ସ୍ଥୂଳ ଶରୀର । ପ୍ରଥମ ତିନୋଟି, ଆତ୍ମା, ବୁଦ୍ଧି ଓ ମାନସ, ଅବିନାଶୀ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଜନ୍ମରେ ଏ ଗୁଡ଼ିକ ମନୁଷ୍ୟ ଶରୀରକୁ ଆସେ ଓ ସ୍ଥୂଳ ଶରୀରର ମୃତ୍ୟୁ ପରେ ସ୍ଥାନକୁ ଫେରିଯାଏ । ଏହାକୁ Higher Triad ଓ Individuality କୁହନ୍ତି । ଶେଷ ଚାରିଟି, କାମ, ପ୍ରାଣ, ଲିଙ୍ଗ-ଶରୀର ଓ ସ୍ଥୂଳ ଶରୀର, ପ୍ରତ୍ୟେକ ଜନ୍ମକାଳ ଶେଷରେ ମୃତ୍ୟୁ ଲଭ କରନ୍ତି । ଅର୍ଥାତ୍, ଏହି ଶରୀରଗୁଡ଼ିକର ହିମଣୀ ବିନାଶ ହୁଏ ଓ ଯେଉଁ ଉପାଦାନରେ ସେସବୁ ଗଠିତ ସେହି ଉପାଦାନରେ ନିଜ ନିଜ ରାଜ୍ୟକୁ ପ୍ରସ୍ଥାନ କରନ୍ତି । ଏହି ଚାରିଟି ମର ଶରୀରକୁ Lower Quaternary ଓ Personality କୁହନ୍ତି ।

ମନୁଷ୍ୟର ୭ଟି ସତ୍ତ୍ୱ ବିଶ୍ୱର ୭ଟି ସତ୍ତ୍ୱର ଅନୁରୂପ ।

ମନୁଷ୍ୟ ସତ୍ତ୍ୱ

ବିଶ୍ୱ ସତ୍ତ୍ୱ

୧ । ଆତ୍ମା

୧ । ପରମାତ୍ମା

୨ । ବୁଦ୍ଧି

୨ । ମହାବୁଦ୍ଧି

୩ । ମାନସ

୩ । ମହତ୍ (Universal Mind)

୪ । କାମ

୪ । ବିଶ୍ୱକାମ (Will Force)

୫ । ପ୍ରାଣ

୫ । ବିଶ୍ୱ ଜୀବନ ଶକ୍ତି (Universal Vital Force)

୬ । ଲିଙ୍ଗ-ଶରୀର

୬ । ଆକାଶ (Cosmic Astral Light)

୭ । ସ୍ଥୂଳ ଶରୀର

୭ । ପ୍ରକଟିତ ବିଶ୍ୱ (Manifested Universe)

ପ୍ରତ୍ୟେକ ସତ୍ତ୍ୱର ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଦିଗ ଓ ଭୌତିକ ଦିଗ ଅଛି । ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଦିଗକୁ ସତ୍ତ୍ୱ କୁହନ୍ତି ଓ ଭୌତିକ ଦିଗକୁ ତନ୍ମାୟା କୁହନ୍ତି । ତନ୍ମାୟା ହିମଣୀ ସନତ୍ ଆହରଣ କରି ଏ ଗୋଲକରେ ମହାଭୂତ ବା ପ୍ରକୃତିରେ ପରିଣତ ହୁଅନ୍ତି । ମହାଭୂତ ଗୁଡ଼ିକର ନାମ ଇଥର (ଆକାଶ), ଅଗ୍ନି, ବାୟୁ, ଜଳ ଓ ପୃଥିବୀ ।

ପଞ୍ଚମ ଅଧ୍ୟାୟ

ମାନବ ବିକାଶ

୧ । ମାନବର ଆବର୍ତ୍ତାବ ଓ ବିକାଶ

ପୃଥିବୀ ଗୋଲକମାଳା ପୁଂବରୁ ତନ୍ତ୍ର ଗୋଲକମାଳାରେ ଜୀବନ ସ୍ରୋତ ପ୍ରବାହିତ ହୋଇଥିଲା । ତନ୍ତ୍ର ଗୋଲକମାଳାର ୭ମ ଚନ୍ଦ୍ର ଶେଷ ବେଳକୁ ସେଥିରେ ଇଥରୀୟ (etherical) ମାନବ ଉତ୍ତକୋଟୀର ବିକାଶ ଲାଭ କରିଥିଲେ । ସେମାନଙ୍କୁ ବରସଦ ପିତର (Lunar Pitris) କୁହାଯାଏ । ଏହି ବରସଦ ପିତରମାନେ ମନୁଷ୍ୟର monad ପାଇଁ ପୃଥିବୀକୁ ସେମାନଙ୍କର ଇଥରୀୟ ଶରୀର ଦେଇଥିଲେ । ଏହି ଇଥରୀୟ ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କଠାରୁ ପୃଥିବୀରେ ମାନବ ବିକାଶର ଆରମ୍ଭ । ଇଥରୀୟ ମାନବ ୭ ଭାଗରେ ବିଭକ୍ତ ହୋଇ ୭ ଜଣ ଆତ୍ମ-ବୈଦ୍ୟାନଙ୍କ ତତ୍ତ୍ୱାବଧାନରେ ରହିଲେ । ଉଦ୍ଭିଦ ଓ ପ୍ରାଣୀ ରାଜ୍ୟମାନଙ୍କ ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ଅନୁରୂପ ବ୍ୟବସ୍ଥା ହୋଇଥିଲା ।

୨ । ପ୍ରଥମ ମୂଳଜାତି

ପ୍ରଥମେ ମନୁଷ୍ୟର ଲିଙ୍ଗ-ଶରୀର (etheric double) ହେଲା । ଲିଙ୍ଗ-ଶରୀର ଅନୁରୂପେ ସ୍ଥୂଳ ଶରୀର ହେଲା । ଲିଙ୍ଗ ଶରୀରରେ ପ୍ରଜନନ ପାଇଁ କୌଣସି ଅଙ୍ଗ ନ ଥିଲା । ଏଥିରେ ଖାଇବା, ପିଇବା ଓ ହଜମ କରିବାର କୌଣସି ବହୁରାଜ ବା ଅନ୍ତରାଜ ନ ଥିଲା । ବରସଦ ପିତରମାନେ ଇଥରୀୟ ଦେହରେ ଯେଉଁ ମନୁଷ୍ୟ କଲେ, ସେମାନେ ୧ମ ମୂଳ ଜାତି । ଏମାନେ ଇଥରୀୟ ଥିବାରୁ ଏମାନଙ୍କୁ ଶୁଦ୍ଧା ଜାତି କୁହାଯାଏ । ବରସଦ ପିତରମାନଙ୍କଠାରୁ ଅଗ୍ନିସର ପିତରମାନେ (Solar Pitris) ସମୟ ହମେ ପୃଥିବୀ ଗୋଲକମାଳାର ବିକାଶ ଦାୟିତ୍ୱ ନେଲେ ।

ମୂଳଜାତି ଓ ଉପଜାତିମାନଙ୍କ ଆବଶ୍ୟକତା ଅନୁଯାୟୀ ଗୋଲକର ପରିବର୍ତ୍ତନ ହୁଏ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ମୂଳଜାତି ପାଇଁ ଗୋଟିଏ ମହାଦେଶ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ହୁଏ । ସେହିପରି ପ୍ରତ୍ୟେକ ଉପଜାତି ଓ ଶାଖାଜାତିଙ୍କପାଇଁ ଭୂମିଖଣ୍ଡ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ହୁଏ । ୧ମ ମୂଳ ଜାତିର ମହାଦେଶର ନାମ ଥିଲା ‘ଆଦି-ବର୍ଷ’ । ପୁରାଣମାନଙ୍କରେ ଏହାକୁ ଶ୍ୱେତଦ୍ୱୀପ କିମ୍ବା ମେରୁ ନାମ ଦିଆଯାଇଛି ।

ପ୍ରତ୍ୟେକ ମୂଳଜାତି ସମୟକାଳ ମଧ୍ୟଭାଗରେ ପରିବର୍ତ୍ତୀ ମୂଳଜାତିପାଇଁ ସ୍ଥାନ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୁଏ । ଏହା ବହୁ କାଳ ବିମାନୁଷ୍ଟେ ଭୂକମ୍ପନ ଦ୍ୱାରା ହୁଏ । ଏଥିପାଇଁ ପୃଥିବୀର ଅକ୍ଷକୁ (Axis) କିଛି ନୂଆ ଭାବ ଦିଆଯାଏ । ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଚାରିଥର

ପୃଥିବୀର ଅକ୍ଷକୁ ନୁଆଁଇ ଦିଆଗଲାଣି, ଯାହାଦ୍ୱାରାକି ଆଦି-ବର୍ଷ ବ୍ୟତୀତ ପୃଥିବୀ ମହାଦେଶଗୁଡ଼ିକ ସମୁଦ୍ର ଗର୍ଭରେ ନିମଜ୍ଜିତ ହେଲେ ଓ ନୂତନ ମହାଦେଶଗୁଡ଼ିକ ସମୁଦ୍ର ଗର୍ଭରୁ ଉପରକୁ ଉଠିଆସିଲେ । ଏପରି ଗ୍ରେଟ ଗ୍ରେଟ ପ୍ରଲୟ ପୃଷ୍ଠରୁ ଉପସ୍ଥଳ ଯୋଗ୍ୟ ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କୁ ନୂତନ ସ୍ଥାନକୁ ନିଆଯାଇଥାଏ । ଉପଜାତିମାନଙ୍କ କ୍ଷେତ୍ରରେ ମଧ୍ୟ ଅନୁରୂପ ବ୍ୟବସ୍ଥା ହୋଇଥାଏ ।

ପ୍ରଥମ ମୂଳଜାତିର ସମୟକାଳ ଗତ ହେଲେ ତାହା ଦ୍ୱିତୀୟ ମୂଳଜାତିରେ ମିଶିଯାଏ । ଗୋଟିଏ ମୂଳଜାତି ଶେଷରେ ପରବର୍ତ୍ତୀ ମୂଳଜାତି ହୋଇ ଉତ୍ପନ୍ନ ହୁଏ ନାହିଁ । ପରବର୍ତ୍ତୀ ମୂଳଜାତିପାଇଁ ନିମଣ୍ଡଳ ନୂତନ ମହାଦେଶ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେବାପରି ନୂତନ ମୂଳଜାତି ପୃଷ୍ଠ ମୂଳଜାତି ସମୟକାଳ ଅର୍ଦ୍ଧେକ ଗତ ହେଲେ ଆରମ୍ଭ ହୁଏ । ଏହା ଅନେକ ସମୟ ଲାଗେ । ନୂତନ ମୂଳଜାତିର ମାନବ ନିମଣ୍ଡଳ ଅଧିକ ଜନ୍ମ ହୁଅନ୍ତି ଏବଂ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମୟରେ ଏମାନେ ପୃଥିବୀର ସମସ୍ତ ଅଞ୍ଚଳରେ ପ୍ରାଧାନ୍ୟ ବିସ୍ତାର କରନ୍ତି । ମୃତ୍ୟୁ ବୋଲି ଆମେମାନେ ଯାହାକୁ କହୁଁ ଏମ ମୂଳଜାତି ମାନବଙ୍କର ତାହା ହୋଇ ନ ଥିଲା । ସେମାନଙ୍କ ଇଥରାୟ ଶରୀର ମିଳାଇଗଲା ଓ ସେହି ଉପାଦାନ ଯୁ ମୂଳଜାତି ମାନବ ଶରୀର ଗଠନରେ ବ୍ୟବହୃତ ହେଲା ।

୩ । ଦ୍ୱିତୀୟ ମୂଳଜାତି

ଦ୍ୱିତୀୟ ମୂଳଜାତିର ମାନବ କିଛିଟା ସ୍ଥୂଳ ଓ ମନୁଷ୍ୟ ଆକୃତିର ହେଲା । ଯେଉଁ ଆସାମାନେ (monads) ଏମ ମୂଳଜାତିର ଶରୀରକୁ ଆବରଣ କରିଥିଲେ, ସେମାନେ ଏବେ ଯୁ ମୂଳଜାତିର ଶରୀରକୁ ଆବରଣ କଲେ । ଏମ ମୂଳଜାତି ମାନବର ଯୌନ ଅଙ୍ଗ ନ ଥିଲା । ଯୁ ମୂଳଜାତି ମାନବର ପ୍ରଜନନ ମୁକୁଳ-ପ୍ରସ୍ତୁତ (budding) ଥିଲା । ସେମାନଙ୍କର ଅସ୍ଥି ନ ଥିଲା । ସେମାନେ ଅର୍ଦ୍ଧ-ମନୁଷ୍ୟ ଅବିକାୟ ଜୀବ ଥିଲେ । ଏମ ମୂଳଜାତିରେ ମାନବର ଶ୍ରବଣ ଶକ୍ତିର ଉନ୍ନତମୋତନ ହୋଇଥିଲା । ଯୁ ମୂଳଜାତିରେ ମାନବ ଏକ ପ୍ରକାର ଶିଶୁ-ରୂପା ବ୍ୟବହାର କରୁଥିଲା ଓ ସେମାନଙ୍କର ସ୍ପର୍ଶ ଅନୁଭବ କରିବାର ଶକ୍ତି ଉନ୍ନତମୋତନ ହୋଇଥିଲା । ଯୁ ମୂଳଜାତିର ମହାଦେଶର ନାମ ଥିଲା ହାଇପରବୋରିଅନ୍ (Hyperborean) । ଏହା ଉତ୍ତର ମେରୁ ଅଞ୍ଚଳରେ ଥିଲା ଓ ବର୍ତ୍ତମାନର ଗ୍ରୀନଲଣ୍ଡ (Greenland) ଏହାର ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ଥିଲା । ବର୍ତ୍ତମାନ ପରି ସେ କାଳରେ ଏ ଅଞ୍ଚଳ ବରଫାବୃତ ନ ଥିଲା । ଶୀତ ଆଦୌ ନ ଥିଲା । ବର୍ଷକରେ ଗୋଟିଏ ଲମ୍ବା ଦିନ ଓ ଗୋଟିଏ ଲମ୍ବା ରାତି ନ ଥିଲା । ଯୁ ମୂଳଜାତିର ସମୟକାଳ ଶେଷ ହେବା ବେଳକୁ ସେମାନଙ୍କ ମହାଦେଶ ଭୁକମ୍ପନଦ୍ୱାରା ସମୁଦ୍ରରେ ନିମଜ୍ଜିତ ହେଲା ଓ ଅଧିକାଂଶ ମାନବ ବିଲୀନ ହୋଇଗଲେ । ବୃହସ୍ପତିରେ (Jupiter)

ଅବସ୍ଥାନ କରୁଥିବା ଧ୍ୟାନ-ବୈଦ୍ୟାନ ଯୁ ମୂଳଜାତିର ଦାୟିତ୍ବରେ ଥିଲେ । ଶୁକରେ (Venus) ଅବସ୍ଥାନ କରୁଥିବା ଧ୍ୟାନ-ବୈଦ୍ୟାନ ଣୟ ମୂଳଜାତିର ଦାୟିତ୍ବରେ ଥିଲେ ।

୪ । ତୃତୀୟ ମୂଳଜାତି

ତୃତୀୟ ମୂଳଜାତି ସମୟକାଳ ମଧ୍ୟଭାଗରୁ ବିମରଜାଣ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଅତ୍ୟନ୍ତ ଶିଘ୍ର ହେଲା । ବିମରଜାଣର ଦ୍ରୁତ ଗତିରେ ମାନବର ଶରୀର, ମାନସ ଓ ପ୍ରଜନନ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅନେକ ପରିବର୍ତ୍ତନ ହେଲା । ଶରୀର ଅସ୍ଥିଯୁକ୍ତ ହେଲା । ପ୍ରଜନନ କ୍ଷେତ୍ରରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଦିନେଟି ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ହୋଇଥିଲା । ଯୁ ମୂଳଜାତି ଶେଷ ବେଳକୁ ପ୍ରଜନନ ସ୍ବେଦଜାତ (Sweat-born) ହୋଇଥିଲା । ଣୟ ମୂଳଜାତି ଆରମ୍ଭରେ ସେ ପ୍ରକାର ପ୍ରଜନନ କିଛିକାଳ ହେଲା । ତତ୍ପରେ ମାନବ ଉଭୟ ଲିଙ୍ଗ (Androgynous) ହେଲା । ଉଭୟ ଲିଙ୍ଗ ଅବସ୍ଥାରେ ପ୍ରଜନନର କିଛି କାଳ ଅନ୍ତେ ମାନବର ଲିଙ୍ଗ ପୃଥକ ହୋଇ ସେମାନେ ପୁରୁଷ ଓ ସ୍ତ୍ରୀରେ ପରିଣତ ହେଲେ । ଉଭୟ ଲିଙ୍ଗ ଅବସ୍ଥାରେ ମାନବ ଦେହରୁ ଅଣ୍ଡାକୃତି ଗୋଟିଏ ଅଂଶ ପୃଥକ ହୋଇ ବିମରୀ ବୃହତ୍ତର ଓ କଠିନ ହେଉଥିଲା ଓ ପରେ ସେଥିରୁ ମାନବ ଶିଶୁ ନିର୍ଗତ ହେଉଥିଲା । ଏହି ମାନବ ଶିଶୁଟି ପ୍ରକୃତି ଦ୍ବାରା ପରିପୁଷ୍ଟ ହେଉଥିଲା । ଣୟ ମୂଳଜାତିର ୪ର୍ଥ ଉପଜାତି ସମୟକାଳ ଶେଷ ବେଳକୁ ମାନବ ଶିଶୁ ଜନ୍ମ ପରେ ପରେ ଆଉ ବୁଲିପାରିଲା ନାହିଁ; ତାହାର ଅନ୍ୟର ସାହାଯ୍ୟ ଦରକାର ହେଲା । ଲିଙ୍ଗ ପୃଥକ ହେବା ପରେ ପ୍ରଥମ ମନୁଷ୍ୟ ୮,୭୮,୯୩୭ ବର୍ଷ ପୁରୁଷ ଜନ୍ମଲାଭ କରିଥିଲା । ଏହି ମୂଳଜାତିର ୫ମ ଉପଜାତି ସମୟକାଳ ଶେଷବେଳକୁ ମାନବ ଶିଶୁ ବର୍ତ୍ତମାନର ଶିଶୁ ପରି ନିର୍ଭରଶୀଳ ହୋଇଗଲା ।

୧ମ ମୂଳଜାତି ଭୂତତ୍ତ୍ବ ବିଜ୍ଞାନର Primary Age—Devonian, Coal ଓ Permianର ସମସାମୟିକ । ଯୁ ମୂଳଜାତି ଭୂତତ୍ତ୍ବ ବିଜ୍ଞାନର Secondary Age—Triassic, Jurassic ଓ Cretaceous ର ସମସାମୟିକ ।

ଣୟ ମୂଳଜାତିର ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କ ମହାଦେଶର ନାମ ଲେମୁରିଆ (Lemuria) ଥିଲା ଓ ଏହି ଜାତିର ଲୋକଙ୍କୁ ଲେମୁରିୟ (Lemurian) କୁହାଯାଉଥିଲା । ଲେମୁରିଆ ମହାଦେଶ ପ୍ରକାଶ୍ ଥିଲା । ବର୍ତ୍ତମାନର ପ୍ରଶାନ୍ତ ମହାସାଗର, ଭାରତ ମହାସାଗର, ଆଷ୍ଟ୍ରେଲିଆ ମହାସାଗରର କିଛି ଅଂଶ ଏହି ମହାଦେଶରେ ଥିଲା । ବର୍ତ୍ତମାନର ନରଠେୟ, ତିବ୍ବତ୍, ମଙ୍ଗୋଲିଆ, ଚୀନାଗଞ୍ଜଠାରୁ ହରିଦ୍ବାର ସମେତ ହିମାଳୟ ପର୍ବତ ଶ୍ରେଣୀ, ଶ୍ରୀଲଙ୍କା, ସୁମାତ୍ରା ଓ ଅଷ୍ଟ୍ରେଲିଆ ଲେମୁରିଆର ଅନ୍ତର୍ଭାଗ ଥିଲା ।

କାଳକ୍ରମେ ଲେମ୍ବୁରଆନ୍ମାନେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଉନ୍ନତ ସତ୍ୟତା ଗଢ଼ିପାରିଥିଲେ । ପଥର ଓ ଲୁଗାରେ ସେମାନେ ବଡ଼ ବଡ଼ ସହର ଗଢ଼ିଥିଲେ । ଗୁରୁକଳା, ବଜ୍ଞାନ, ଜ୍ୟୋତିଷଶାସ୍ତ୍ର, ପ୍ରତ୍ନତତ୍ତ୍ୱବିଦ୍ୟା ଓ ଗଣିତ ବିଦ୍ୟାରେ ସେମାନେ ପାରଦର୍ଶିତା ଲାଭ କରିଥିଲେ । ବର୍ତ୍ତମାନର ମାଡାଗାସ୍କର (Madagascar) ଦ୍ୱୀପରେ ସେମାନଙ୍କର ପ୍ରଥମ ସହରଗୁଡ଼ିକ ଥିଲା । ବର୍ତ୍ତମାନପରି ସେତେବେଳେ ମଧ୍ୟ ଉନ୍ନତ ଓ ଅନୁନ୍ନତ ଲୋକ ଥିଲେ । ସେମାନଙ୍କର ଅଲୌକିକ ମାନସ ଶକ୍ତି ଥିଲା ଯାହାକି ବର୍ତ୍ତମାନ ସାଧାରଣ ଲୋକର ନାହିଁ ।

ତୃତୀୟ ମୂଳଜାତି ସମୟକାଳ ମଧ୍ୟଭାଗରେ ପୃଥିବୀର ଅନ୍ଧ ନିର୍ଦ୍ଦିଶା । ଏହା ଫଳରେ ବସ୍ତୁତତ୍ତ୍ୱ ଭୂଖଣ୍ଡମାନ ଜଳମଗ୍ନ ହେଲା ଓ ନୂତନ ମୂଳଜାତିପାଇଁ ଭୂଖଣ୍ଡମାନ ସମୁଦ୍ର ଗର୍ଭରୁ ଉଦ୍ଭୁତ ହେଲା । ଉତ୍ତର ମେରୁଠାରୁ ଲେମ୍ବୁରଆ ଜଳମଗ୍ନ ହେଲା ଓ ତାହା ଶ୍ରୀଲଙ୍କାଠାରେ ଶେଷ ହେଲା । ଅଳ୍ପ କେତେ ଖୁବ୍ ଉନ୍ନତ ଅଧିବାସୀଙ୍କ ଛଡ଼ା ଲେମ୍ବୁରଆର ସମସ୍ତ ମନୁଷ୍ୟ ଲେପ ପାଇଲେ । ଏହି ଉନ୍ନତ ଲୋକମାନେ ରୁପି (Adepts) ଶ୍ରେଣୀର ଓ ସେମାନେ ଗୋଟିଏ ଦ୍ୱୀପକୁ ଗୁଲିଆସିଲେ । ସେ ଦ୍ୱୀପ ବର୍ତ୍ତମାନର ଗୋବ ମରୁଭୂମିରେ ଅବସ୍ଥିତ ଓ ଲୋକ ଲୋଚନର ବହୁଭୂତ ।

ଆତ୍ମ-ଗୁଚ୍ଛିର (monad) ବିକାଶପାଇଁ ଏକ ବାହନ (vehicle) ଆବଶ୍ୟକ । Quarternary (କାମ, ପ୍ରାଣ, ଲିଙ୍ଗ-ଶରୀର ଓ ସ୍ଥୁଳ ଦେହ) ଏହି ବାହନ । Monad ସହିତ ତାହାର ବାହନକୁ ମାନସ ସମ୍ବନ୍ଧ କରେ । ଶୟ ମୂଳଜାତିକାଳର ମଧ୍ୟଭାଗରେ ମାନସର ବିକାଶ ଏକ ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଘଟଣା । ଚିନ୍ତା କରିବାର ଶକ୍ତି ମନୁଷ୍ୟର ଅଛି । ମନୁଷ୍ୟଠାରୁ ନିମ୍ନ ସ୍ତରର ପ୍ରାଣୀମାନଙ୍କର ଚିନ୍ତା କରିବାର ଶକ୍ତି ନାହିଁ । ପଶୁମାନଙ୍କୁ କେବଳ କେତେକ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ଶିଖାଇ ଦିଆଯାଇପାରେ । ଶୟ ମୂଳଜାତିକାଳର ମଧ୍ୟଭାଗରେ ଧ୍ୟାନ-ବୈଜ୍ଞାନିକମାନେ ମନୁଷ୍ୟର ମାନସ ତତ୍ତ୍ୱକୁ ଜାଗରିତ କଲେ । ତାହା ପୁଣି ମନୁଷ୍ୟ ପଶୁମାନଙ୍କପରି ସ୍ୱ ବୃତ୍ତି (Instinct) ଦ୍ୱାରା ଗୁଳିତ ହେଉଥିଲେ । ପ୍ରାୟ ୧୮,୦୦୦,୦୦୦ ବର୍ଷ ପୂର୍ବେ ମାନସ ଜାଗରିତ ହୋଇଥିଲା । ଏହାଦ୍ୱାରା ମନୁଷ୍ୟ ଚିନ୍ତା କରିପାରିଲା ଓ ତାହାର ପ୍ରବୃତ୍ତି କାମନାରେ ପରିଣତ ହେଲା । ଯେଉଁ ଧ୍ୟାନ-ବୈଜ୍ଞାନିକମାନେ ମାନସ ତତ୍ତ୍ୱକୁ ଜାଗରିତ କଲେ ସେମାନେ ଃମ ରହସ୍ୟସର (occult hierarchy) ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ । ଜୀବନର ନିଶ୍ଚୟରେ ସେମାନେ ଶୟ ପାଦର ଃମ ଉପସାଦରେ ଅବସ୍ଥିତ । ସେମାନେ ଅଗ୍ନିସୂତ୍ର ପିତର । ଏହି କାଳରେ ସେମାନେ ବରସଦ ପିତରଙ୍କଠାରୁ ବିମବିକାଶର ଦାୟିତ୍ୱ ଗ୍ରହଣ କଲେ ।

ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଯନ୍ତ୍ର ଓ ବସ୍ତୁବାଣୀ ଯନ୍ତ୍ର ମଧ୍ୟରେ ମାନସ ସେତୁରୂପେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିବାରୁ ଏହା ଦୁଇ ଭାଗରେ ବିଭକ୍ତ—ଉଚ୍ଚ ମାନସ ଓ ନିମ୍ନ ମାନସ । ଏହାକୁ ବୁଦ୍ଧି ମାନସ ଓ କାମମାନସ କୁହାଯାଏ ।

୫ । ଚୂତୀୟ ଚକ୍ଷୁ ଓ ଚକ୍ଷୁର୍ଭୂଜ

୩ୟ ମୂଳଜାତିର ପ୍ରଥମ ଅବସ୍ଥାରେ ଲେମ୍ବୁଆନ୍ତମାନଙ୍କର ମାତ୍ର ଗୋଟିଏ ଚକ୍ଷୁ ଥିଲା ଓ ତାହା ସେମାନଙ୍କ ମୁଣ୍ଡ ପଛ ଭାଗରେ ଥିଲା । ୪ର୍ଥ ମୂଳଜାତିର ଲେକମାନଙ୍କୁ ଆଇଲ୍‌ଲଣ୍ଡିଆନ୍ କୁହାଯାଏ । ସେମାନଙ୍କର ମଧ୍ୟ ଗୋଟିଏ ଚକ୍ଷୁ ମୁଣ୍ଡର ପଛଭାଗରେ ଥିଲା, କିନ୍ତୁ ତାହା ଚମ ତଳେ ଥିବାରୁ ସେଥିରେ ପାର୍ଥିବ ଦୃଷ୍ଟିଶକ୍ତି ନ ଥିଲା । ମନୁଷ୍ୟର ମୁଣ୍ଡ ପଛରେ ଥିବା ଚକ୍ଷୁ ଲେପ ହେବା ଓ ମୁଣ୍ଡ ସମ୍ମୁଖରେ ଦୁଇଟି ଚକ୍ଷୁ ହେବା ଉନୋଟି ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ହୋଇଥିଲା । ୩ୟ ମୂଳଜାତି ସମୟ କାଳର ପ୍ରଥମ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ମନୁଷ୍ୟ ଏକ-ଚକ୍ଷୁବିଶିଷ୍ଟ ଥିଲା । ଦ୍ଵିତୀୟ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ମନୁଷ୍ୟ ଉଚ୍ଚ-ଚକ୍ଷୁବିଶିଷ୍ଟ ହେଲା (ସମ୍ମୁଖରେ ୨ ଓ ପଛରେ ୧) ଓ ତୃତୀୟ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ମନୁଷ୍ୟ ଦୁଇ-ଚକ୍ଷୁ ବିଶିଷ୍ଟ ହେଲା, ଯାହାକି ବର୍ତ୍ତମାନ ମନୁଷ୍ୟର ଅଛି ।

୩ୟ ମୂଳଜାତିର ମନୁଷ୍ୟମାନେ ଉଭୟ ଲିଙ୍ଗ (androgynous) ଥିବା ସମୟରେ ସେମାନଙ୍କର ମୁଣ୍ଡ ପଛରେ କେବଳ ଗୋଟିଏ ଚକ୍ଷୁ ଥିଲା । ସେତେବେଳେ ପଶୁମାନଙ୍କର ମଧ୍ୟ ସେହି ପ୍ରକାରେ ଗୋଟିଏ ଚକ୍ଷୁ ଥିଲା । ମନୁଷ୍ୟ ସେତେବେଳେ ଅନେକାଂଶରେ ethereal ଥିଲା ଓ ତାର ଦେହ ଚମରେ ଆବୃତ ନ ଥିଲା । ଚମ ବିକାଶରେ ମନୁଷ୍ୟ ଓ ପଶୁମାନଙ୍କ ଦେହ ଚମରେ ଆବୃତ ହେଲା ଓ ମୁଣ୍ଡ ସମ୍ମୁଖରେ ଦୁଇଟି ଚକ୍ଷୁ ହେଲା । ମୁଣ୍ଡ ପଛରେ ଥିବା ତୃତୀୟ ଚକ୍ଷୁ ଚମରେ ଆବୃତ ହୋଇ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଦୃଷ୍ଟି ସମ୍ପନ୍ନ ହେଲା । ଲିଙ୍ଗ ପ୍ରଥକ ହେବା ପରେ ମନୁଷ୍ୟ କ୍ରମେ ଅଧିକ ପାର୍ଥିବ ଭାବ ସମ୍ପନ୍ନ ହେବାରୁ ତୃତୀୟ ଚକ୍ଷୁର ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଶକ୍ତି ଲେପ ହେଲା । ବର୍ତ୍ତମାନ ମନୁଷ୍ୟର ତୃତୀୟ ଚକ୍ଷୁ ନାହିଁ; କିନ୍ତୁ ତାହା ପରିବର୍ତ୍ତିତ Pineal Gland ଅଛି ; ଯାହା ଦ୍ଵାରା ଗନ୍ଧା ପ୍ରାପ୍ତ ହେବା ପରେ ମନୁଷ୍ୟର ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଦୃଷ୍ଟି ବା ହବ୍ୟ ଦୃଷ୍ଟି ହେବ । Pineal Gland ବର୍ତ୍ତମାନ ମନୁଷ୍ୟର ସ୍ଵାୟତ୍ତଶକ୍ତିର endocrine ପ୍ରଣାଳୀର ମୁଖ୍ୟ ଅଂଶ ।

ବିଲୁପ୍ତ ତୃତୀୟ ଚକ୍ଷୁ ପ୍ରଜ୍ଞାର ଶାଶ୍ଵତ ମାଧ୍ୟମ । ୭ମ ମୂଳଜାତି କାଳରେ ମନୁଷ୍ୟ ପ୍ରଜ୍ଞାବାନ୍ ହେବ । ୪ର୍ଥ ମୂଳଜାତିର ଆଇଲ୍‌ଲଣ୍ଡିଆନ୍‌ମାନେ ତାଙ୍କର ଚର୍ମାବୃତ ତୃତୀୟ ଚକ୍ଷୁକୁ କିଛି ବ୍ୟବହାର କରି ପାରୁଥିଲେ, କିନ୍ତୁ ତାହାର ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ବ୍ୟବହାର ନ କରି କାମନା ଚରତାର୍ଥ କରିବାରେ ବ୍ୟବହାର କରୁଥିଲେ ।

ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଶକ୍ତିର ଅପବ୍ୟବହାର କରିବା ଦ୍ଵାରା ସେମାନେ ଯେଉଁ ପାପ ଅର୍ଜନ କଲେ ତାହାର କୁଫଳ ଫଳ ମୂଳଜାତିର ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଭୋଗିବାକୁ ପଡ଼ୁଛି ।

ମୟ ମୂଳଜାତିର ମନୁଷ୍ୟମାନେ ଯେତେବେଳେ ଉଭୟ ଲିଙ୍ଗ ଅବସ୍ଥାରେ ଥିଲେ, ସେ ସମୟରେ ମନୁଷ୍ୟ ମୁଣ୍ଡରେ ଛିନୋଟି ଚନ୍ଦ୍ର ଥିବା ସଙ୍ଗେ ଦେହରେ ଗୁରୁଟି ବାହୁ ଓ ହାତ ଥିଲା । ସେମାନେ ଏକ ସଙ୍ଗରେ ଆଗକୁ ଓ ପଛକୁ ଦେଖି ପାରୁଥିଲେ । ହିନ୍ଦୁ ଦେବ ଦେବୀଙ୍କର ଗୁରୁଟି ବାହୁ ଓ ହାତ ଓ କପାଳରେ ଭୃଗୁ ଚନ୍ଦ୍ର ତାହାର ପ୍ରତୀକ ।

୭ । ଚତୁର୍ଥ ମୂଳଜାତି

୪ର୍ଥ ମୂଳଜାତିର ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଆଟ୍ଲଣ୍ଟିଆନ୍ (Atlantian) କୁହାଯାଏ । ବର୍ତ୍ତମାନ ଯେଉଁ ଆଟ୍ଲଣ୍ଟିକ୍ ମହାସାଗର ଅଛି ସେଠାରେ ଆଟ୍ଲଣ୍ଟିକ୍ ବା ଆଟ୍ଲଣ୍ଟିସ୍ ମହାଦେଶ ଥିଲା । ୪ର୍ଥ ମୂଳଜାତିର ମନୁଷ୍ୟମାନେ ଏହି ମହାଦେଶର ଅଧିବାସୀ ଥିଲେ । ଆଟ୍ଲଣ୍ଟିଆନ୍ମାନେ ଅଧିକତର ମନୁଷ୍ୟ ଅକୃତିର ଥିଲେ । ଏମାନେ ପୃଥକ ଲିଙ୍ଗ ବିଶିଷ୍ଟ ଥିଲେ । ବର୍ତ୍ତମାନ ମନୁଷ୍ୟଠାରୁ ଏମାନଙ୍କର ଦେହର ଆକାର ବଡ଼ ଥିଲା । ସେମାନେ ସ୍ଵଦର ଅନୁଭୂତି ଲାଭ କରିଥିଲେ । ସେମାନଙ୍କ ଦୁଇ ଚକ୍ଷୁର ଉନ୍ନତ ହୋଇଥିଲା । ସେମାନଙ୍କ ବିକାଶକ୍ରମ ଗୁରୁ ଭାଗରେ ବିଭକ୍ତ କରା ଯାଇପାରେ ।

(୧) ଶାସ୍ତ୍ରବିତ୍ ପରିବର୍ତ୍ତନ—ସେମାନଙ୍କ ଶରୀରରେ ସମବନ୍ୟାସ (symmetry) ହେଲା । ଶରୀର ଆକାର ବିମଣି ଗ୍ରେଟ ହେଲା । ଦେହର ରଙ୍ଗ ହଳଦିଆ ଓ ବାଦାମୀ ହେଲା । ଶରୀର ସରଳ ହେଲା । ୪ର୍ଥ ମୂଳଜାତି କାଳର ମଧ୍ୟଭାଗକୁ ଏହି ସବୁ ପରିବର୍ତ୍ତନ ହୋଇ ଯାଇଥିଲା ।

(୨) ମାନସିକ ପରିବର୍ତ୍ତନ—ସେମାନଙ୍କର କାମ-ମାନସର ବିକାଶ ହୋଇ ଥିଲା । ମୟ ମୂଳଜାତିର ମନୁଷ୍ୟ କେବଳ ଶବ୍ଦ କରୁଥିଲା ଓ ଭୃଗୁ ଚନ୍ଦ୍ର ଦ୍ଵାରା ଭବନାର ବିନିମୟ କରି ପାରୁଥିଲା । କିନ୍ତୁ ଆଟ୍ଲଣ୍ଟିଆନ୍ମାନଙ୍କଠାରୁ ଭାଷାର ଉତ୍ପତ୍ତି । ସେମାନଙ୍କର ଭାଷା କାଳକ୍ରମେ ଲୁପ୍ତ ହୋଇଗଲା । କିନ୍ତୁ, ଶେଷବେଳକୁ ସେମାନଙ୍କ ଭାଷା ଏତେ ଉନ୍ନତ ହୋଇଥିଲା ଯାହାକି ସମ୍ପୃକ୍ତର ମୂଳ ବୋଲି କୁହା ଯାଉଛି ।

(୩) ଜୀବନଯାପନ ପ୍ରଣାଳୀର ପରିବର୍ତ୍ତନ—କାମ-ମାନସର ବିକାଶ ହେବାରୁ ବିଭିନ୍ନ କାମନାର ଭୃତ୍ତି ପାଇଁ ସେମାନେ ଅନେକ ପ୍ରକାର କାର୍ଯ୍ୟରେ ଲାଗି ପଡ଼ିଲେ । ସେମାନେ ଯେପରି ଭାବରେ ଜୀବନ ଯାପନ କରୁଥିଲେ, ଆମେମାନେ ପ୍ରାୟ ସେହିପରି କରୁଛୁ ।

(୪) ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକତାର ପତନ—କେତେକ ଆହ୍ଲନ୍‌ଷ୍ଟିଆନ୍‌ମାନେ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକତାର ଶୀର୍ଷସ୍ଥାନ ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଅଧିକାଂଶ ସେମାନଙ୍କର ଶକ୍ତିର ଅସତ୍ତ୍ୱ ଉପଯୋଗ କରି ଅସତ୍ତ୍ୱ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିଲେ । କାମନା ବାସନାର ବଶୀଭୂତ ହୋଇ ସେମାନେ ଦୁଷ୍ଟ ସ୍ୱଭାବଯୁକ୍ତ ହୋଇଥିଲେ । ୪ର୍ଥ ମୂଳଜାତିର ଶେଷ କାଳକୁ ସତ୍ତ୍ୱଗୁଣ ସମ୍ପନ୍ନ ଲୋକମାନଙ୍କୁ ନିରାପଦ ସ୍ଥାନକୁ ନିଆ ଯାଇଥିଲା । ତତ୍ପରେ ଆହ୍ଲନ୍‌ଷ୍ଟିୟ ମହାଦେଶ ବିମଣୀ ସମୁଦ୍ରରେ ମଗ୍ନ ହେଲା ଓ ଆହ୍ଲନ୍‌ଷ୍ଟିଆନ୍‌ମାନେ ଲେପ ପାଇଥିଲେ । ଏହା ୮,୫୦,୦୦୦ ବର୍ଷ ପୁର୍ବେ ହୋଇଥିଲା ।

ଆମର ପୃଥିବୀ, ଗୋଲକମାଳାର ନିମ୍ନତମ ସ୍ତରରେ ଏକାକୀ ଅବସ୍ଥିତ । ଆହ୍ଲନ୍‌ଷ୍ଟିଆନ୍‌ମାନେ ଆମର ଗୋଲକମାଳାର ୪ର୍ଥ ଚନ୍ଦ୍ର, ୪ର୍ଥ ଗୋଲକର (ପୃଥିବୀ) ୪ର୍ଥ ମୂଳଜାତି । ତେଣୁ ସେମାନଙ୍କ କାଳ, ଗୋଲକମାଳାର ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀ କାଳ । ସେମାନଙ୍କ କାଳର ମଧ୍ୟ ଭାଗରେ ପଶୁରୁ ମନୁଷ୍ୟ ହେବା ଦ୍ୱାର ବନ୍ଦ ହୋଇଗଲା । ଦ୍ୱାର ବନ୍ଦ ହେବାର ଅବ୍ୟବହୃତ ପୁର୍ବରୁ ଯେଉଁମାନେ ମନୁଷ୍ୟ ଆକୃତି ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଥିଲେ, ସେମାନଙ୍କ ସ୍ଥୂଳଦେହ ମାନବ ସଦୃଶ ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ମାନସିକ ବିକାଶ ହେଲା ନାହିଁ । କାରଣ, ସେ ସମୟକୁ ମାନସ ଉନ୍ନୋତନ କାଳ ଗତ ହୋଇ ଯାଇଥିଲା । ସେମାନେ ବନମନୁଷ (Ape) ଭାବେ ପରିବର୍ତ୍ତୀ ଗୋଲକମାଳା କାଳ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ରହୁବେ ।

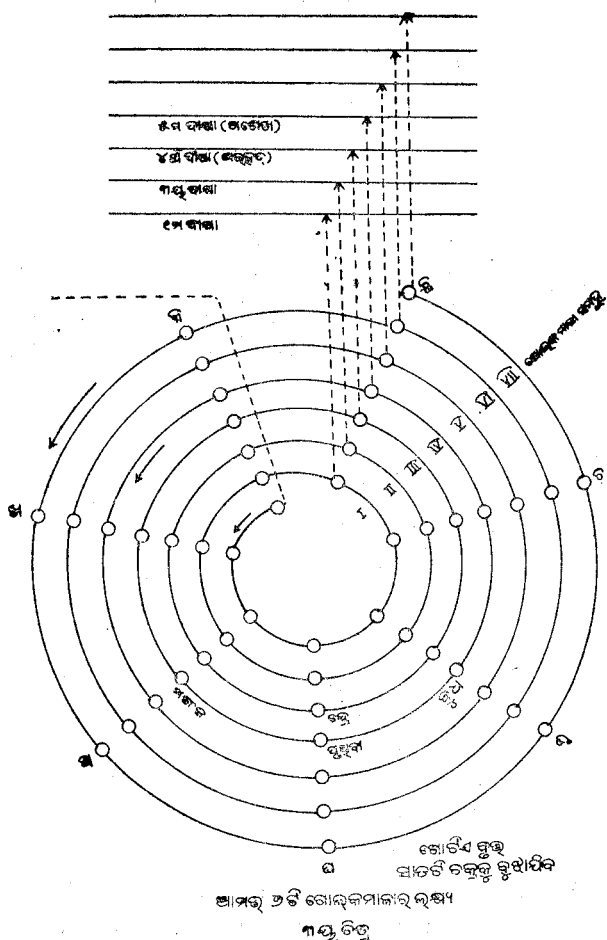
୭ । ପଞ୍ଚମ ମୂଳଜାତି

ଆହ୍ଲନ୍‌ଷ୍ଟିୟ ମହାଦେଶ ଜଳମଗ୍ନ ହେବା ବଡ଼ ପୁର୍ବରୁ ୫ମ ମୂଳ ଜାତିର ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିଲା । ଏହାର ପ୍ରଥମ ଉପଜାତି ଆର୍ଯ୍ୟମାନେ (Aryans) ୧୦,୦୦,୦୦୦ ବର୍ଷ ପୁର୍ବେ ୪ର୍ଥ ମୂଳଜାତିରୁ ପୃଥକ ହୋଇ ଯାଇଥିଲେ । ଆର୍ଯ୍ୟମାନେ ଉତ୍ତର ଗୋଲାର୍ଦ୍ଧର ଉପରିସ୍ଥ ଭାଗରେ ଜନ୍ମ ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ । ପ୍ରାୟ ୧,୦୦,୦୦୦ ବର୍ଷ ପୁର୍ବେ ପୃଥିବୀ ଅକ୍ଷ ପରିବର୍ତ୍ତନ ହେବାରୁ ଆହ୍ଲନ୍‌ଷ୍ଟିୟ ମହାଦେଶ ବିମଣୀ ଜଳମଗ୍ନ ହେଲା । ଭୂତତ୍ତ୍ୱବିତ୍‌ମାନେ ଏହାକୁ First Glacial Period କୁହନ୍ତି । ଆହ୍ଲନ୍‌ଷ୍ଟିୟ ଜଳମଗ୍ନ ହେବା ପରେ ଆର୍ଯ୍ୟମାନେ ଏସିଆ ମହାଦେଶକୁ ଆସିଲେ ।

୫ମ ମୂଳଜାତି ସମୟକାଳରେ ମନୁଷ୍ୟମାନେ ଆକାରରେ ଆହୁର ଗ୍ରେଟ ହୋଇ ସାଧାରଣତଃ ଛଅଫୁଟ ଉଚ୍ଚତା ବର୍ଣ୍ଣିଷ୍ଟ ହେଲେ । ସେମାନଙ୍କ ଦେହର ସମବିନ୍ୟାସ (symmetry) ପୂର୍ଣ୍ଣତା ପ୍ରାପ୍ତ ହେଲା । କିନ୍ତୁ, ଦେହର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ଓ ଶକ୍ତି ବୃଦ୍ଧି ହେବା ସଙ୍ଗେ ସେମାନଙ୍କର ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଅଧ୍ୟାପତନ ହେଲା । ଏହା

ଅଧଃପତନ ଆତ୍ମଲକ୍ଷ୍ମିଆନ୍ମାନଙ୍କଠାରୁ ପ୍ରାପ୍ତ କର୍ମଫଳ; କାରଣ monad ମାନେ ସେହି ଏକ । ଫଳ ମୂଳଜାତି ସମୟ କାଳରେ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯେତେ ଯୁକ୍ତ ଓ ରକ୍ତପାତ ହୋଇଛି, ଏହା ସେହି ସାପର ଫଳ । ଏହି ମୂଳଜାତି ଗନ୍ଧର (smell) ଅନୁଭବ ପ୍ରାପ୍ତ ହେଲେ ।

ପ୍ରତ୍ୟେକ ମୂଳଜାତିର ଉତ୍ଥାନ ଓ ପତନ ଅଛି । ଫଳ ମୂଳଜାତି ତାହାର ସମୟ କାଳର ଅର୍ଦ୍ଧେକରୁ ବେଶି ଚାଲି କଣି ସାରିଲଣି । ତେଣୁ ମନୁଷ୍ୟ-

ମାନେ ଏବେ ଫଳଣୀ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ପଥରେ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱଗାମୀ ହେବେ । ଯେଉଁମାନେ ଫଳ ମୂଳ ଜାତିର ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଲକ୍ଷ୍ୟରେ ପହଞ୍ଚି ନ ପାରିବେ, ଏହାର ସମୟକାଳ ଶେଷରେ

ସେମାନେ ଲେପ ପାଇବେ ଓ ପରବର୍ତ୍ତୀ ମନ୍ଦିରରେ ଉପଯୁକ୍ତ ସମୟରେ ଜନ୍ମଲାଭ କରି ବକାଶ ପଥରେ ଆଗେଇବେ । ପୁଣି ପୃଷ୍ଠାରେ ଆମର ସପ୍ତ ଗୋଲକମାଲର ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ଲକ୍ଷ୍ୟର ଚନ୍ଦ୍ର ଦିଆଗଲା (୩ୟ ଚନ୍ଦ୍ର) ।

ପୃଥିବୀରେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଯେତେଗୁଡ଼ିଏ ମହାଦେଶ ଅଛି ସେଗୁଡ଼ିକ ୫ମ ମୂଳଜାତି ପାଇଁ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଭୂଖଣ୍ଡ । ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମୟରେ ୫ମ ମୂଳଜାତିର ଭୂଖଣ୍ଡରେ ଅଗ୍ନିପ୍ରସ୍ତ ଓ ସାମୁଦ୍ରିକ ବନ୍ୟା ଫଳରେ ଅନେକ ପରିବର୍ତ୍ତନ ହେବ । ଏହା ପୂର୍ବରୁ ୭ଷ୍ଠ ମୂଳଜାତିର ଆରମ୍ଭ ହେବ । ବର୍ତ୍ତମାନ ୫ମ ମୂଳଜାତିର ୫ମ ଉପଜାତି ସମୟ । ବର୍ତ୍ତମାନ ଏହାର ୭ଷ୍ଠ ଉପଜାତି ବିମଣୀ ଆମେରିକାରେ ଜନ୍ମ-ଗ୍ରହଣ କରୁଛନ୍ତି । ଏହି ୭ଷ୍ଠ ଉପଜାତି ବିମଣୀ ସମସ୍ତ ଇଉରୋପରେ ବ୍ୟାପିଯିବେ । ଏହାର ପ୍ରାୟ ୨୫,୦୦୦ ବର୍ଷ ପରେ ୯ମ ଉପଜାତିର ଆରମ୍ଭ ହେବ । ମୂଳଜାତିମାନଙ୍କର ଓ ଉପଜାତିମାନଙ୍କର କେତେକ ମାତ୍ରାରେ ସମ୍ପର୍କ ଶୁଣି ହୁଏ । ୫ମ ମୂଳଜାତି ସମୟକାଳ ଶେଷରେ ଗୋଟିଏ ଛୋଟ ପ୍ରଲୟରେ ପ୍ରଥମେ ଇଉରୋପ ଓ ପରେ ଅନ୍ୟ ଭୂଖଣ୍ଡମାନ ଧ୍ବଂସ ହୋଇଯିବ ।

୮ । ୭ଷ୍ଠ ମୂଳଜାତି

୭ଷ୍ଠ ମୂଳଜାତିର ଆରମ୍ଭ ମୁଖ୍ୟତଃ ୫ମ ମୂଳଜାତିର ୭ଷ୍ଠ ଓ ୭ମ ଉପଜାତିଙ୍କ ସମୟ କାଳରୁ ହେବ । ୭ଷ୍ଠ ମୂଳଜାତି ଆମେରିକାରେ ବସବାସ କରନ୍ତି ସେମାନେ ଆମେରିକାନ୍ ହେବେ ନାହିଁ । କାରଣ, ୭ଷ୍ଠ ମୂଳଜାତିର ପ୍ରଥମରୁ ଅନେକ ଶାଖାଜାତି (branch nation) ଆମେରିକାରେ ହୋଇଥିବେ ।

୭ଷ୍ଠ ମୂଳଜାତି ଉର୍ଦ୍ଧ୍ବଗାମୀ ହୋଇ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଦିଗରେ ଦ୍ରୁତ ଅଗ୍ରସର ହେବ । ବର୍ତ୍ତମାନର କଳିଯୁଗ ଶେଷରେ ଏକ ଅବତାର ଆସିବେ । ସେ ପୃଥିବୀରେ ଧର୍ମର ପୁନଃ ସ୍ଥାପନା କରିବେ । ସେ ସମୟରେ ମନୁଷ୍ୟର ମାନସିକ ବକାଶ ଭଲ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ପ୍ରଭାବ ଯିବ ଓ ୭ମ ମୂଳଜାତି ପାଇଁ ଯେଉଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେବ ।

୭ଷ୍ଠ ମୂଳଜାତିର ମନୁଷ୍ୟମାନେ କେତେକାଂଶରେ ethereal ହେବେ । ସେମାନେ ଉଦୟଲିଙ୍ଗ (androgynous) ହେବେ । ସେମାନଙ୍କର ଦିବ୍ୟ ଦୃଷ୍ଟି ହେବ । ୭ଷ୍ଠ ମୂଳଜାତି ବର୍ଣ୍ଣସୂତ୍ରରେ C. W. Leadbeater ତାଙ୍କର The Beginning of the Sixth Root Race ପୁସ୍ତକରେ ଅନେକ ତଥ୍ୟ ଲେଖିଛନ୍ତି ।

୯ । ସପ୍ତମ ମୂଳକାନ୍ତ

୭ମ ମୂଳକାନ୍ତର ମନୁଷ୍ୟମାନେ ଅଧିକ ethereal ହେବେ । ସେମାନଙ୍କ ମାନସ ଓ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକତା ଅତ୍ୟନ୍ତ ଉନ୍ନତ ସ୍ତରର ହେବ । ୭ମ ମୂଳକାନ୍ତ ସମୟକାଳ ଶେଷ ବେଳକୁ ମନୁଷ୍ୟର ସପ୍ତ ତତ୍ତ୍ୱ ଗୁଡ଼ିକର ପୂର୍ଣ୍ଣ ବ୍ୟକାଶ ହୋଇଥିବ । ସେ ଅବସ୍ଥା ପ୍ରାପ୍ତ ହେଲେ monad ପାର୍ଥବ ଜଗତରୁ ମୁକ୍ତ ହେବ ଏବଂ ଆରମ୍ଭରେ ଯେଉଁ ସ୍ତରରେ ଥିଲା ସେହି ସ୍ତରକୁ ଅଧିକ ଉନ୍ନତ ଅବସ୍ଥାରେ ଫେରିଯିବ ।

୭ମ ମୂଳକାନ୍ତର ମନୁଷ୍ୟ ବୁଦ୍ଧିମାନସ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଜ୍ଞା ଲଭ କରିବ ଓ ସମସ୍ତ କାର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଜ୍ଞାନର ଅଧିକାରୀ ହେବ । ସମୟ, ଅତୀତ ଓ ଭବିଷ୍ୟତ ତାହାପାଇଁ ଆଉ ରହିବ ନାହିଁ । ସେ ଅନନ୍ତ ବର୍ତ୍ତମାନରେ ସ୍ଥିତି ଲଭ କରିବ ।

୭ମ ମୂଳକାନ୍ତ ଆରମ୍ଭ ପୂର୍ବରୁ ସମସ୍ତ ସ୍ତରପାୟୀ ପଶୁମାନେ ଲେପ ପାଇଥିବେ । ୭ମ ମୂଳକାନ୍ତର ୭ମ ଉପକାନ୍ତ ସମୟକାଳ ଶେଷରେ ପ୍ରଳୟ ହୋଇ ପୃଥିବୀ ଗୋଲକମାଳା ଲୁପ୍ତ ହେବ ଓ ପ୍ରଳୟର ସୂକ୍ଷ୍ମକାଳ ଅନ୍ତେ ଜୀବନ ପ୍ରବାହ ପରବର୍ତ୍ତୀ ଗୋଲକମାଳାକୁ ଯିବ ।

୧୦ । ସୂକ୍ଷ୍ମାତ୍ମା

ପ୍ରତ୍ୟେକ ମନୁଷ୍ୟ ତାହାର monad (ଆତ୍ମା ଓ ବୁଦ୍ଧି) ମାଧ୍ୟମରେ ପରମେଶ୍ୱରଙ୍କ ସହିତ ଏକ ଅତୃଣୀ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ସୁନ୍ଦର ସମ୍ପର୍କ । ଏହାକୁ ସୁନ୍ଦାତ୍ମା କୁହାଯାଏ । ଏହା ଆମର ଅନନ୍ତ ଜୀବନର ସୁନ୍ଦ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଜନ୍ମର ଅନୁଭୂତି ଏଥିରେ ଗୋଟିଏ ଗୁଟି ରୂପେ ଗୁଡ଼ା । ଗୋଟିଏ ଜନ୍ମର ଗୁଟିରୁ ପରଜନ୍ମରେ ମନୁଷ୍ୟ କି ପ୍ରକାର ହେବ, ତାହାର ସୂଚନା ମିଳେ । ସୁନ୍ଦାତ୍ମାର ପରବର୍ତ୍ତନ ହୁଏ ନାହିଁ । ଏହାକୁ Fohat ର ସୁନ୍ଦ ମଧ୍ୟ କୁହନ୍ତି । ସ୍କୂଲ ଶରୀରରୁ ଏହି ସୁନ୍ଦାତ୍ମା ବଢ଼ି ନ ହେବାଯାଏ ସ୍କୂଲ ଶରୀରର ମୃତ୍ୟୁ ହୁଏ ନାହିଁ ।

୧୧ । ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଓ ପାଥକ କୌଳିକ ଗୁଣ (Heredity)

ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଗୁଣ ଆତ୍ମାର । ଆତ୍ମା ଜନ୍ମ ପରେ ଜନ୍ମର ଅନୁଭୂତିରୁ ପ୍ରଜ୍ଞା ଆହରଣ କରି କ୍ରମେ ପ୍ରଜ୍ଞାବାନ୍ ହୁଏ । ଆମେମାନେ ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଥିବା ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଗୁଣଗୁଡ଼ିକ ଆମମାନଙ୍କର କାରଣ ଶରୀରରେ (Causal Body) ଗଚ୍ଛିତ ହୋଇ ରୁହେ । କୌଣସି ଜନ୍ମଲାଭ କରିବା ସମୟରେ ଆତ୍ମା ଏହି ଗୁଣଗୁଡ଼ିକ ନେଇ ସ୍କୂଲ ଦେହକୁ ଆସେ । ଏଗୁଡ଼ିକ ଆମର ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ କୌଳିକ ଗୁଣ । ଏହା ପିତାମାତାଙ୍କ ଆତ୍ମା କିମ୍ବା ସ୍କୂଲ ଶରୀରରୁ ପ୍ରାପ୍ତ ନୁହେଁ । ଶିଶୁର ବୟସ ବଢ଼ିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଏହି ଗୁଣଗୁଡ଼ିକ କ୍ରମଶଃ ପ୍ରକାଶ ପାଏ ।

ସୁବିଜ୍ଞାନଗୁଡ଼ିକର କର୍ମ ସମୂହ ଓ ଆତ୍ମାର ଉନ୍ନତ ଦୃଷ୍ଟିରୁ କର୍ମଦେବମାନେ ମନୁଷ୍ୟର ଜନ୍ମସ୍ଥାନ, ସମାଜ, ପିତାମାତା, ଆତ୍ମୀୟସ୍ଥାନ ଓ ପରିବେଶ ନିରୂପିତ କରିଥାନ୍ତି । କେବଳ ଶାରୀରିକ ପାର୍ଥିବ ଆକୃତିହିଁ ମନୁଷ୍ୟର ପାର୍ଥିବ କୌଳିକ ଗୁଣ (Physical Heredity) । ପାର୍ଥିବ ମନୁଷ୍ୟକୁ ସୁଖପ୍ରଦ ହେଉ ବା ଦୁଃଖପ୍ରଦ ହେଉ, ଯାହା ହୁଏ ତାହା ସାମୁହିକ ଶୁଦ୍ଧ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ହୁଏ । କୌଳିକ ଗୁଣଗୁଡ଼ିକ ସ୍ୱଳ୍ପର ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ । ସ୍ୱଳ୍ପ ବିଷୟରେ ପରେ କୁହାଯିବ ।

୧୬ । ମୁକ୍ତ ଇଚ୍ଛାଶକ୍ତି (Free Will)

କିମ୍ବଦନ୍ତୀ ପଥରେ ପଶୁରାଜ୍ୟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରକୃତିର ନିୟମ ଅନୁସାରେ ପ୍ରଗତି ହୋଇଥିଲା । ମନୁଷ୍ୟ ଜନ୍ମ ପାଇବାରେ ତାହାର ଆତ୍ମା ସମୂହଆତ୍ମାରୁ ପୃଥକ ହୋଇଗଲା । ତାହାର monad ଏକକ ହେଲା । ମାନସିକ ବିକାଶ ହେବା ପରେ ମନୁଷ୍ୟ ମୁକ୍ତ ଇଚ୍ଛାଶକ୍ତି ପ୍ରାପ୍ତ ହେଲା । ପାର୍ଥିବ ଶରୀରର ଜନ୍ମ, ବୃଦ୍ଧି ଓ ମୃତ୍ୟୁ ପୂର୍ବପରି ପ୍ରକୃତିର ନିୟମ ଅନୁସାରେ ହେଲା; କିନ୍ତୁ, ବିଭିନ୍ନ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାରେ ସେ ନିଜର ମୁକ୍ତ ଇଚ୍ଛାଶକ୍ତି ପ୍ରୟୋଗ କରିପାରିଲା ।

ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଲକ୍ଷ୍ୟରେ ପହଞ୍ଚିବାକୁ ମନୁଷ୍ୟ ଇଚ୍ଛାଶକ୍ତି ୩ ପ୍ରକାରେ ବ୍ୟବହାର କରିପାରେ । (୧) ସେ ସାଧାରଣ ଜୀବନ ଯାପନ କରି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମୟରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଲକ୍ଷ୍ୟରେ ପହଞ୍ଚିପାରେ । (୨) ସେ ଅସାଧାରଣ ନିର୍ମଳ ଜୀବନ ଯାପନ କରି ଏକନିଷ୍ଠ ତେଷ୍ଟାଦ୍ୱାରା ବହୁତ ପ୍ରଗତି କରି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମୟ ପୂର୍ବରୁ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଲକ୍ଷ୍ୟରେ ପହଞ୍ଚିପାରେ । (୩) ସେ ପାର୍ଥିବ ଲାଳସାରେ ପ୍ରବୃତ୍ତ ହୋଇ ଦୁଃଖମିମାନ କରି ଯାହାପଥରେ ମନ୍ଥର ଗତି କରି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମୟରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଲକ୍ଷ୍ୟରେ ପହଞ୍ଚିପାରେ ନାହିଁ । ମୁକ୍ତ ଇଚ୍ଛାଶକ୍ତି ପ୍ରୟୋଗ ଉପରେ ମନୁଷ୍ୟର ଭବିଷ୍ୟତ ନିର୍ଭର କରୁଛି ।

୧୭ । ନିର୍ବାଣ

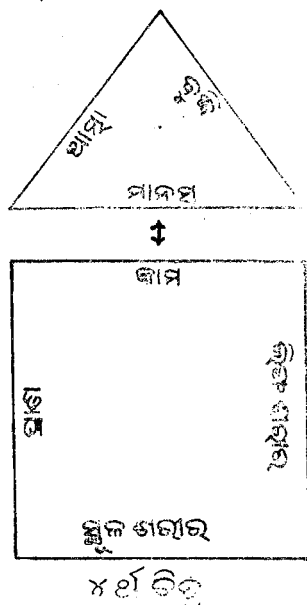
ନିର୍ବାଣକୁ ମୋକ୍ଷ କହନ୍ତି । ନିର୍ବାଣ ପ୍ରାପ୍ତ ହେଲେ ମନୁଷ୍ୟ ବାରମ୍ବାର ଜନ୍ମ ମୃତ୍ୟୁରୁ ମୁକ୍ତ ଲଭ କରେ । ମାନବର ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ବିକାଶ ଶେଷ ହେଲେ ନିର୍ବାଣ ପ୍ରାପ୍ତି ହୁଏ । ଏଥିରେ monadର ଅସ୍ତିତ୍ୱ ଲେପ ପାଏ ନାହିଁ; କେବଳ ତାହାର ନିମ୍ନ ଉପାଧିଗୁଡ଼ିକ ଲେପ ପାଏ । ସୁନ୍ଦରୀର ମୃତ୍ୟୁ ହୁଏନା, ତାହା ଅମର । ନିର୍ବାଣ ପ୍ରାପ୍ତି ପରେ ମଧ୍ୟ ସୁନ୍ଦରୀ ଆତ୍ମା (monad) ଓ ପରମାତ୍ମା ବା ପରମେଶ୍ୱରଙ୍କୁ ସମ୍ବନ୍ଧ କରୁଥାଏ । ଭ୍ରଷ୍ଟ ହୋଇ ନ ଗଲେ, ପ୍ରତ୍ୟେକ ମନୁଷ୍ୟ ମନୁକ୍ରର କାଳରେ ନିର୍ବାଣ ପ୍ରାପ୍ତ ହେବ ।

ନିର୍ବାଣ କେବଳ ସାମୟିକ ମୁକ୍ତି । ନିର୍ବାଣ ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଥିବା ମନୁଷ୍ୟ ପରବର୍ତ୍ତୀ ମନୁକ୍ରରେ ପୁଣି ଉଚ୍ଚତର ସୃଷ୍ଟିରେ ବିକାଶ ପଥରେ ଯାହା କରିବ ।

୧୪ । ସପ୍ତପର୍ଣ୍ଣା

ମନୁଷ୍ୟକୁ ସାତଟି ପଦ ବିଶିଷ୍ଟ ଗୋଟିଏ ଉଦ୍ଭିଦ ସଦୃଶ ଭୁଲନା କରାଯାଏ; କାରଣ ମନୁଷ୍ୟ ଗୋଟିଏ ସପ୍ତ ତତ୍ତ୍ୱ ବିଶିଷ୍ଟ ପ୍ରାଣୀ । ଗୋଟିଏ ଚନ୍ଦ୍ରକାଳରେ ମନୁଷ୍ୟର ଗୋଟିଏ ତତ୍ତ୍ୱର ଉନ୍ମୋଚନ ହୁଏ । ବର୍ତ୍ତମାନର ୪ର୍ଥ ଚନ୍ଦ୍ର କାଳରେ ମନୁଷ୍ୟର ୪ର୍ଥ ତତ୍ତ୍ୱ ଉନ୍ମୋଚିତ ହେଉଛି ।

ଆତ୍ମା ଓ ବୁଦ୍ଧି ଅଛନ୍ତି । କାରଣ ବୁଦ୍ଧି ଆତ୍ମାର ବାହନ । ଏହି ଦୁଇଟି ଏକତ୍ର monadର ପରିପ୍ରକାଶ । Monad ନିମ୍ନ ସ୍ତରକୁ ଆସିପାରେ ନାହିଁ । ତାହାର ଶିକ୍ଷା ପ୍ରକାଶର (aspect) ପ୍ରଥମ ପ୍ରକାଶ ଅତି ସ୍ତରରେ ରୁହେ ; ଦ୍ୱିତୀୟ ପ୍ରକାଶ ଅନୁପାଦକ ସ୍ତରରେ ରୁହେ ଓ ତୃତୀୟ ପ୍ରକାଶ ଆତ୍ମା ସ୍ତରରେ ରୁହେ । ମନୁଷ୍ୟ-ଠାରେ ଏହା ଆତ୍ମା, ବୁଦ୍ଧି ଓ ମାନସ ତତ୍ତ୍ୱ ରୂପେ ରୁହେ । ଏହାକୁ Higher

Triad କୁହନ୍ତି । କାମ, ପ୍ରାଣ, ଲିଙ୍ଗ-ଶରୀର ଓ ସ୍ଥୂଳ ଶରୀରକୁ Quaternary କୁହନ୍ତି । ମାନସ ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସେତୁ ପରି କାର୍ଯ୍ୟ କରେ । ତେଣୁ ମାନସକୁ ଦୁଇ ଭାଗରେ ବିଭକ୍ତ କରାଯାଇଛି—ଉଚ୍ଚ ମାନସ (Higher Mind) ଓ ନିମ୍ନ ମାନସ (Lower Mind) । ସେମାନଙ୍କୁ ବୁଦ୍ଧି ମାନସ ଓ କାମ ମାନସ ମଧ୍ୟ କୁହାଯାଏ । ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଚିନ୍ତା, ନିଃସ୍ୱାର୍ଥପର କାର୍ଯ୍ୟର ଯୋଜନା, ଦାର୍ଶନିକ ଭାବନା ପ୍ରଭୃତି ବୁଦ୍ଧିମାନସ ପରିସରଭୁକ୍ତ । ପାର୍ଥିବ କାମନା ବାସନାଦି କାମମାନସ ପରିସରଭୁକ୍ତ । ତୃତୀୟ ମୂଳଜାତି ସମୟ କାଳରେ ମାନସ ତତ୍ତ୍ୱର ବିକାଶ ହୋଇଥିଲା । ଏହି ସେତୁର ସାହାଯ୍ୟରେ

ଆତ୍ମା କାମ ତତ୍ତ୍ୱକୁ ନିଜର ବିକାଶମୂଳକ କାର୍ଯ୍ୟରେ ପ୍ରୟୋଗ କଲ । ବିକାଶ ପଥରେ ସେତେବେଳେ କାମ-ମାନସର ଆବଶ୍ୟକତା ଥିଲା । ବର୍ତ୍ତମାନ ବୁଦ୍ଧିମାନସର ଆବଶ୍ୟକତା ହେଉଛି ।

ମନୁଷ୍ୟର କାମ ଶରୀର, ଲିଙ୍ଗ ଶରୀର ଓ ସ୍ଥୂଳ ଶରୀର ଯେଉଁ ପାର୍ଥିବ ଉପାଦାନରେ ଗଢ଼ା ସେମାନେ ନିମ୍ନାଭିମୁଖୀ (in the path of involu-

tion) । ସେମାନଙ୍କର ସମସ୍ତ ଗତ ଚେତନା ମନୁଷ୍ୟକୁ ନିମ୍ନଗାମୀ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରେ । ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଚେତନା ଜାଗରତ ନ ହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମନୁଷ୍ୟ ନିମ୍ନଗାମୀ ସ୍ଵର୍ଥପର କାର୍ଯ୍ୟରେ ପ୍ରବୃତ୍ତ ରହେ । ଏ ସ୍ଵର୍ଥ ଆତ୍ମାର ନୁହେଁ । ଏହା personalityର ସ୍ଵର୍ଥ, ଅର୍ଥାତ୍ ପାର୍ଥିବ ମନୁଷ୍ୟର ସ୍ଵର୍ଥ । ପାର୍ଥିବ ସ୍ଵର୍ଥରେ ଲିପ୍ତ ହୋଇ, ଅନେକ ଜନ୍ମରେ ଅନେକ ଭିନ୍ନ ଅଭିଜ୍ଞତା ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇ, ମନୁଷ୍ୟ କ୍ଷଣସ୍ଥାୟୀ ପାର୍ଥିବ ଭୂପୁର ମାୟା ତ୍ୟାଗ କରେ ଓ ତାହାର ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଚେତନା ଜାଗରତ ହୁଏ । ଏହା ହେଲେ ସେ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଚିନ୍ତା ଓ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଲିପ୍ତ ହୋଇ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ପଥରେ ଅଗ୍ରସର ହୁଏ । ସେତେବେଳେ କାମ ମାନସର ପ୍ରାଧାନ୍ୟ ଲୋପ ପାଏ ଓ ପାର୍ଥିବ ମନୁଷ୍ୟ ବୁଦ୍ଧି ମାନସ ଦ୍ଵାରା ଚାଲିତ ହୋଇ ବିମଣି ପ୍ରଜ୍ଞାବାନ୍ ହୁଏ । ତେଣୁ ମାନସ ହେଉଛି ମନୁଷ୍ୟର କୁରୁକ୍ଷେତ୍ର ।

୧୪ । ସପ୍ତ କରଣ ବା ରଶ୍ମି (Seven Rays)

ସାତଟି ଗୋଷ୍ଠୀର ଧ୍ୟାନ-ରୋଦ୍ଧାନମାନେ ସାତଟି ରଶ୍ମିରୁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ରଶ୍ମିର ଉତ୍ପତ୍ତି । ସେମାନେ ୭ଟି ପଦ୍ମ ସ୍ତରରେ ଅବସ୍ଥିତ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ମନୁଷ୍ୟ ଏହି ସପ୍ତ ସ୍ତର ଗୋଟିଏ କରଣରେ ଅବସ୍ଥିତ । ସେ ସ୍ତର ଧ୍ୟାନ-ରୋଦ୍ଧାନ ତାହାକୁ ପ୍ରଭାବିତ କରନ୍ତି । ଏହି ୭ଟି ରଶ୍ମି ସୃଷ୍ଟିର ଆରମ୍ଭରୁ ଅଛି ଓ ତାହା ସୃଷ୍ଟି ବିକାଶର ସହାୟକ । ଉପରୋକ୍ତ ସପ୍ତ ଜ୍ୟୋତିଷମାନଙ୍କ ସହ ନୁହେଁ । ଜ୍ୟୋତିଷମାନଙ୍କ ସହ ମନୁଷ୍ୟର ପାର୍ଥିବ ସ୍ଥିତିକୁ ପ୍ରଭାବିତ କରନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କୁ ସହ କୁହାଯାଉଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସେହି ସପ୍ତସ୍ତର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଗୋଲକର ସର୍ବୋଚ୍ଚ ସ୍ତରରେ ପ୍ରଗତିର ତତ୍ତ୍ଵାବଧାନ କରନ୍ତି । ସହଗୁଣିକର ନାମ, ଚିହ୍ନ ଓ ସେମାନଙ୍କ ତତ୍ତ୍ଵାବଧାନରେ ଥିବା ଗୋଲକ ଗୁଣିକର ନାମ ଦିଆଗଲା ।

ସୃଷ୍ଟିତ ନାମ	ଇଂରାଜୀ ନାମ	ଚିହ୍ନ ବା ସଙ୍କେତ	ଗୋଲକର ନାମ
ସୂର୍ଯ୍ୟ	Sun	☉	କ
ବୃହସ୍ପତି	Jupiter	♃	ଖ
ଶୁକ୍ର	Venus	♀	ଗ
ଶନି	Saturn	♄	ଘ
ବୁଧ	Mercury	☿	ଙ
ଅଙ୍ଗାରକ	Mars	♂	ଚ
ସୋମ	Moon	☾	ଛ

ସୂର୍ଯ୍ୟ ଓ ଚନ୍ଦ୍ର ସେ ଦୁଇଟି ଗ୍ରହର ପ୍ରକୃତ ନାମ ନୁହେଁ । ପ୍ରକୃତ ନାମ ଜଣା ନ ଥିବାରୁ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଓ ଚନ୍ଦ୍ର ନାମ ଦିଆଯାଇଛି । ଆହୁର ମଧ୍ୟ ଏମାନଙ୍କୁ ଗ୍ରହ କୁହାଗଲେ ମଧ୍ୟ ଏମାନେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଗୋଟିଏ ଗୋଲକମାଳା । ପୃଥିବୀର ନାମ ଉଲ୍ଲେଖ ନାହିଁ, କାରଣ ଉକ୍ତ ପବିତ୍ର ଗ୍ରହମାନଙ୍କଠାରୁ ପୃଥିବୀ ଗୋଲକମାଳାର ଉତ୍ପତ୍ତି । ସମୟାନୁସାରେ ପୃଥିବୀ ଗୋଲକମାଳା ଏକ ପବିତ୍ର ଗ୍ରହ ହୋଇ ଏକ ନୂତନ ଗୋଲକମାଳାର ସୃଷ୍ଟିରେ ସହାୟକ ହେବ ।

୧୭ । ସତ୍ତ୍ୱର ବିକାଶ

ପ୍ରତ୍ୟେକ ଚନ୍ଦ୍ରକାଳରେ ମନୁଷ୍ୟର ସର୍ବବ୍ୟୟ ବିକାଶ ହୁଏ । କିନ୍ତୁ ଗୋଟିଏ ଚନ୍ଦ୍ରରେ ଗୋଟିଏ ସତ୍ତ୍ୱର ପୁର୍ଣ୍ଣ ବିକାଶ ହୁଏ ।

	ସୁନ ଶବ୍ଦର	ସିନ୍ଧୁ ଶବ୍ଦର	ପ୍ରାଣୀ	ଜୀବ	ମାନବ	ବୃକ୍ଷ	ଜଳ	
୧ମ ଚନ୍ଦ୍ର	○	○	○	○	○	○	●	ଜଳ
୨ୟ ଚନ୍ଦ୍ର	○	○	○	○	○	●	○	ବୃକ୍ଷ
୩ମ ଚନ୍ଦ୍ର	○	○	○	○	●	○	○	ମାନବ
୪ର୍ଥ ଚନ୍ଦ୍ର	○	○	○	●	○	○	○	ଜୀବ
୫ୟ ଚନ୍ଦ୍ର	○	○	●	○	○	○	○	ପ୍ରାଣୀ
୬ୟ ଚନ୍ଦ୍ର	○	●	○	○	○	○	○	ଲିଙ୍ଗ ଶରୀର
୭ମ ଚନ୍ଦ୍ର	●	○	○	○	○	○	○	ସୁନ ଶବ୍ଦର

୭ମ ଚନ୍ଦ୍ର

୫ମ ଚନ୍ଦ୍ରରେ ତତ୍ତ୍ୱଗୁଡ଼ିକ ବୃଦ୍ଧି ଆକାରରେ ଦିଆଯାଇଛି । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଗ୍ରହରେ ୭ଟି ସତ୍ତ୍ୱ ପାଇଁ ୭ଟି ବୃଦ୍ଧି ଅଛି । ତତ୍ତ୍ୱଗୁଡ଼ିକ ତତ୍ତ୍ୱ ଉପରକୁ ଦିଆଯାଇଛି । ଯେଉଁ ଚନ୍ଦ୍ର କାଳରେ ଯେଉଁ ସତ୍ତ୍ୱ ପୁର୍ଣ୍ଣତା ଲଭ କରିବ ତାହାକୁ ଫାଙ୍କା ନ ରଖି ଆବୃତ୍ତ କରାଯାଇଛି ।

ପୁର୍ଣ୍ଣ ବିକାଶ ପାଇଁ ମନୁଷ୍ୟର ୩ଟି ଅଗ୍ନି (fire) ଓ ୪ଟି ଅଗ୍ନିଶିଖା (flame) ଦରକାର ହୁଏ । ଆତ୍ମା, ବୁଦ୍ଧି, ମାନସ ସେହି ୩ଟି ଅଗ୍ନି ଓ କାମ, ପ୍ରାଣ, ଲିଙ୍ଗ-ଶରୀର, ସ୍ଥୁଳ ଶରୀର ସେହି ୪ଟି ଅଗ୍ନିଶିଖା । ପ୍ରତ୍ୟେକ ସତ୍ତ୍ୱର ୭ଟି ବିଭାଗ ଅଛି । ତେଣୁ ମନୁଷ୍ୟର ପୁର୍ଣ୍ଣ ବିକାଶ ପାଇଁ $୭ \times ୭ = ୪୯$ ଅଗ୍ନିର ପୁର୍ଣ୍ଣ ବିକାଶ ଆବଶ୍ୟକ । ଉକ୍ତ ଚନ୍ଦ୍ରରେ ଏହା ସୁଚିତ କରାଯାଇଛି ।

ଅଷ୍ଟ ଅଧ୍ୟାୟ ଅଦୃଶ୍ୟ ଶାସକ ଗୋଷ୍ଠୀ

୧ । ଗୋଲକମାଳା— ଚୈତ୍ସ୍ବାନ

ସୂର୍ଯ୍ୟନାଗସୂକ୍ଷ୍ମ ମଧ୍ୟରେ ୭ଟି ଗୋଲକମାଳାର ସଂକୀର୍ଣ୍ଣ ଚୈତ୍ସ୍ବାନମାନେ ଅବସ୍ଥିତ । ସେମାନେ ସୂର୍ଯ୍ୟନାଗସୂକ୍ଷ୍ମ ଶକ୍ତିର ପ୍ରୟୋଗକର୍ତ୍ତା । ସୂକ୍ଷ୍ମ ୭ଟି ପବନ ଗ୍ରହ ସେମାନଙ୍କର ସ୍ଥଳ ଦେହ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଗୋଲକମାଳା-ଚୈତ୍ସ୍ବାନ ଗୋଟିଏ ଗୋଲକମାଳା ଦାୟିତ୍ବରେ ଅଛନ୍ତି । ପ୍ରତ୍ୟେକ ମନୁଜ ଆତ୍ମା (monad) ଗୋଟିଏ ଗୋଲକମାଳା-ଚୈତ୍ସ୍ବାନଙ୍କ ଠାରୁ ଜାତ ଓ ମନୁଜର ଶେଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତାଙ୍କର କରଣରେ ରହିବ । ଗ୍ରହ-ଚୈତ୍ସ୍ବାନମାନେ ଗୋଲକମାଳା-ଚୈତ୍ସ୍ବାନଙ୍କ ଅଧୀନରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରନ୍ତି । ସୂର୍ଯ୍ୟ ନାଗସୂକ୍ଷ୍ମ ଯାହାଙ୍କ ଅଧୀନରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରନ୍ତି ତାହାଙ୍କୁ ବର୍ଣ୍ଣ-ଭିର (Cosmic Logos) ବା ଭିର କୁହାଯାଏ । ଭିରଙ୍କ ଅଧୀନରେ ଅସଂଖ୍ୟ ସୌର ମଣ୍ଡଳ ଅଛି । ଭିର ଅବ୍ୟକ୍ତ ପରମେଶ୍ବରଙ୍କ ସୃଷ୍ଟି ଆରମ୍ଭର ବ୍ୟକ୍ତ ଅବସ୍ଥା । ଏହାଙ୍କୁ ସଗୁଣ ବ୍ରହ୍ମ ବା ବ୍ରହ୍ମା ମଧ୍ୟ କୁହାଯାଏ ।

ପୃଥିବୀର ଗ୍ରହ-ଚୈତ୍ସ୍ବାନ ବା ଧ୍ୟାନ-ଚୈତ୍ସ୍ବାନକୁ **Watcher** କୁହାଯାଏ । ଗୋଲକମାଳା ଚୈତ୍ସ୍ବାନଙ୍କ ଅଧୀନରେ ସେ ପରମେଶ୍ବରଙ୍କ କଳ୍ପନାକୁ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରନ୍ତି । ଗ୍ରହ-ଚୈତ୍ସ୍ବାନ ବା **Watcher**ଙ୍କ ଅଧୀନରେ ସନତ୍ କୁମାର ଓ ତାଙ୍କ ଅଧୀନରେ ମହାତ୍ମାମାନେ କାର୍ଯ୍ୟ କରନ୍ତି ।

୨ । ପୃଥିବୀର ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ଶାସକ ଓ ଶାସକଗୋଷ୍ଠୀ

ପୃଥିବୀର ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ଶାସକଙ୍କର ନାମ ସନତ୍ କୁମାର । ସେ **Watcher**ଙ୍କ ଅଧୀନସ୍ଥ । ୪ର୍ଥ ଚକ୍ରରେ, ପୃଥିବୀ ଗୋଲକର ୩ୟ ମୂଳଜାତ ସମୟକାଳ ମଧ୍ୟଭାଗରେ, ସନତ୍ କୁମାର ଶୁଦ୍ଧ ପ୍ରକଳ୍ପରୁ ପୃଥିବୀକୁ ଆସିଥିଲେ । ତାହାଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ଅନ୍ୟ ତିନି କୁମାର ଓ ସେମାନଙ୍କ ଶିଷ୍ୟମାନେ ଆସିଥିଲେ । ଅନ୍ୟ ତିନି କୁମାରଙ୍କ ନାମ ସନକ, ସନତ୍ ଓ ସନତନ । ସେମାନେ ପୃଥିବୀରେ ଦୁଇଟି କାର୍ଯ୍ୟ କଲେ । ପ୍ରଥମତଃ, ସେମାନେ ମନୁଷ୍ୟର ମାନସତତ୍ତ୍ବ ବିକାଶକୁ ଉତ୍ସାହିତ କଲେ । ଦ୍ବିତୀୟତଃ, ସେମାନେ ପୃଥିବୀ ପାଇଁ ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ଶାସକଗୋଷ୍ଠୀ ପ୍ରସ୍ତୁତ କଲେ । କୁମାରମାନଙ୍କ ହତ୍ବତ ୨୭ ଜଣ ମହାତ୍ମା (Adept) ଓ ପ୍ରାୟ ୧୦୦ ସାଧାରଣ ମନୁଷ୍ୟ ଆସିଥିଲେ । ଶୁଦ୍ଧ ଗ୍ରହ ପୃଥିବୀଠାରୁ ବହୁ ଦୂରତ ଅବସ୍ଥାରେ ଥିବାରୁ ସେମାନେ ସେଠାରୁ ପୃଥିବୀକୁ ଉପରୋକ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ଆସିଥିଲେ । ଯେଉଁ ମନୁଷ୍ୟମାନେ ଆସିଥିଲେ, ସେମାନେ ଭୃଗୁ ମୂଳଜାତର ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କ

ସଙ୍ଗେ ମିଶିଗଲେ । ସନତ୍ କୁମାରଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ଆସିଥିବା ୩ କୁମାର ବୁଦ୍ଧଦେବଙ୍କ ସମ ସ୍ତରର । ସେମାନଙ୍କୁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବୁଦ୍ଧ କୁହାଯାଏ ।

ପ୍ରତ୍ୟେକ ଏ ଗୋଲକ କାଳରେ ପର ପର ଦିନୋଟି ଶାସନକର୍ତ୍ତା ହୁଅନ୍ତି । ସନତ୍ କୁମାର ପୃଥିବୀର ୩ୟ ଶାସନକର୍ତ୍ତା । ୪ର୍ଥ ଗୋଲକମାଳା କାଳ ଶେଷରେ ମାନବ ଗୋଷ୍ଠୀ ବୁଧ (Mercury) ଗୋଲକମାଳାକୁ ଗଲେ, ସେଠାରେ ବର୍ତ୍ତମାନର ପ୍ରତ୍ୟେକ ବୁଦ୍ଧମାନେ ପର ପର ଏ ଗୋଲକ କାଳରେ ଶାସନକର୍ତ୍ତା ହେବେ ।

ଶୁଦ୍ଧ ପ୍ରକଳ୍ପରୁ ଆସିଥିବା ଗୁରୁ କୁମାରମାନେ ପୃଥିବୀରେ ଅକ୍ଷୟ ସୁଖ ଶରୀର ଧାରଣ କଲେ । ସେମାନେ ଚିର କୁମାର ରହୁବେ । ୭୫,୦୦,୦୦୦ ବର୍ଷ ପୂର୍ବେ ସେମାନେ ଆସିଥିଲେ ଓ ସେମାନଙ୍କ ଶରୀରର କୌଣସି ପରିବର୍ତ୍ତନ ହୋଇନାହିଁ । ଗୋବି ମରୁଭୂମିରେ ଶାମ୍ବଲ ନାମକ ଏକ ଅଦୃଶ୍ୟ ସ୍ଥାନରେ ସେମାନେ ଅଛନ୍ତି । ତାଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ଆସିଥିବା ଶିଷ୍ୟମାନେ ସେମାନଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟ ଶେଷ କରି ଫେରିଗଲେଣି । ସନତ୍ କୁମାର କେବଳ ମନୁଷ୍ୟ ଜାତିର ନୁହେଁ, ପୃଥିବୀର ସମସ୍ତ ଜୀବନ ସ୍ରୋତ ସଂପୃକ୍ତ ହିମ ବିକାଶ ଦାୟିତ୍ବରେ ଅଛନ୍ତି । ପୃଥିବୀରେ ଦେବତାମାନଙ୍କ ହିମ ବିକାଶ ଓ ମାନବ ହିମବିକାଶ ସମାନ୍ତରାଳ ଭାବେ ଚାଲିଛି । ଦେବତାମାନଙ୍କ ହିମ ବିକାଶ ମଧ୍ୟ ଏହି ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ଶାସନକର୍ତ୍ତାଙ୍କ ଦାୟିତ୍ବରେ ଅଛି ।

ଅଦୃଶ୍ୟ ଶାସକ ଗୋଷ୍ଠୀର ସପ୍ତ କିରଣରେ ସାତଟି ବିଭାଗ ଅଛି । ପ୍ରତ୍ୟେକ ବିଭାଗର ଉପବିଭାଗ ଅଛି । ପ୍ରତ୍ୟେକ ବିଭାଗରେ ଜଣେ ମୁଖ୍ୟ ଶାସକ ଅଛନ୍ତି । ସେମାନେ ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ଶାସନର ମୁଖ୍ୟଙ୍କ ତତ୍ତ୍ବାବଧାନରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରନ୍ତି । ଉପରୋକ୍ତ ବିଭାଗଗୁଡ଼ିକ ହେଉଛି (୧) ଶାସନ ବିଭାଗ, (୨) ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଶିକ୍ଷା ବିଭାଗ ଓ (୩-୭) ସମସ୍ତ ସୃଷ୍ଟିକାରଣୀ ଶକ୍ତିର (Creative Energy) ପରିଚାଳନା ବିଭାଗ । ଶାସନ ବିଭାଗର ମୁଖ୍ୟ ପଦବୀର ନାମ ‘ମନୁ’ । ବର୍ତ୍ତମାନ ଏ ପଦବୀରେ ବୈବସ୍ୱତ ମନୁ ଅଛନ୍ତି । ପ୍ରତ୍ୟେକ ମୂଳଜାତି ଗୋଟିଏ ମନୁଙ୍କଦ୍ୱାରା ପରିଚାଳିତ । ମନୁ ନୁହେଁ ମୂଳ ଜାତି ଗଢ଼ନ୍ତି ଓ ସେମାନଙ୍କର ହିମବିକାଶ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କରି ମୂଳଜାତିକୁ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଲକ୍ଷ୍ୟରେ ପହଞ୍ଚିବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରନ୍ତି । ସେଥିପାଇଁ ଜଳଭାଗ ଓ ସ୍ଥଳ ଭାଗର ପରିବର୍ତ୍ତନ ଇତ୍ୟାଦି ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟ ତାଙ୍କଦ୍ୱାରା ସମ୍ପନ୍ନ ହୁଏ ।

ମନୁ ପଦବୀ ଦୁଇ ପ୍ରକାର—ମୂଳମନୁ ଓ ସାଜମନୁ । ଗୋଟିଏ ଚନ୍ଦ୍ର ଆରମ୍ଭରେ କ ଗୋଲକକୁ ମୂଳମନୁ ଆସନ୍ତି । ଚନ୍ଦ୍ର ଶେଷରେ ଛ ଗୋଲକରେ ସାଜମନୁଙ୍କର ଆବିର୍ଭାବ ହୁଏ । ମୂଳମନୁ ଗୋଟିଏ ମୂଳଜାତିର ବିକାଶ ଦାୟିତ୍ବରେ

ରୁହନ୍ତି । ସାଜମନୁ ପୁଷ୍ପୋକ୍ତ ସିଷ୍ଟମାନଙ୍କ ଦାୟିତ୍ବରେ ରୁହନ୍ତି । ପୁରାଣରେ ମନୁ-
ମାନଙ୍କ ନାମ ନିମ୍ନୋକ୍ତ ପ୍ରକାରେ ଦିଆଯାଇଛି ।

ସ୍ବୟଂଭୁବ	କ ଗୋଲକ : ୧ମ ମୂଳମନୁ	} ୧ମ ଚନ୍ଦ୍ର
ସ୍ବରୋଚିଷ	ଛ ଗୋଲକ : ୧ମ ସାଜମନୁ	
ଉତ୍ତମି	କ ଗୋଲକ : ୨ୟ ମୂଳମନୁ	} ୨ୟ ଚନ୍ଦ୍ର
ତାମସ	ଛ ଗୋଲକ : ୨ୟ ସାଜମନୁ	
ରୈବତ	କ ଗୋଲକ : ୩ୟ ମୂଳମନୁ	} ୩ୟ ଚନ୍ଦ୍ର
ରୁକ୍ଷ	ଛ ଗୋଲକ : ୩ୟ ସାଜମନୁ	
ବୈବସ୍ବତ	କ ଗୋଲକ : ୪ର୍ଥ ମୂଳମନୁ	} ୪ର୍ଥ ଚନ୍ଦ୍ର
ସାବର୍ଣ୍ଣ	ଛ ଗୋଲକ : ୪ର୍ଥ ସାଜମନୁ	
ଦକ୍ଷ ସାବର୍ଣ୍ଣ	କ ଗୋଲକ : ୫ମ ମୂଳମନୁ	} ୫ମ ଚନ୍ଦ୍ର
ବ୍ରହ୍ମା ସାବର୍ଣ୍ଣ	ଛ ଗୋଲକ : ୫ମ ସାଜମନୁ	
ଧର୍ମ ସାବର୍ଣ୍ଣ	କ ଗୋଲକ : ୬ଷ୍ଠ ମୂଳମନୁ	} ୬ଷ୍ଠ ଚନ୍ଦ୍ର
ରୁଦ୍ର ସାବର୍ଣ୍ଣ	ଛ ଗୋଲକ : ୬ଷ୍ଠ ସାଜମନୁ	
ରୌଚ୍ୟ	କ ଗୋଲକ : ୭ମ ମୂଳମନୁ	} ୭ମ ଚନ୍ଦ୍ର
ଭୌତ୍ୟ	ଛ ଗୋଲକ : ୭ମ ସାଜମନୁ	

ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଶିକ୍ଷା ବିଭାଗର ମୁଖ୍ୟଙ୍କୁ ‘ବୋଧସୂତ୍ର’ କୁହାଯାଏ । ସେ ନୂତନ ଧର୍ମ ଓ ଶିକ୍ଷା ପ୍ରଚଳନ କରନ୍ତି । ଯେତେବେଳେ ପୁରାତନ ଧର୍ମ ଓ ଶିକ୍ଷାର ଅପବ୍ୟବହାର ହୋଇ ତାହା କୁହସ୍ବାରୋପ୍ତ ବିକୃତ ରୂପ ଧାରଣ କରେ, ସେତେବେଳେ ନିଜେ ବୋଧସୂତ୍ର ବା ତାଙ୍କର କେହି ଶିଷ୍ୟ ପୃଥିବୀରେ ଜନ୍ମ ଗ୍ରହଣ କରି ନୂତନ ଧର୍ମର ପ୍ରସାର କରନ୍ତି । ବର୍ତ୍ତମାନର ବୋଧସୂତ୍ର ରୁଷି ମୈତ୍ରେୟ ମହାତ୍ମାରତର ବାଳକ-କୃଷ୍ଣ ଓ ଜେରୁଜାଲେମ୍‌ର ଯୀଶୁ ଥିଲେ ବୋଲି ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟା କୁହେ ।

ସୃଷ୍ଟିକାରଣୀ ସାଂସ୍କୃତିକ ବିଭାଗର ମୁଖ୍ୟଙ୍କ ପଦସାର ନାମ ମହାବୋହନ । ମନୁ ଓ ବୋଧସୂତ୍ରଙ୍କ ଅଧୀନରେ ନ ଥିବା ଅନ୍ୟ ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟର ପରିଚାଳନା ଦାୟିତ୍ବ ତାଙ୍କର । ମନୁ, ବୋଧସୂତ୍ର ଓ ମହାବୋହନଙ୍କ ଅଧୀନରେ ବହୁ ସିଦ୍ଧ ପୁରୁଷମାନେ (Adepts) କାର୍ଯ୍ୟ କରନ୍ତି । ସେମାନେ ୭ଟି କରଣର ଦାୟିତ୍ବରେ ଅଛନ୍ତି । ଏହାର ଏକ ଚନ୍ଦ୍ର ପରପୃଷ୍ଠାରେ ଦିଆଗଲା (୬ଷ୍ଠ ଚନ୍ଦ୍ର) ।

ପୁଷ୍ପରୁ କୁହାଯାଇଛି ଯେ ଗୋଟିଏ ମୂଳଜାତି ସମସ୍ତକାଳ ମଧ୍ୟାଗରେ ଆଗାମୀ ମୂଳଜାତିର ବିମାରମ୍ଭ ହୁଏ । ୪ର୍ଥ ମୂଳଜାତି ପୃଥିବୀରୁ ଲେପ ପାଇ

ନାହାନ୍ତି । ତୀନ, ଜାପାନ, ବର୍ମା, ଶ୍ୟାମ ପ୍ରଭୃତି ଦେଶମାନଙ୍କର ଲୋକ ଋଷ ମୂଳଜାତିଭୁକ୍ତ । ଗୁଗୁଣ ମନୁ ସେମାନଙ୍କ ଦାୟିତ୍ବରେ ଅଛନ୍ତି । ଋଷ ମୂଳଜାତିର ଲୋକମାନଙ୍କ ଦାୟିତ୍ବରେ ବୈବସ୍ବତ ମନୁ ଅଛନ୍ତି । ତେଣୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ପୃଥିବୀରେ ଦୁଇଟି ମନୁ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଛନ୍ତି ।

ମନୁ, ବୋଧସତ୍ତ୍ବ ଓ ମହାଶୈବନଙ୍କ ତଳକୁ ବହୁତ ସିଦ୍ଧ ପୁରୁଷ (Adepts) ଅଛନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ପ୍ରାୟ ୭୦ଜଣ ମନୁଷ୍ୟ ଦେହରେ ପୃଥିବୀର ବିଭିନ୍ନ ସ୍ଥାନରେ ନିର୍ଜନତା ମଧ୍ୟରେ ବାସ କରନ୍ତି । ଏହି ସିଦ୍ଧ ପୁରୁଷମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଦୁଇଜଣଙ୍କ ପ୍ରେରଣାରେ ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟା ସମ୍ପିଦ୍ଧ ସ୍ଥାପିତ ହୋଇଥିଲା । ସେମାନେ ହେଉଛନ୍ତି ମହାତ୍ମା ମୌର୍ଯ୍ୟ (Master Maurya) ଓ ମହାତ୍ମା କୁତ୍ସୁମି (Master Koot-humi) । ମହାତ୍ମା ମୌର୍ଯ୍ୟ ଜଣେ ରାଜପୁତ୍ର ରାଜା ଥିଲେ । ମହାତ୍ମା କୁତ୍ସୁମି ଜଣେ କାଶ୍ମୀର ବ୍ରାହ୍ମଣ ଥିଲେ । ଏହି ଦୁଇଜଣଙ୍କ ଛଡ଼ା ଅନ୍ୟ କେତେକ ମହାତ୍ମାମାନଙ୍କ ନାମ ଜଣାଅଛି । ସେମାନେ ହେଉଛନ୍ତି ମହାତ୍ମା ଅଗସ୍ତ୍ୟ, ମହାତ୍ମା ଭେନେସିଆନ୍, ମହାତ୍ମା ସେରାସିସ୍, ମହାତ୍ମା ହିଲ୍‌ଗିଅନ୍, ମହାତ୍ମା ଯୀଶସ୍, ମହାତ୍ମା ରାକୋଜ ଓ ମହାତ୍ମା ଜୁଲିକୁଲ୍ । ଏହି ମହାତ୍ମାମାନଙ୍କ ପାର୍ଥିବ ଶରୀର ବହୁକାଳ ରୁହେ । ପାର୍ଥିବ ଶରୀର ପୁରୁଷା ଓ ଅକର୍ମଣ୍ୟ ହୋଇଗଲେ ସେମାନେ ତାହାକୁ ତ୍ୟାଗ କରି ନୂତନ ଭୌତିକ ଶରୀର ଗ୍ରହଣ କରନ୍ତି ।

୧ମ	ନାବପତ୍ରୀ Watcher	ପୃଥିବୀର ଅଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ଶାସନ ଓ ମହାନ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଭ୍ରାତୃତ୍ୱ						
୧ମ	ସୁସ୍ୱର ଶାସନକର୍ତ୍ତା							
୮ମ	ପ୍ରତ୍ୟେକ ବୃତ୍ତ	ହୁଳ	ମହାସ୍ୱେଚ୍ଛକ					ଦ୍ୟାଶାସ୍ତର ଶିଳି
୨ମ	ମନ୍ତ୍ର (ବେଦସ୍ତବ)	ବୋଧସ୍ୱରୂ (ମୈତ୍ରେୟ)						
୬ଷ୍ଠ	ତୋହାନ୍ (ମୋଧ)	ତୋହାନ୍ (ବୁଦ୍ଧମ୍ଭ)	ତୋହାନ୍ (ଭେଦେପିଆନ)	ତୋହାନ୍ (ସେଦେପିୟ)	ତୋହାନ୍ (ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଅନ)	ତୋହାନ୍ (ଜିଅସ)	ତୋହାନ୍ (ସିକୋକ)	ପ୍ରତ୍ୟେକ ମନୁଷ୍ୟଠାରେ ସମସ୍ତ ସ୍ତ୍ରୀ କରଣ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଛି, କିନ୍ତୁ କାର୍ଯ୍ୟରେ ତାହାର ସ୍ତ୍ରୀ କରଣର ପ୍ରାଧିକାର ଅଛି । ମନୁଷ୍ୟର ସ୍ତ୍ରୀ କରଣ ତାହାର ବର ଦର୍ଶିଏ ଓ ଶ୍ରେୟ ନେବାରେ ସହାୟକ ହୁଏ । ଅନ୍ୟ କରଣସ୍ୱେଚ୍ଛକ ସାହାଯ୍ୟକାରୀ ଶକ୍ତି ରୂପେ କାର୍ଯ୍ୟ କରନ୍ତି ।
୫ମ	ଅଶେଷ	ଅଶେଷ	ଅଶେଷ	ଅଶେଷ	ଅଶେଷ	ଅଶେଷ	ଅଶେଷ	
୪ର୍ଥ	ପ୍ରଧାନ ଶକ୍ତି କ୍ଷତ୍ର, ଶକ୍ତି, ସମତା	ପ୍ରଧାନ ଶକ୍ତି ପ୍ରଜ୍ଞା	ପ୍ରଧାନ ଶକ୍ତି ସ୍ୱପ୍ନାବେଶିତା ଦକ୍ଷତା	ପ୍ରଧାନ ଶକ୍ତି ସ୍ୱପ୍ନାବେଶିତା, ସୈନ୍ୟତା	ପ୍ରଧାନ ଶକ୍ତି ବିସ୍ମୟ ସଠିକ ଜ୍ଞାନ	ପ୍ରଧାନ ଶକ୍ତି କର୍ମନିତା ଅନୁରକ୍ତ	ପ୍ରଧାନ ଶକ୍ତି ଶୁଣ୍ଠିକର ସେବା ବ୍ୟବହାର ଦୂର	
୩ୟ	କାର୍ଯ୍ୟ	କାର୍ଯ୍ୟ	କାର୍ଯ୍ୟ	କାର୍ଯ୍ୟ	କାର୍ଯ୍ୟ	କାର୍ଯ୍ୟ	କାର୍ଯ୍ୟ	
୨ୟ	ମୂଳକାର୍ଯ୍ୟ, ସ୍ୱପ୍ନାବେଶିତା, ଶାଶ୍ୱତକାର୍ଯ୍ୟ ଉପରେ, ମାନବ ବିଚାର, ଶାସନ ଲବ୍ୟାବଳୀ ।	ଧର୍ମ, ଶିକ୍ଷା, ମାନବ କଳାଶାସ୍ତ୍ର ଲବ୍ୟାବଳୀ	ମାନବ ସେବା, ଜ୍ୟୋତିଷ ବିଦ୍ୟା, ଦର୍ଶନ ଶାସ୍ତ୍ର ଲବ୍ୟାବଳୀ ।	କାର୍ଯ୍ୟ କଳା	ବିଜ୍ଞାନ	ସୂକ୍ଷ୍ମାକ୍ଷୀ ଓ ଯୋଗାଯୋଗକୁ ପଥ ପ୍ରଦର୍ଶନ	ଜ୍ଞାନ ଶାସ୍ତ୍ରମୟ କାର୍ଯ୍ୟ, ସ୍ୱଳ୍ପନା	
୧ମ	ପ୍ରଧାନ ଶକ୍ତି କ୍ଷତ୍ର ଶକ୍ତି	ପ୍ରଧାନ ଶକ୍ତି ପ୍ରମେୟ	ପ୍ରଧାନ ଶକ୍ତି ସ୍ୱପ୍ନାବେଶିତା ସ୍ୱପ୍ନାବେଶିତା	ପ୍ରଧାନ ଶକ୍ତି କ୍ଷତ୍ର ଶକ୍ତି	ପ୍ରଧାନ ଶକ୍ତି ସ୍ୱପ୍ନାବେଶିତା ସ୍ୱପ୍ନାବେଶିତା	ପ୍ରଧାନ ଶକ୍ତି ସ୍ୱପ୍ନାବେଶିତା ସ୍ୱପ୍ନାବେଶିତା	ପ୍ରଧାନ ଶକ୍ତି କର୍ମନିତା	
ପଞ୍ଚମୀ	୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	
କରଣ	୧	୨	୩	୪	୫	୬	୭	

ସପ୍ତମ ଅଧ୍ୟାୟ

ପୁନର୍ଜନ୍ମ

୧ । ପୁନର୍ଜନ୍ମ ଓ ତାହାର ଆବଶ୍ୟକତା

ସୁସଙ୍ଗତ କମ୍ପରକାଶ ପ୍ରକୃତିର ନିୟମ । ଚେତନା ଓ ତାହାର ବାହନ ଶରୀରର କମ୍ପୋଜିଟ ପାଇଁ ଚେତନାର ଉନ୍ମୋଚନ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଶରୀରର ପରିବର୍ତ୍ତନ ଆବଶ୍ୟକ । ଏହି ପ୍ରାକୃତିକ ସୁସଙ୍ଗତ କର୍ମଫଳ ଦ୍ଵାରା ସୁରକ୍ଷିତ ହୁଏ । ଚେତନା ଏକ ନୂତନ ଶରୀର ଗ୍ରହଣ କରିବା ହେଉଛି ପୁନର୍ଜନ୍ମ । ପୁନର୍ଜନ୍ମ ସବୁ କ୍ଷେତ୍ରରେ ବିଦ୍ୟମାନ । ଏକ ଜୀବକୋଷଠାରୁ ଆରମ୍ଭକରି ସମସ୍ତ ବିଶ୍ଵ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପୁନର୍ଜନ୍ମ ହେଉଛି । ବିଶ୍ଵ, ସୌର ଜଡ଼େ, ପ୍ରକଳ୍ପ, ଗୋଲକମାଳା, ଚନ୍ଦ୍ର ଓ ଗୋଲକଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରକାଶକାଳ ଅନ୍ତେ ପ୍ରଲୟ ହୁଏ ଏବଂ ପ୍ରଲୟକାଳ ଅନ୍ତେ ପୁଣି ପ୍ରକାଶ ବା ପୁନର୍ଜନ୍ମ ହୁଏ । ମନୁଷ୍ୟ ଓ ନିମ୍ନତର ପ୍ରାଣୀମାନଙ୍କର ଜୀବନକାଳ ଅନ୍ତେ ମୃତ୍ୟୁ ହୁଏ, ମୃତ୍ୟୁ ପରକାଳ ଅନ୍ତେ ପୁନର୍ଜନ୍ମ ହୁଏ । ମନୁଷ୍ୟ ଦେହରେ ଥିବା ଜୀବକୋଷମାନଙ୍କର ଜନ୍ମ ମୃତ୍ୟୁ ଅବରହ ଚାଲିଛି । ୭ ବର୍ଷ ସମୟରେ ମନୁଷ୍ୟର ସମସ୍ତ ଜୀବକୋଷମାନେ କମ୍ପରକାଶ ନଷ୍ଟ ହୋଇ ସେମାନଙ୍କ ସ୍ଥାନରେ ନୂତନ ଜୀବକୋଷ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଥାନ୍ତି । ଏମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ନିତ୍ୟ ପ୍ରଲୟ ଓ ନିତ୍ୟ ଆବିର୍ଭାବ ଚାଲିଥାଏ ।

କର୍ମିଷ୍ଠ ଲକ୍ଷ୍ୟରେ ପଡ଼ୁଥିବାକୁ ମନୁଷ୍ୟ ଆତ୍ମା କମ୍ପରକାଶ ବିକଶିତ ହେବା ଦରକାର । କମ୍ପ ବିକଶିତ ଆତ୍ମା ପାଇଁ କମ୍ପ ବିକଶିତ ଶରୀର ଦରକାର । ତେଣୁ କର୍ମିଷ୍ଠ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ଆତ୍ମାକୁ ବାରମ୍ବାର ବିଭିନ୍ନ ଶରୀରରେ ଜନ୍ମ ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ହୁଏ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଜନ୍ମରେ ଅନୁଭୂତ ପ୍ରାପ୍ତି ପାଇଁ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ହୁଏ । କାର୍ଯ୍ୟରୁ କର୍ମଫଳ ଜାତ ହୁଏ ଓ କର୍ମଫଳ ଭୋଗକରି ଚେତନାର ବିକାଶ ହୁଏ । ପୁନର୍ଜନ୍ମ ଓ କର୍ମ ଏକାନ୍ତରାସିଦ୍ଧି ପ୍ରଦ ।

ଆତ୍ମା, ବୁଦ୍ଧି ଓ ଉଚ୍ଚ ମାନସ monadର ସିଦ୍ଧି ପ୍ରକାଶ (Higher Triad) । ଏହାହିଁ ଆତ୍ମାତ୍ମିକ ମନୁଷ୍ୟ । ଏହା ନିମ୍ନସ୍ତରକୁ ଆସି ମାନବ ଦେହରେ ରେସିଡ଼ ହେବା ହେଉଛି ମନୁଷ୍ୟର ପୁନର୍ଜନ୍ମ ।

୨ । ପୁନର୍ଜନ୍ମର ସୂଚନା

ଭିନୋଟି ଦୃଷ୍ଟିକୋଣରୁ ପୁନର୍ଜନ୍ମର ସୂଚନା ମିଳେ । (୧) ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଅନେକ ବୈଷମ୍ୟ ଦେଖାଯାଏ । କେହି ଧନବାନ୍, କେହି ଦରିଦ୍ର । କେହି ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟବାନ, କେହି ରୁଗ୍ଣ । କେହି ବୁଦ୍ଧିମାନ, କେହି ନିବୋଧ । କେହି ସୁଦର,

କେହି ଅସୁନ୍ଦର । ଏହିପରି ଅନେକ ବୈଷମ୍ୟ ଅଛି । ଯଦି ମନୁଷ୍ୟର ଗୋଟିଏ ଜନ୍ମ ଆଆନ୍ତା, ତେବେ ସମସ୍ତ ମନୁଷ୍ୟ ସର୍ବତୋଭାବେ ସମାନ ହୋଇଥାନ୍ତେ । କାରଣ ଇଶ୍ବର ନିର୍ଦ୍ଦୟ, ନିଷ୍ଠୁର ବା ବିରୁଦ୍ଧାନ ହୋଇ ନ ପାରନ୍ତି । ଯଦି ଇଶ୍ବରଙ୍କୁ ସର୍ବ ସଦ୍‌ଗୁଣର ଉତ୍ସ ବୋଲି କୁହାଯାଏ, ଏକଥା ସ୍ବାକାର କରିବାକୁ ହେବ ଯେ ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ବୈଷମ୍ୟର ଅନ୍ୟ କାରଣସବୁ ଅଛି । ବିଭିନ୍ନ ସମୟରେ ମନୁଷ୍ୟତ୍ବ ପ୍ରାପ୍ତ ହେବା, କର୍ମଫଳ ଓ ପୁନର୍ଜନ୍ମ ଏହାର କାରଣ । (୧) ଅନେକ ସମୟରେ ଦେଖାଯାଏ ଯେ କେହି କେହି ଅଳ୍ପ ବୟସରୁ କୌଣସି କଳା, ବିଜ୍ଞାନ ବା ସାହିତ୍ୟରେ ନିପୁଣତା ଦେଖାନ୍ତି ଓ ପରେ ସେଥିରେ ଉଚ୍ଚସ୍ଥାନ ଅଧିକାର କରନ୍ତି । ଏହାର କାରଣ, ସେହି ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ସେମାନଙ୍କ ନିପୁଣତା ପାଇଁ ପୁର ଜନ୍ମରେ ସାଧନା କରିଥିଲେ । ନଚେତ୍, ଏହି ଗୋଟିଏ ଜନ୍ମରେ ଯେ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ଯେ କୌଣସି କ୍ଷେତ୍ରରେ ନିପୁଣତା ଲାଭ କରିପାରନ୍ତା । (୩) ମନୁଷ୍ୟ ପିତାମାତାଙ୍କଠାରୁ ତାହାର ଦେହର ସାଦୃଶ୍ୟ ଆଣିଥାଏ । ଲୋକ ବଳବାନ୍, ଦୁର୍ବଳ ବା କେତେ ପ୍ରକାର ରୋଗରେ ଆକ୍ରାନ୍ତ ହେବା ବଂଶଗତ ବା ପିତାମାତାଙ୍କ ଶାରୀରିକ ଅବସ୍ଥା ଅନୁସାରେ ହୋଇପାରେ, କିନ୍ତୁ ବୌଦ୍ଧିକ ଓ ନୈତିକ ଗୁଣସବୁ ମନୁଷ୍ୟର ସ୍ୱେପାକ୍ତିତ । ପୁର ଜନ୍ମର ସମ୍ଭାର ଅନୁସାରେ ଲୋକ ସାଧୁ ବା ଖଳ ପ୍ରକୃତିର ହୁଏ । ତେଣୁ ଦେଖାଯାଏ ଯେ ସାଧୁ ପ୍ରକୃତିର ପିତାମାତାଙ୍କର ଅନେକ ସମୟରେ ଦୁଷ୍ଟ ପ୍ରକୃତିର ସନ୍ତାନ ହୁଏ; ପଣ୍ଡିତର ସନ୍ତାନ ମୂର୍ଖ ହୁଏ । ସୁଖି ମନ୍ଦ ପ୍ରକୃତିର ପିତାମାତାଙ୍କର ସାଧୁ ପ୍ରକୃତିର ସନ୍ତାନ ହୁଏ; ମୂର୍ଖର ସନ୍ତାନ ପଣ୍ଡିତ ହୁଏ । କର୍ମ ବନ୍ଧନ ପୁନର୍ଜନ୍ମ ସହିତ ଜଡ଼ିତ ଥିବାରୁ ଏପରି ହୁଏ ।

୩ । ପରଜନ୍ମର କାର୍ଯ୍ୟରଣ

ଆଗରୁ କୁହାଯାଇଛି ସେ ସୁସଙ୍ଗତ କିମ୍ବଦନ୍ତୀ ପ୍ରକୃତିର ନିୟମ । ସୁସଙ୍ଗତ କିମ୍ବଦନ୍ତୀ ଦ୍ୱାରା ମନୁଷ୍ୟର ଚେତନା ଉନ୍ମୋଚିତ ହେବ ଓ ସେ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଶକ୍ତି ଓ ଗୁଣଗୁଡ଼ିକର ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିକାଶ ଲାଭ କରିବ । ଏହାହିଁ ତାହାର ଲକ୍ଷ୍ୟ । ଏ ଲକ୍ଷ୍ୟରେ ପହଞ୍ଚିବା ପାଇଁ ସେ ଏପରି ପରିବେଶରେ ଜନ୍ମ ଗ୍ରହଣ କରେ ଯେଉଁଠାରେ ତାହାର ଚରିତ୍ରର ଦୋଷ ଦୁର୍ବଳତା ଦୂର ହୋଇପାରିବ ଓ ସୁସ୍ଥ ଗୁଣଗୁଡ଼ିକ ବିକଶିତ ହୋଇପାରିବ । କିନ୍ତୁ କିମ୍ବଦନ୍ତୀ ମନୁଷ୍ୟର କର୍ମଦ୍ୱାରା ସୀମିତ । କୁକାର୍ଯ୍ୟର କୁଫଳ ମିଳିଥାଏ ଓ ସୁକାର୍ଯ୍ୟର ସୁଫଳ ମିଳିଥାଏ । ପୁର ଜନ୍ମମାନଙ୍କରେ ମନୁଷ୍ୟ ଅନୁନ୍ୱିତ ଥିବା ଅବସ୍ଥାରେ ଅନେକ କୁକାର୍ଯ୍ୟ କରିଥାଏ । ତାହାର ଫଳ ପରଜନ୍ମମାନଙ୍କରେ ଶ୍ରେଣିବାକୁ ପଡ଼େ । ତେଣୁ ତାହାକୁ ଏପରି ପରିବେଶରେ ଜନ୍ମ ନେବାକୁ ହୁଏ ଯେଉଁଠାରେ ସେ ନିଜର ପାପ କ୍ଷୟ କରିବା ସହିତ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଉନ୍ନତି କରି ପାରିବ । ଯେଉଁ ପରିବେଶରେ ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ କଲେ ମଧ୍ୟ ସମସ୍ତ ଦୁଃଖ କଷ୍ଟ ମଧ୍ୟରେ ମନୁଷ୍ୟ

ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଉନ୍ନତ କରିବାର ସୁଯୋଗ ପାଏ । ତେଣୁ ଯେତକ ସୁବିଧା ଓ ସୁଯୋଗ ମିଳେ ତାହାର ପୂର୍ଣ୍ଣ ସଦୁପଯୋଗ କରିବା ଉଚିତ । ଏକ ପ୍ରକାର ସୁବିଧା ଓ ସୁଯୋଗ ବାରମ୍ବାର ଆସେ ନାହିଁ । ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଉନ୍ନତ କରିବାର ସୁଯୋଗ ଯେ ଛାଡ଼ିଦେବ, ତାହାକୁ ସେପରି ସୁଯୋଗ ପୁନଃବାର ମିଳିବାକୁ ଅନେକ ସମୟ ଲାଗେ ।

ମନୁଷ୍ୟ ସାମାଜିକ ବ୍ୟକ୍ତି । ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ସେ ରୁହେ । ଏହି ସାମାଜିକ ଅସ୍ତିତ୍ବ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଓ ସାମୁହିକ କର୍ମ ବନ୍ଧନ ସୃଷ୍ଟି କରେ । ସେ କାହାକୁ ଭଲପାଏ, କାହାକୁ ବା ଦୃଷ୍ଟା କରେ । କାହାର କିଛି ଉପକାର କରିଥାଏ ଓ କାହାର କିଛି ଅନିଷ୍ଟ କରିଥାଏ । ପୁଣି ସମୁଦ୍ର ଭାବରେ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ସହିତ ମିଶି କିଛି ଭଲ ବା ମନ୍ଦ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥାଏ । ଏ ସବୁ କାର୍ଯ୍ୟର ହସାବ ନିକାଶ ଜନ୍ମ ଜନ୍ମାନ୍ତର ଧରି କରିବାକୁ ହୁଏ । ଏ ସବୁକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି କର୍ମଦେବ (ଲିପିକା) ମନୁଷ୍ୟର ପୁନର୍ଜନ୍ମର ପରିବେଶ ସ୍ଥିର କରନ୍ତି । କର୍ମଦେବଙ୍କ ଦିବ୍ୟ ଜ୍ଞାନରେ ସେ ସ୍ଥିର କରନ୍ତି କେଉଁ ପରିବେଶ କାହାପାଇଁ ସର୍ବୋତ୍କୃଷ୍ଟ । ସେହି ଅନୁସାରେ ଗୋଟିଏ ମନୁଷ୍ୟ କେଉଁ ଉପଜାତିରେ ଜନ୍ମ ହେବ, କେଉଁ ପିତାମାତାଙ୍କଠାରୁ ଜନ୍ମ ହେବ, କେଉଁ ସମାଜରେ ରହିବ, କେଉଁମାନଙ୍କ ସହିତ ସ୍ନେହ ସମ୍ପର୍କ ରହିବ ଓ କେଉଁମାନଙ୍କ ସହିତ ବିଦ୍ବେଷ ସମ୍ପର୍କ ରହିବ, ଏ ସବୁ କର୍ମ ନେଇ ସେ ଜନ୍ମ ଗ୍ରହଣ କରେ ।

୪ । ପୁରୁଷ ଓ ସ୍ତ୍ରୀ ଜନ୍ମ

ଆତ୍ମାର କୌଣସି ଲିଙ୍ଗ ନାହିଁ । ଆତ୍ମା ପୁରୁଷ ନୁହେଁ ବା ସ୍ତ୍ରୀ ନୁହେଁ । ଲିଙ୍ଗ କେବଳ ସ୍ଥୂଳ ଶରୀରରେ ଥାଏ । ଆତ୍ମା କେତେକ ଜନ୍ମ ପୁରୁଷ ଶରୀର ଓ କେତେକ ଜନ୍ମ ସ୍ତ୍ରୀ ଶରୀର ନେଇଥାଏ । ଲିଙ୍ଗ ପୃଥକ ହେବାଠାରୁ ଏପରି ହୋଇଛି ।

ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକମାନଙ୍କର ମା ହେବାର ଯୋଗ୍ୟତା ଥିବାରୁ ସେମାନଙ୍କର କେତେକ ଗୁଣ ଅଧିକ ମାନ୍ୟତାରେ ଥାଏ । ସେମାନେ ସାଧାରଣତଃ ଦୟାଳୁ, ଧୀର ସ୍ଥିର, କଷ୍ଟ ସହୃଦ୍ଧ ଓ ସ୍ନେହ ପରାୟଣା ହୋଇଥାନ୍ତି । ସେମାନେ ପ୍ରାୟ ଭବପ୍ରବଣ ହୁଅନ୍ତି । ପୁରୁଷମାନେ ଅଧିକ ବଳବାନ୍, ସାହସୀ ଓ ଦିୟାଶୀଳ ହୋଇଥାନ୍ତି । ମନୁଷ୍ୟର ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିକାଶ ପାଇଁ ଏ ସବୁ ଗୁଣର ଆବଶ୍ୟକତା ଅଛି । ସେଥିପାଇଁ ଆତ୍ମାକୁ ପୁରୁଷ ଓ ସ୍ତ୍ରୀ ଉଭୟ ଲିଙ୍ଗରେ ବଦଳିବାର ଜନ୍ମ ନେବାକୁ ପଡ଼େ ।

ଜଣେ ସାଧାରଣ ଲୋକ ଏକାଦିବମେ କୌଣସି ଲିଙ୍ଗରେ ତିନିଥରରୁ କମ୍ ବା ସାତଥରରୁ ବେଶୀ ଜନ୍ମ ନିଏ ନାହିଁ । ଉନ୍ନତ ଆତ୍ମା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏ ନିୟମର ବ୍ୟତିକ୍ରମ ଦେଖାଯାଏ । କେତେଗୁଡ଼ିଏ ପୁରୁଷ ଜନ୍ମ ନେଇଥିବା ଆତ୍ମା ଯେତେବେଳେ ସ୍ତ୍ରୀ ଜନ୍ମ ନିଏ, ତାହାର ପ୍ରଥମ ସ୍ତ୍ରୀ ଜନ୍ମରେ କେତେକ ପୁରୁଷ ସୁଲଭ ଗୁଣ

ଦେଖାଯାଏ । ସେହିପରି କେତେଗୁଡ଼ିଏ ସ୍ତ୍ରୀ ଜନ୍ମ ନେଇଥିବା ଆତ୍ମା ଯେତେବେଳେ ପୁରୁଷ ଜନ୍ମ ନିଏ, ତାହାର ପ୍ରଥମ ପୁରୁଷ ଜନ୍ମରେ କେତେକ ସ୍ତ୍ରୀ ସୁଲଭ ଗୁଣ ଦେଖାଦିଏ ।

୫ । ପୁନର୍ଜନ୍ମ କପର ହୁଏ

ମୃତ୍ୟୁ ପରେ କାମ ଲୋକ ଓ ମାନସ ଲୋକରେ ଆବଶ୍ୟକ ସମୟ ଅତିବାହିତ ହେବା ପରେ ଆତ୍ମା ନିଜର ବକାଶ ପୂର୍ଣ୍ଣ କରିବା ପାଇଁ ପୁନର୍ବାର ସ୍ଥୁଳ ଦେହକୁ ଆସିବାକୁ ଚାହେଁ । ଆତ୍ମାର ଏହି ଭୃଷ୍ଟା ପୁନର୍ଜନ୍ମର କାରଣ । ସ୍ଥୁଳ ଦେହରେ ଏହା କାମନା ବାସନା ରୂପେ ପ୍ରକାଶ ପାଏ । ପ୍ରତ୍ୟେକ କାମନା ସମୟକ୍ରମେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୁଏ ଓ ସେଥିରୁ ଆତ୍ମା ନିଜର ବକାଶପାଇଁ ଯାହା ଗ୍ରହଣଯୋଗ୍ୟ ତାହା ଗ୍ରହଣ କରେ ।

ପୁନର୍ଜନ୍ମ ପୁଣି ଆତ୍ମା ତାହାର ନିବାସ କାରଣ-ଶରୀରକୁ (Causal Body) ଯାଏ । ମାନସ ସ୍ତରର ତିନୋଟି ଉଚ୍ଚତମ ଉପସ୍ତରରେ କାରଣ-ଶରୀର ଅବସ୍ଥିତ । ଏହା ଅରୂପ ସ୍ତରଗୁଡ଼ିକର ଏକ ଅଂଶ । କାରଣ-ଶରୀରରେ ଆତ୍ମା ତାହାର ସମସ୍ତ ପୁଣି ଜନ୍ମଗୁଡ଼ିକ ଅବଲୋକନ କରେ ଓ ଆଶାମୀ ଜନ୍ମରେ ନିଜର ବକାଶପାଇଁ କି ସୁଯୋଗ ପାଇବ ତାହା ଜାଣିପାରେ । କିନ୍ତୁ ସ୍ଥୁଳ ଦେହକୁ ଆସିବା ପରେ ତାହାର ଏହି ସବୁ ଜ୍ଞାନ ନ ଥାଏ ।

କାରଣ-ଶରୀରରୁ ଆତ୍ମା ନିମ୍ନ ମାନସ ସ୍ତରକୁ ଆସେ । ଏଠାରେ ତାହାର ଗତ ଜନ୍ମର ମାନସିକ ଗୁଡ଼ିରୁ (mental unit) ମାନସ ସ୍ତରର ଉପାଦାନରେ ମାନସ ଶରୀର ଗଠାହୁଏ । ତତ୍ପରେ ଏହା କାମ ସ୍ତରକୁ ଆସେ । କାମ ସ୍ତରରେ ତାହାର ଗତ ଜନ୍ମର କର୍ମିକ ଗୁଡ଼ିରୁ (astral atom) କାମ-ସ୍ତରର ଉପାଦାନରେ ତାହାର କାମ-ଶରୀର ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୁଏ । କର୍ମ ଅନୁସାରେ ତାହାର ଲିଙ୍ଗ ଶରୀର ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୁଏ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ସ୍ତରରେ ପ୍ରାଣ ସଞ୍ଚାରିତ ଥିବାରୁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ସ୍ତରରେ ନୂତନ ଶରୀରରେ ପ୍ରାଣର ସଞ୍ଚାର ହୁଏ । କର୍ମଦେବଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ପ୍ରାରବ୍ଧ କର୍ମ ଅନୁସାରେ ତାହାର ସ୍ଥୁଳ ଶରୀର ଜନ୍ମଲାଭ କରେ । ନିମ୍ନ ମାନସ ସ୍ତରରୁ ସ୍ଥୁଳ ସ୍ତର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରତ୍ୟେକ ନୂତନ ଶରୀରକୁ ସେସବୁ ସ୍ତରର elemental ମାନେ କର୍ମଦେବଙ୍କ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଅନୁସାରେ କରିଥାନ୍ତି । ତେଣୁ ଗତ ଜନ୍ମରେ ମୃତ୍ୟୁ ସମୟରେ ମନୁଷ୍ୟ ଯେତକି ପ୍ରଗତି କରିଥିଲା, ନୂତନ ଜନ୍ମରେ ସେହିଠାରୁ ତାହାର ଉତ୍ତରୋତ୍ତର ପ୍ରଗତି ଆରମ୍ଭ କରେ ।

ଅଷ୍ଟମ ଅଧ୍ୟାୟ

କର୍ମକାଦ

୧ । କର୍ମ ଓ କର୍ମଫଳ

ଆଗରୁ କୁହାଯାଇଛି ଯେ ସୁସଙ୍ଗତ କ୍ଷମ ବକାଶ ପ୍ରକୃତିର ନିୟମ । ଏହା ପୁନର୍ଜନ୍ମ ଓ କର୍ମଫଳ ଦ୍ଵାରା ସୁରକ୍ଷିତ ହୁଏ । ଯାହାକି ଘଟୁଛି ତାହା ସ୍ଵତଃ ନଭୀ-ପଟରେ (Akasic Record) ଲିପିବଦ୍ଧ ହୋଇ ରହୁଛି । ଏହା ଲିପିକା ବା କର୍ମରାଜ ଓ କର୍ମ ଦେବତାମାନଙ୍କ (Lords of Karma) ତତ୍ତ୍ଵାବଧାନରେ ହୁଏ । କ୍ଷମ ବକାଶର ସୁସଙ୍ଗତି (harmony) ରକ୍ଷା କରିବାପାଇଁ ସେମାନେ ଯେଉଁ ପ୍ରତି-ବିଧାନ (Remedial Action) କରନ୍ତି ତାହାହିଁ କର୍ମଫଳ । ମନ୍ଦ କାର୍ଯ୍ୟ ଦ୍ଵାରା ପ୍ରକୃତିର ସୁସଙ୍ଗତି ବିପର୍ଯ୍ୟସ୍ତ ହୁଏ । କୁଫଳ ପ୍ରାପ୍ତି ଦ୍ଵାରା ତାହାର ପ୍ରତିବିଧାନ ହୁଏ ।

କର୍ମ ପ୍ରକୃତିର ଅପରିବର୍ତ୍ତନୀୟ ବିଧାନ । ଆମେମାନେ ଜାତିଗତ ଭାବେ ଓ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଭାବେ ଆମର କର୍ମ ସୃଷ୍ଟି କରୁ । ଆମର ଭାବନା, କାମନା ଓ କାର୍ଯ୍ୟ ପ୍ରକୃତିର ସୁସଙ୍ଗତିର ଅନୁକୂଳ ହେଲେ ତାହାକୁ ପୁଣ୍ୟ କୁହାଯାଏ । ତାହା ପ୍ରକୃତିର ସୁସଙ୍ଗତିର ପ୍ରତିକୂଳ ହେଲେ ତାହାକୁ ପାପ କୁହାଯାଏ । ପୁଣ୍ୟର ସୁଫଳ ମିଳେ ଓ ପାପର କୁଫଳ ମିଳେ । କାମ, ବୋଧ, ଲୋଭ, ମୋହ, ମଦ, ମାତ୍ସର୍ଯ୍ୟ ଓ ସ୍ଵର୍ଥପରତା ଆମମାନଙ୍କୁ ମନ୍ଦ କାର୍ଯ୍ୟ କରାଏ ଓ ତାହାଦ୍ଵାରା ଆମେମାନେ ପାପ ଅର୍ଜନ କରୁ । ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଭାବନା ଓ କାମନା, ସମସ୍ତଙ୍କ ପ୍ରତି ସ୍ନେହ ଓ ଶୁଦ୍ଧା, ଦୟା, କ୍ଷମା, ସହନଶୀଳତା, ନିଃସ୍ଵର୍ଥପର ସେବା, ମହତ୍ତ୍ଵ ଚିନ୍ତା ଓ କାର୍ଯ୍ୟ ଓ ନିଜର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ସାଧନ ଦ୍ଵାରା ଆମେମାନେ ପୁଣ୍ୟ ଅର୍ଜନ କରୁ । ସାଧାରଣ ଲୋକ ଭଲ ଓ ମନ୍ଦ ଉଭୟ କର୍ମ କରେ । ତଦନୁସାରେ ସେ ଫଳ ଭୋଗ କରେ । ଆକସ୍ମିକଭାବେ କିଛି ହୁଏ ନାହିଁ । ସମସ୍ତ ଅଦୃଷ୍ଟ, ଦୁର୍ବିପାକ, ଦୁଃଖ, କଷ୍ଟ ଓ ଯନ୍ତ୍ରଣା ମନୁଷ୍ୟର ଏ ଜନ୍ମର ବା ପୁର୍ବଜନ୍ମର କର୍ମଫଳ । ଏ ସମସ୍ତ ଷ୍ଟେପାଜିତି ଜାଣି କୌଣସି ପ୍ରତିବାଦ ବା ଆକ୍ଷେପ ନକରି ମାରବରେ ସହୃଦିବା ବିଚ୍ଛିନ୍ନତାର ପରିତ୍ୟାଗ । ଉପଶେଷ ପ୍ରକାରେ ପୁଣ୍ୟ ଅର୍ଜନ କରିବା ସଙ୍ଗେ ପାପର ଭାର କମାଇ ଦିଆଯାଇପାରେ ।

କର୍ମର ଆକ୍ଷରକ ଅର୍ଥ କାର୍ଯ୍ୟ । ଯେଉଁ କାର୍ଯ୍ୟ ଆମେମାନେ ନିଜର ଇଚ୍ଛା ଅନୁସାରେ କରୁ, ସେ ସବୁର ଉତ୍ତ ଆମର ଭାବନା । ଶରୀରର କେତେକ କାର୍ଯ୍ୟ ଆମର ଇଚ୍ଛାଧୀନ ନୁହେଁ, ଯଥା—ନିଃଶ୍ଵାସ, ପ୍ରଶ୍ଵାସ, ରକ୍ତ ପ୍ରବାହ, ଖାଦ୍ୟ ହଜମ ପ୍ରକ୍ରିୟା, ଆଖିପତା ପଞ୍ଜିବା ଇତ୍ୟାଦି । କୌଣସି ଇଚ୍ଛାଧୀନ କାର୍ଯ୍ୟ ପାଇଁ ଭାବନା ଓ

କାମନାର ଆବଶ୍ୟକ । ଆମର କାମ-ମାନସ ଇଚ୍ଛାଧୀନ କାର୍ଯ୍ୟରେ ରୂପାନ୍ତରିତ ହୁଏ । ଆମର ବର୍ତ୍ତମାନର କାମମାନସ ପୁର୍ବ ଜନ୍ମର କାମମାନସର ପ୍ରସାରଣ । ତେଣୁ ପ୍ରତ୍ୟେକ କାର୍ଯ୍ୟର ଅତୀତ କାରଣ ଅଛି । ବର୍ତ୍ତମାନର କାର୍ଯ୍ୟ ତାହାର ଫଳ । ପୁଣି ବର୍ତ୍ତମାନର କାର୍ଯ୍ୟ କାରଣ ରୂପେ ଅବସ୍ଥାନ କରି ଭବିଷ୍ୟତରେ ଫଳ ରୂପେ ପ୍ରକାଶ ପାଇବ । ଏହାକୁ Law of Cause and Effect ବା Law of Karma କୁହନ୍ତି ।

କର୍ମ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଗ୍ରହରେ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହୁଏ । ମନୁଷ୍ୟ କୌଣସି ବିଷୟ କେବଳ ଭାବନାରେ ରଖିପାରେ । ତାହା ମାନସିକ କାରଣ ହୋଇ ରହିବ । ଭାବନାକୁ କାମନା ଗ୍ରହକୁ ଆଣି ଆଉ ଅଗ୍ରସର ନ ହେଲେ ତାହା କାମ-ମାନସିକ କାରଣ ହୋଇ ରହିବ । କାମ-ମାନସକୁ କାର୍ଯ୍ୟରେ ରୂପାନ୍ତରିତ କଲେ ତାହା ସ୍ଥୂଳ ଜଗତରେ କାରଣ ହୋଇ ରହିବ । ପ୍ରତ୍ୟେକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏହା ମାନସିକ ବା କାମ-ମାନସିକ ବା ସ୍ଥୂଳ ଜଗତରେ ଫଳ ରୂପେ ପ୍ରକାଶ ପାଇବ । ମାନସିକ ଓ କାମ-ମାନସିକ କାରଣ ଗୁଞ୍ଜିକ ସୁବିଧା ଓ ସୁଯୋଗ ପାଇଲେ କାର୍ଯ୍ୟରେ ରୂପାନ୍ତରିତ ହୋଇଯାଏ ।

ଆମମାନଙ୍କର ଭାବନା, କାମନା ଓ କାର୍ଯ୍ୟ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ପ୍ରଭାବିତ କରେ । ସେଥିରେ ପ୍ରଭାବିତ ହୋଇ ସେମାନେ ଯାହା କରନ୍ତି ସେ କର୍ମର ଆମେମାନେ ଅଂଶୀଦାର ହେଉ । ନିଜର ତତ୍ତ୍ୱାବଧାନରେ ଥିବା ସନ୍ତାନ କିମ୍ବା ଲୋକମାନଙ୍କୁ ଉପଦେଶ ଦିଆଯାଇ ପାରେ । ତାହା କର୍ତ୍ତବ୍ୟ । ଅନ୍ୟ କାହାରିକୁ ଅଯାଚିତ ଭାବେ ଉପଦେଶ ଦେବା ଉଚିତ ନୁହେଁ । କେହି ଉପଦେଶ ଚାହୁଁଲେ ଦିଆଯାଇପାରେ କିନ୍ତୁ ସେଥିରେ ପ୍ରବର୍ତ୍ତାଇବା ଭାବନା ନ ରହିବା ଉଚିତ ।

ଉଚ୍ଚ ମାନସ ଗ୍ରହରେ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଆକାଂକ୍ଷା ଫଳରେ ମନୁଷ୍ୟ ପର ଜନ୍ମରେ ଆଦର୍ଶବାଦୀ ହୁଏ । ନିମ୍ନ ମାନସ ଗ୍ରହରେ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ନିନ୍ଦା କଲେ ଉଚ୍ଚଶ୍ରୀ ସହ୍ୟ କରିବାକୁ ପଡ଼େ । କାମ ଗ୍ରହରେ କାହାକୁ ଦୃଷ୍ଟା କଲେ ନିଜେ ଦୃଷ୍ଟିତ ହେବାର କଷ୍ଟ ସହ୍ୟବାକୁ ହୁଏ ଓ ଭଲପାଇଲେ ସ୍ନେହ ପ୍ରାପ୍ତ ହେବାର ସୁଖ ଲଭ ହୁଏ । ସ୍ଥୂଳ ଗ୍ରହରେ କାହାରିକୁ କଷ୍ଟ ଦେଇଥିଲେ ଅନୁରୂପ କଷ୍ଟ ମିଳେ ଓ କାହାକୁ ସୁଖୀ କଲେ ଅନୁରୂପ ସୁଖ ମିଳେ ।

୨ । ନିଜର ଭବିଷ୍ୟତ ଗଠନ

ବିଗତ କର୍ମ ବନ୍ଧନରୁ ଆମେ ମୁକ୍ତ ନୋହୁଁ । କିନ୍ତୁ ଭବିଷ୍ୟତ ଆମର ଆୟତ୍ତରେ । ଆମେ ଏପରି ଇଚ୍ଛାକୃତ କାର୍ଯ୍ୟ କରିପାରିବା ଯାହାଦ୍ୱାରା ଆମର

ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଜନ୍ମଗୁଡ଼ିକ ସୁଖପ୍ରଦ ଓ ଉନ୍ନତମୟ ହେବ । କର୍ମର ତିନୋଟି କ୍ଷେତ୍ର ଅଛି—ମାନସ ଜଗତ୍, କାମ ଜଗତ୍ ଓ ସ୍ଥୁଳ ଜଗତ । ମାନସ ଜଗତରେ ଭବନା ମନୁଷ୍ୟର ଚରଣ ଗଠନ କରେ । କାମ ଜଗତରେ କାମନା ମନୁଷ୍ୟକୁ ସୁଯୋଗ ଆଣିଦିଏ ଓ କାମ୍ୟ ବସ୍ତୁକୁ ଆକର୍ଷଣ କରେ । ସ୍ଥୁଳ ଜଗତରେ କାର୍ଯ୍ୟ ମନୁଷ୍ୟକୁ ପରିବେଶ ଆଣିଦିଏ । ତେଣୁ, ଆଗାମୀ ଜନ୍ମର ଚରଣ, ସୁଯୋଗ ଓ ପରିବେଶ ଏ ଜନ୍ମର ଭବନା, କାମନା ଓ କାର୍ଯ୍ୟ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରୁଛି ।

ମନୁଷ୍ୟର ମାନସିକ ଓ ନୈତିକ ଗୁଣଗୁଡ଼ିକ ତାହାର ଚରଣ । କୌଣସି ବସ୍ତୁରେ ବାରମ୍ବାର ଚିନ୍ତା କଲେ ତାହା ଏକ ମାନସିକ ଅଭ୍ୟାସରେ ପରିଣତ ହୁଏ । ଗୁଣସିକ ଗୁଣଗୁଡ଼ିକୁ ବାରମ୍ବାର ଚିନ୍ତା କଲେ ସେପରି ଭବନା କ୍ଷମେ ଅଭ୍ୟାସଗତ ହୋଇଯିବ ଓ କାମ ଓ ସ୍ଥୁଳ ଜଗତରେ ପ୍ରକାଶ ପାଇବ । ଆତ୍ମ ସମୀକ୍ଷା କରି ନିଜର ଗୁଣସିକ ଦୋଷ ଦୁର୍ବଳତା ଜାଣିହେବ ଓ ସେହି ଦୋଷ ଦୁର୍ବଳତାର ବିପକ୍ଷତ ଗୁଣଗୁଡ଼ିକ ବାରମ୍ବାର ଚିନ୍ତା କଲେ କ୍ଷମେ ସେସବୁ ଦୂର ହୋଇଯିବ । ସୁଚରଣ ଗଠନ ସୁକର୍ମରେ ପ୍ରକାଶ ପାଏ ।

ମନୁଷ୍ୟର ସମସ୍ତ ବଳବଗ୍ନା କାମନା ସମୟକ୍ଷମେ ପୁର୍ଣ୍ଣ ହୁଏ । କାରଣ, କାମ-ମାନସ ଭିତ୍ତିରେ ଆମେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁ ଓ ସେଥିରୁ ଯେଉଁ ଅନୁଭୂତି ମିଳେ ତାହା ଆମକୁ ଶିକ୍ଷା ଦିଏ । କାମନା ଓ କାମ୍ୟ ବସ୍ତୁ ମଧ୍ୟରେ ଏକ ଚନ୍ଦ୍ରକ ଶକ୍ତି ହୁଏ ଯାହାକି ମନୁଷ୍ୟକୁ ସୁଯୋଗ ଆଣିଦିଏ । ଭଲ ମନ୍ଦ ଉଭୟ ପ୍ରକାର କାମନାକୁ ଏହା ପ୍ରୟୁଜ୍ୟ । ତେଣୁ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଓ ଯତ୍ କାମନା କଲେ ଭଲ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାର ସମସ୍ତ ସୁଯୋଗ ମିଳିବ । କେବଳ ନିଃସ୍ପର୍ଥପର କାମ-ମାନସ ଭିତ୍ତିରେ ଏହା କରାଯାଇ ପାରିବ ।

ସାଧାରଣତଃ ଆମେ ଯେଉଁ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁ ତାହାର କାମ-ମାନସ ଭିତ୍ତି ପୁର୍ଣ୍ଣ ଜନ୍ମରୁ ଆଣିଛୁ । ପୁର୍ଣ୍ଣଜନ୍ମର କର୍ମଫଳ ଭୋଗିବାରେ ଆମର ଯେଉଁ ନୂତନ କାମ-ମାନସ ଭିତ୍ତି ହୁଏ ତାହାର ପ୍ରଭାବରେ ଆମେ ନୂତନ କର୍ମ ସୃଷ୍ଟି କରୁ । କର୍ମଫଳକୁ ଯଦି ଆମେ ଯେଉଁର ସହଜ କୌଣସି ଆଶେପ ନ କରି ସହଯାଉ, ସେ କର୍ମଫଳର ସମାପ୍ତି ଘଟେ । ପୁଣି ତାହା ସହଜ ସବୁ ଭବନା, ସବୁ କାମନା ଓ ସବୁ କର୍ମ କଲେ ପରଜନ୍ମର ପରିବେଶ ଏପରି ହୁଏ ଯେଉଁଥିରେ କି ସବୁ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ଅଧିକ ଶକ୍ତି ଓ ସୁଯୋଗ ମିଳେ । ଅସବୁ ଭବନା, ଅସବୁ କାମନା ଓ ଅସବୁ କାର୍ଯ୍ୟ ଦ୍ଵାରା ଏହାର ବିପକ୍ଷତ ହୁଏ ।

୩ । କାର୍ଯ୍ୟର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ

କେଉଁ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଜଣେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଛି ତାହା ଉପରେ କେଉଁ ପ୍ରକାର କର୍ମଫଳ ପ୍ରାପ୍ତି ହେବ ତାହା ନିର୍ଭର କରୁଛି । କର୍ମଫଳ ସୃଷ୍ଟି କରିବାରେ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟର

ଭୂମିକା ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଗ୍ରହର କର୍ମଫଳ ସେହି ଗ୍ରହର କର୍ମରୁ ଜାତ ଯଦି କେହି ଗୋଟିଏ ପିଲାକୁ ଅଗ୍ନି କବଳରୁ ରକ୍ଷା କରିବାପାଇଁ ନିଜେ କିଛିଟା ପୋଡ଼ିଗଲ, ସେ ଲୋକ ଅଗ୍ନି ମଧ୍ୟରେ ଯିବାର ଫଳରୂପେ ଶାଶ୍ୱତିକ ଯନ୍ତ୍ରଣା ଭୋଗିବ । କିନ୍ତୁ ତାହାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ମହତ୍ତ୍ୱ ଥିବାରୁ ସେ ଶାଶ୍ୱତିକ ଯନ୍ତ୍ରଣା ସତ୍ତ୍ୱେ ମାନସିକ ସୁଖ ଶାନ୍ତି ପାଇବ ଓ ନିଃସ୍ୱାର୍ଥ ହୃତକର କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥିବାରୁ ତାହାର ଗୁଣସିଦ୍ଧି ଉନ୍ନତି ହେବ ।

ମହା କାର୍ଯ୍ୟ ଭଲ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ କେହି କରେ ନାହିଁ । ମହା କାର୍ଯ୍ୟ ସର୍ବଦା ସ୍ୱାର୍ଥ ଜଡ଼ିତ । କିନ୍ତୁ ଭଲ କାର୍ଯ୍ୟ ମହତ୍ତ୍ୱ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ କରାଯାଇପାରେ କିମ୍ବା ନିଜର ସ୍ୱାର୍ଥସିଦ୍ଧି ପାଇଁ କରାଯାଇପାରେ । କେହି ମନ୍ଦର କଲ, କିମ୍ବା ଚିକିତ୍ସାଳୟ କଲ, କିମ୍ବା ବିଦ୍ୟାଳୟ କଲ ଓ ତାହା ଦ୍ୱାରା ବହୁତ ଲୋକ ଉପକୃତ ହେଲେ । ଯଦି ନିଃସ୍ୱାର୍ଥପର ମାନବ ସେବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ସେ ଏହା କରିଥାଏ, ତାହାହେଲେ ସମସ୍ତ ଗ୍ରହରେ ସେ ସୁଫଳ ପାଇବ । ଯଦି ଏପରି ଭଲ କାମରେ ତାହାର ନିହିତ ସ୍ୱାର୍ଥ ଥାଏ, ତାହାହେଲେ ଅସତ୍ତ୍ୱ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ସତ୍ତ୍ୱେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥିବାରୁ ତାହାର କାର୍ଯ୍ୟର ମିଶ୍ରିତ ଫଳ ପାଇବ । ଲୋକଙ୍କୁ ଶିକ୍ଷାଦାନ କରିବାରେ ବା ଆରୋଗ୍ୟ କରିବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିଥିବାରୁ ସେ ପର ଜନ୍ମରେ ଉତ୍ତମ ପରିବେଶ ପାଇବ, କିନ୍ତୁ ନିଜର ସ୍ୱାର୍ଥପାଇଁ ତାହା କରିଥିବାରୁ ପର ଜନ୍ମରେ କିଛିଟା ମାନସିକ ପୀଡ଼ା ଓ ଅଶାନ୍ତି ଭୋଗିବ ।

ଏଥିରୁ ବୁଝାଯାଉଛି ଯେ କାର୍ଯ୍ୟର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ । ସତ୍ତ୍ୱେ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାରେ କିଛି ଭୁଲ ହୋଇଯିବା ଏତେ ଦୋଷାବହ ନୁହେଁ; କାରଣ ସତ୍ତ୍ୱେ କାର୍ଯ୍ୟରେ କେହି ଜାଣିଶୁଣି ଭୁଲ କରେନି । ସତ୍ତ୍ୱେ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଚରିତ୍ର ଗଠନରେ ବିଶେଷତ୍ୱ ସାହାଯ୍ୟ କରିଥାଏ । ସତ୍ତ୍ୱେ ଚରିତ୍ରବାନ୍ ଲୋକ ଅଳ୍ପ କେତେ ଜନ୍ମରେ ପାପମୁକ୍ତ ହୋଇ ଗାନ୍ଧୀ ବ୍ରହ୍ମଣ କରିବାର ଅଧିକାର ହୁଏ । ଜନ୍ମ ପରେ ଜନ୍ମ ଅସତ୍ତ୍ୱେ କାର୍ଯ୍ୟରେ ବ୍ୟାପ୍ତ ଥିବା ଲୋକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମୟରେ ଲକ୍ଷ୍ୟରେ ପହଞ୍ଚି ପାରେ ନାହିଁ । ତେଣୁ ତାହାକୁ ନୁହେଁନ ଚଳି ବା ନୁହେଁନ ଗୋଲକମାଳା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅପେକ୍ଷା କରିବାକୁ ହୁଏ । ଏହାଦ୍ୱାରା ତାହାର ପ୍ରଗତି ଅତ୍ୟନ୍ତ କଷ୍ଟସାଧ୍ୟ ହୁଏ ।

୪ । ତ୍ରିବିଧ କର୍ମ

କର୍ମକୁ ତିନି ଭାଗରେ ବିଭକ୍ତ କରାଯାଇପାରେ—ସଞ୍ଚିତ, ପ୍ରାରବ୍ଧ ଓ ବିସ୍ମୟାଣ । ପୂର୍ବଜନ୍ମମାନଙ୍କରେ ଆମେ ଯେଉଁ କର୍ମମାନ ଅର୍ଜିଛୁ ତାହାର ସମସ୍ତ ହେଉଛି ସଞ୍ଚିତ କର୍ମ । ଅନୁଜ୍ଞିତ ଥିବା ଅବସ୍ଥାରେ ଆମେମାନେ ଯେଉଁ କର୍ମଗୁଡ଼ିକ

କରିବୁ ସେଥିରୁ ଅଧିକାଂଶ ମନ୍ଦ । ସଞ୍ଚିତ କର୍ମରେ ଆମର ଭଲ ଓ ମନ୍ଦ ଉଭୟ କର୍ମ ଅଛି । କୌଣସି ଜନ୍ମ ଗ୍ରହଣ କରିବା ସମୟରେ କର୍ମ ଦେବତା ସଞ୍ଚିତ କର୍ମରୁ କିଛି ଅଂଶ ଆମକୁ ଦିଅନ୍ତି । ତାହାକୁ ପ୍ରାରବ୍ଧ କର୍ମ କୁହନ୍ତି । ଅବଶିଷ୍ଟ କର୍ମ ସଞ୍ଚିତରେ ରୁହେ । ପ୍ରାରବ୍ଧ କର୍ମକୁ ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ କରିବାଠାରୁ ମୃତ୍ୟୁ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଭୋଗିବାକୁ ହୁଏ । କର୍ମ ଦେବତା ପ୍ରାରବ୍ଧରେ ଲୋକ ସହିପାରିବା ପରି କର୍ମ ଦିଅନ୍ତି । ସେଥିରେ ସାଧାରଣତଃ ବେଶି ମନ୍ଦ କର୍ମଫଳ ଆଏ ଓ କିଛି ଭଲ କର୍ମଫଳ ଆଏ । କାରଣ ମନ୍ଦକର୍ମ ଶୀଘ୍ର ବିନଷ୍ଟ ନ ହେଲେ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ବିକାଶ ହ୍ରାସିତ ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ । ମୂଳରୁ ମନ୍ଦକର୍ମ ବହୁତ ଥିବାରୁ ଓ ଅନେକ ଲୋକଙ୍କ ସହିତ କର୍ମ ବନ୍ଧନ ଥିବା ହେତୁ ମନୁଷ୍ୟକୁ କର୍ମ ବନ୍ଧନରୁ ମୁକ୍ତ ହେବାକୁ ଶତ ଶତ ଜନ୍ମ ଦରକାର ହୁଏ । ଉପଯୁକ୍ତ ଜ୍ୟୋତିଷ ମନୁଷ୍ୟର ଜାତକ ଲିପିରେ ତାହାର ପ୍ରାରବ୍ଧ କର୍ମର ସୁଚନା ଦେଇପାରନ୍ତି ।

ପ୍ରାରବ୍ଧ କର୍ମ ଭୋଗ କରିବା ସହିତ ଗୋଟିଏ ଜନ୍ମକାଳରେ ଆମେମାନେ ଅନେକ ନୂତନ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁ ଯାହାକି ଆମର ଇଚ୍ଛାଧୀନ । ଏହି ଇଚ୍ଛାକୃତ ନୂତନ କାର୍ଯ୍ୟକୁ ହିୟମାଣ କର୍ମ କୁହନ୍ତି । ସାଧାରଣତଃ କୌଣସି ଚେଷ୍ଟା ନ କରି ଆମେମାନେ ଯାହା ପାଉଁ ବା କୌଣସି ଜ୍ଞାତ କାରଣ ନ ଥାଇ ଆମେମାନେ ଯାହା ଭୋଗକରୁ, ତାହା ପ୍ରାରବ୍ଧ । ଇଚ୍ଛାଶକ୍ତି ପ୍ରୟୋଗ କରି ଆମେ ଯାହା କରୁ, ଏ ଜନ୍ମରେ ଫଳପ୍ରଦ ହେଉ ବା ନ ହେଉ, ତାହା ହିୟମାଣ । ମୃତ୍ୟୁ ପରେ ହିୟମାଣ ସଞ୍ଚିତ ସହିତ ମିଶିଯାଇ ସଞ୍ଚିତରେ ପରିଣତ ହୁଏ । ପରଜନ୍ମରେ ଏହି ସଞ୍ଚିତରୁ ପୁଣି ପ୍ରାରବ୍ଧ ସଂଗୃହୀତ ହେବ । ହିୟମାଣ ଆମର ଇଚ୍ଛାଧୀନ ଥିବାରୁ ଏହାର ସଦୃଶ-ଯୋଗ କରି ଆମେମାନେ ଆମର ଭବିଷ୍ୟତ ଗଢି ପାରିବା ।

ପ୍ରାରବ୍ଧ କର୍ମ ତିନି ପ୍ରକାର—ଦୃଢ଼, ଅଦୃଢ଼ ଓ ଦୃଢ଼ାଦୃଢ଼ । ଦୃଢ଼ ପ୍ରାରବ୍ଧ କର୍ମକୁ ଏଡ଼ାଇଦେଇ ହେବନାହିଁ । ଏହା ନିଶ୍ଚୟ ଭୋଗ କରିବାକୁ ହେବ । ଅଦୃଢ଼ ପ୍ରାରବ୍ଧ କର୍ମକୁ ଉପଯୁକ୍ତ ହିୟମାଣ କର୍ମ ଦ୍ଵାରା ବିନଷ୍ଟ କରାଯାଇ ପାରିବ । ଦୃଢ଼ାଦୃଢ଼ ପ୍ରାରବ୍ଧ କର୍ମଫଳକୁ ଅନେକାଂଶରେ ହିୟମାଣ ଦ୍ଵାରା ପରିବର୍ତ୍ତିତ କରିହେବ ।

୫ । କର୍ମଫଳ ଶିକ୍ଷା ଦିଏ

କର୍ମଫଳ ଶାସ୍ତ୍ର ନୁହେଁ କିମ୍ବା ପୁରସ୍କାର ନୁହେଁ । ଏହା କେବଳ ଶିକ୍ଷା ଦିଏ । କର୍ମ ଓ ତାହାର ଫଳଭୋଗ ବିଷୟରେ ଜ୍ଞାନ ଥିଲେ ପ୍ରାରବ୍ଧ କର୍ମଫଳ ଆମେ ନୀରବରେ ସହ୍ୟ କରିପାରୁ ଓ ହିୟମାଣ କର୍ମଦ୍ଵାରା ଆମର ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଭବିଷ୍ୟତ ଗଠନ କରିପାରୁ । ପୁଣି ଜନ୍ମରେ କେଉଁ କାର୍ଯ୍ୟସବୁ କରିଥିଲୁ ତାହା ଆମର

ମନୁଷ୍ୟ ଦେହରେ ସ୍ୱରଣ ହେବ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଆମେ ଜାଣୁଛୁ ଯେ ଯେଉଁ କଷ୍ଟ ଆମେ ପାଇଛୁ, ଅନୁରୂପ କଷ୍ଟ ଆମେ ପୁଣି ଜନ୍ମରେ କାହାକୁ ଦେଇଥିଲୁ । ତେଣୁ କାହାରି ବିରୁଦ୍ଧରେ କିଛି ଆକ୍ଷେପ ରହୁବ ନାହିଁ ଓ କୌଣସି ପ୍ରକାର କଷ୍ଟ କାହାକୁ ନ ଦେବାକୁ ଆମର ଶିକ୍ଷା ହେବ । ଏହିପରି ଆମର ଅଧ୍ୟାତ୍ମିକ ବିମୁକ୍ତିକାଣ୍ଡ ହୁଏ ।

ବୁଦ୍ଧି-ମାନସ ଓ କାମ-ମାନସ ମଧ୍ୟରେ ସଂଘର୍ଷ ଟଣା ଓଟଣ (tug of war) ଗୁଣିଛି । ଏ ଟଣା ଓଟଣରେ ଅବଶେଷରେ ବୁଦ୍ଧି-ମାନସର ଜୟ ହେବ । ସେଥିପାଇଁ କେତେ ସମୟ ଲାଗିବ ଓ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ଏହି ଜୟଲାଭ ହେବ କି ନାହିଁ ତାହା ଇଚ୍ଛାଶକ୍ତିର ଦିଗ ଓ ଦୃଢ଼ତା ଉପରେ ନିର୍ଭର କରୁଛି ।

୭ । ସମୁଦ୍ର କର୍ମଫଳ

ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାର ଦୁର୍ଘଟଣା, ବନ୍ୟା, ବାତ୍ୟା, ଅଗ୍ନିକାଣ୍ଡ, ଭୂମିକମ୍ପ, ସୁନ୍ଦ, ମହାମାରୀ ଇତ୍ୟାଦିରେ ଅନେକ ଲୋକ ଏକ ସମୟରେ ମୃତ୍ୟୁବରଣ କରନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କର କର୍ମଫଳ ସବୁ ଏକ ପ୍ରକାର ହୋଇପାରେ କିମ୍ବା ସମୁଦ୍ରକ୍ଷେତ୍ର କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥିବାରୁ ସେମାନଙ୍କର ସମୁଦ୍ରକ୍ଷେତ୍ର ମୃତ୍ୟୁ ହୁଏ । କର୍ମଦେବମାନେ ସଂଘର୍ଷ ମନୁଷ୍ୟର ପାପ ଯତ୍ନ କରିବାର ସମସ୍ତ ସୁଯୋଗ ନିଅନ୍ତି । ସମୁଦ୍ର କର୍ମ ଗୋଟିଏ ପରିବାରଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ଗୋଟିଏ ଜାତି ବା ଦେଶର ଲୋକେ କରନ୍ତି । ସମୁଦ୍ର କାର୍ଯ୍ୟପାଇଁ ଗୋଷ୍ଠୀର ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତି କିଛି ପରିମାଣରେ କର୍ମ ଅର୍ଜନ କରନ୍ତି । କୌଣସି ପରଜନ୍ମରେ ସେଥିପାଇଁ କିଛିଟା ଭୋଗିବାକୁ ପଡ଼େ । ସମୁଦ୍ର ସବୁ କର୍ମର ସମୁଦ୍ର ସୁଫଳ ଲାଭ ହୁଏ । ପୃଥିବୀରେ ମନୁଷ୍ୟଜାତିର ଇତିହାସରେ ଏହାର ଅନେକ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ଅଛି ।

ନବମ ଅଧ୍ୟାୟ

ମୃତ୍ୟୁ ଓ ମୃତ୍ୟୁପର ଅବସ୍ଥା

୧ । ପ୍ରଗତି ଓ ପରିବର୍ତ୍ତନ

ପ୍ରଗତି ଏକ ଚିରନ୍ତନ ନିୟମ । ପରିବର୍ତ୍ତନ (change of state) ଅନ୍ୟ ଏକ ଚିରନ୍ତନ ନିୟମ । ପରିମାଣଠାରୁ ବର୍ଣ୍ଣ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଓ ପ୍ରକାଶ କାଳ ଓ ପ୍ରଲୟ କାଳ, ସବୁ ସ୍ତରରେ ଓ ସଂଘର୍ଷ ଏହି ଦୁଇଟି ନିୟମ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଛି । ଛିଡର

ବିକାଶ ହୁଏ ନାହିଁ । ପ୍ରଗତି ଓ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଦ୍ଵାରା ତାହାର ବିକାଶ ହୁଏ । ବଣ, ସୌର ମଣ୍ଡଳ, ପ୍ରକଳ୍ପ, ଗୋଲ୍‌କମାଳା, ଚନ୍ଦ୍ର ଓ ଗୋଲ୍‌କ, ପ୍ରତ୍ୟେକର ପ୍ରକାଶ କାଳ ଓ ପ୍ରଲୟ କାଳ ଅଛି । ପ୍ରଲୟକାଳ ଅନ୍ତେ ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କର ସୁନର୍ଜନ୍ମ ହୁଏ ଓ ତାହା ପୁନଃ ଥରେ ଅଧିକ ଉନ୍ନତ ଅବସ୍ଥାରୁ ଆରମ୍ଭ ହୁଏ । ମନୁଷ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ପ୍ରକାଶ କାଳକୁ ସ୍ଥୂଳ ଜଗତରେ ସ୍ଥିତିକାଳ ବୁଝାଏ ଓ ପ୍ରଲୟକାଳକୁ ମୃତ୍ୟୁଠାରୁ ସୁନର୍ଜନ୍ମ କାଳକୁ ବୁଝାଏ ।

୨ । ମୃତ୍ୟୁ ବିଷୟ ଜାଣିବାର ଆବଶ୍ୟକତା

ପରମେଶ୍ଵରଙ୍କ କଲ୍ପନା ଅନୁସାରେ ଆତ୍ମା ନିଜର ବିକାଶ ପାଇଁ ସର୍ବଦା ଚେଷ୍ଟା କରେ । ବିକାଶ ପାଇଁ ସ୍ଥୂଳ ଜଗତର ଅନୁଭୂତି ଆବଶ୍ୟକ । କିନ୍ତୁ ଆତ୍ମା ନିମ୍ନ ସ୍ତରକୁ ଆସି ପାରେନା । ତେଣୁ ଆତ୍ମା ତାହାର ଉପାଧି ରୂପେ (vehicle) ବୁଦ୍ଧିକୁ ଗ୍ରହଣ କରେ । ଏହି ଅସ୍ତ୍ର-ବୁଦ୍ଧି ହେଉଛି Monad । ବୁଦ୍ଧି ଆତ୍ମାର ତଳ ସ୍ତରରେ ରୁହେ ଓ ଆହୁରି ତଳକୁ ଆସିବାକୁ ମାନସକୁ ଉପାଧି ରୂପେ ଗ୍ରହଣ କରେ । ଆତ୍ମା-ବୁଦ୍ଧି ଚିରନ୍ତନ । ମାନସ ଚିରନ୍ତନ ନୁହେଁ । କେବଳ ଉଚ୍ଚ ମାନସ ବୁଦ୍ଧି ସହିତ ଉପାଧିଭାବେ ଜଡ଼ିତ ହେବାରୁ ଚିରନ୍ତନ ହୁଏ । ନିମ୍ନ ମାନସ କାମ ସହିତ ଜଡ଼ିତ ଥିବାରୁ ଚିରନ୍ତନ ହୋଇ ପାରେନା । ତେଣୁ ମାନସ ତାହାର ବୃତ୍ତି ଅନୁସାରେ ଦୁଇ ଭାଗରେ ବିଭକ୍ତ—ଉଚ୍ଚ ମାନସ ଓ ନିମ୍ନ ମାନସ । ଉଚ୍ଚ ମାନସକୁ ବୁଦ୍ଧି-ମାନସ କୁହାଯାଏ ଓ ନିମ୍ନ ମାନସକୁ କାମ-ମାନସ କୁହାଯାଏ । ଆତ୍ମାତ୍ମିକ ଓ ନୈତିକ ଅନୁଭୂତିଗୁଡ଼ିକୁ ନିମ୍ନ ମାନସରୁ ଆହରଣ କରି ଆତ୍ମ-ବୁଦ୍ଧିରେ ସାମିଲ କରିବା ଉଚ୍ଚ ମାନସର ବୃତ୍ତି । ସବୁ ପ୍ରକାର ଅନୁଭୂତି ଆହରଣ କରିବା ନିମ୍ନ ମାନସର ବୃତ୍ତି । ମର ଲୋକ ଓ ଅମର ଲୋକ ମଧ୍ୟରେ ମାନସ ଏକ ସେତୁ ରୂପେ ଥାଏ । ମୃତ୍ୟୁପର ଅବସ୍ଥା କାଳରେ ବୁଦ୍ଧିମାନସ ନିମ୍ନମାନସଠାରୁ ବିଚ୍ଛିନ୍ନ ହୋଇ ଆତ୍ମା-ବୁଦ୍ଧି ସହିତ ମିଶିଯାଏ । ନିମ୍ନମାନସର ଆବଶ୍ୟକ ସମୟ ଅନ୍ତେ ମୃତ୍ୟୁ ହୁଏ । ଏସବୁ ଜାଣିଲେ ମୃତ୍ୟୁକୁ ଭୟ କରିବାର କାରଣ ରହିବ ନାହିଁ । ମୃତ୍ୟୁପର ଅବସ୍ଥା ଜାଣିଲେ ସ୍ଥୂଳ ଜଗତରେ ଥିବା ସମୟରେ ତାହା ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେବା ସମ୍ଭବ ହୁଏ ।

୩ । ମୃତ୍ୟୁ

ମୃତ୍ୟୁ ପ୍ରାକୃତିକ (natural) ହୋଇପାରେ, ଅପ୍ରାକୃତିକ ହୋଇପାରେ, ସହସ୍ରା ହୋଇପାରେ କିମ୍ବା ମଞ୍ଜର ହୋଇପାରେ । ପ୍ରାକୃତିକ ମୃତ୍ୟୁ ସାଧାରଣତଃ ମନ୍ତ୍ରର ଗତିରେ ହୁଏ । ସେଥିରେ ମୃତ୍ୟୁର ପ୍ରସ୍ତୁତି ପାଇଁ ସମୟ ମିଳେ । ଆତ୍ମହତ୍ୟା ଅପ୍ରାକୃତିକ ଏବଂ ହଠାତ୍ ହୁଏ । ଦୁର୍ଘଟଣା ଜନିତ ମୃତ୍ୟୁ ହଠାତ୍ କିମ୍ବା ବ୍ୟାଧିରେ

ହୁଏ, କିନ୍ତୁ ତାହା ପ୍ରାକୃତିକ, କାରଣ ସାଧାରଣତଃ ତାହା ପାରବ୍ୟରେ ନିହତ । ଆତ୍ମହତ୍ୟା ଓ ହଠାତ୍ ମୃତ୍ୟୁ କ୍ଷେତ୍ରରେ ମୃତ୍ୟୁପର ଅବସ୍ଥା ବୃଦ୍ଧାବସ୍ଥାରେ ରୋଗଗ୍ରସ୍ତ ପ୍ରାକୃତିକ ମୃତ୍ୟୁର ପର ଅବସ୍ଥାଠାରୁ ଭିନ୍ନ ।

ସ୍କୂଲ ଲୋକରେ ଜୀବିତ କାଳରେ ମନୁଷ୍ୟର ଦିନୋଟି ଅମର ସତ୍ତ୍ୱ (ଆତ୍ମା, ବୁଦ୍ଧି, ଉଚ୍ଚ ମାନସ) ଓ ଗୁଣୋଟି ମର ସତ୍ତ୍ୱ (କାମ, ପ୍ରାଣ, ଲିଙ୍ଗ-ଶରୀର ଓ ସ୍କୂଲ ଶରୀର) ପରସ୍ପର ସହୃଦ ସମୁକ୍ତ ହୋଇ ଏକତ୍ର ଅବସ୍ଥାନ କରନ୍ତି । ଅମର ସତ୍ତ୍ୱଗୁଡ଼ିକୁ ମର ସତ୍ତ୍ୱଗୁଡ଼ିକ ସହୃଦ ସମୁକ୍ତ ହେବାକୁ ସମୟ ଲାଗେ ଓ ପରସ୍ପରଠାରୁ ବଢ଼ିନ୍ତି ହେବାକୁ ମଧ୍ୟ ସମୟ ଲାଗେ । ସଦ୍ୟଜାତ ଶିଶୁ ଦେହରେ ଅମର ସତ୍ତ୍ୱ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ସମୁକ୍ତ ହେବାକୁ ପ୍ରାୟ ସାତ ବର୍ଷ ଲାଗେ । ବୃଦ୍ଧାବସ୍ଥାରେ ପ୍ରାକୃତିକ ମୃତ୍ୟୁ ପରକାଳରେ ସତ୍ତ୍ୱଗୁଡ଼ିକ ପରସ୍ପରଠାରୁ ବଢ଼ିନ୍ତି ହେବାକୁ ସେହିପରି ସମୟ ଲାଗେ ।

୪ । ପ୍ରାକୃତିକ ମୃତ୍ୟୁ

ହୃତ୍ ସ୍ପନ୍ଦନ ବନ୍ଦ ହୋଇଗଲେ ମୃତ୍ୟୁ ହେଲା ବୋଲି କୁହାଯାଏ । କିନ୍ତୁ ତାହା ବାସ୍ତବିକ ମୃତ୍ୟୁ ନୁହେଁ । ତାକ୍ରମାନେ ହୃତ୍ ସ୍ପନ୍ଦନ ବନ୍ଦ ହେବା ପରେ ମଧ୍ୟ ତାହାକୁ ପୁନଃ ପ୍ରଚଳନ (Resuscitate) କରି ପାରୁଛନ୍ତି । ହୃତ୍ ସ୍ପନ୍ଦନ ବନ୍ଦ ହେବା ସଙ୍ଗେ ସୁନ୍ଦାସା ଛିନ୍ନ ହୁଏ ନାହିଁ । ସୁନ୍ଦାସା ଛିନ୍ନ ହେବା ପୂର୍ବରୁ ହୃତ୍ ସ୍ପନ୍ଦନକୁ ପୁନଃ ପ୍ରଚଳନ କରାଯାଇ ପାରେ; କିନ୍ତୁ ତତ୍ପରେ କରାଯାଇ ପାରେନା । ସୁନ୍ଦାସା ଛିନ୍ନ ହେବା ହେଉଛି ପ୍ରକୃତ ମୃତ୍ୟୁ ।

ଅଜ୍ଞାନ ପରି ଦେଖା ଯାଉଥିଲେ ମଧ୍ୟ କୌଣସି ଲୋକ ମୃତ୍ୟୁ ସମୟରେ ଅଜ୍ଞାନ ନ ଥାଏ । ପାଗଳ ଲୋକର ମଧ୍ୟ ମୃତ୍ୟୁ ବେଳକୁ ସ୍ୱ ଜ୍ଞାନ ଥାଏ । ହୃତ୍ ସ୍ପନ୍ଦନ ବନ୍ଦ ହେବାଠାରୁ ଶରୀର ଥଣ୍ଡା ହେବା ମଧ୍ୟରେ ମୃତ୍ୟୁ ପ୍ରାପ୍ତ ହେଉଥିବା ମନୁଷ୍ୟର ସ୍ୱାୟତ୍ତବଳ ମସ୍ତିଷ୍କ ତାହାର ସ୍ମରଣରେ ଥିବା ଜୀବନର ସମସ୍ତ ଘଟଣା ଗୋଟିକ ପରେ ଗୋଟିଏ ସ୍ମୃତିପଟରେ ପ୍ରକାଶ କରେ । ଆତ୍ମା ତାହାର ଗତ ସ୍କୂଲ ଜୀବନର ସମସ୍ତ ଘଟଣା ଅବଲୋକନ କରେ । ସେଥିରୁ ଯାହା ପ୍ରଭାବଶାଳୀ ସେଥିରୁ କାମଲୋକ ଓ ନିମ୍ନମାନସ ଲୋକରେ ସ୍ଥିତି ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରେ । ତେଣୁ ମୃତ ବ୍ୟକ୍ତି ନିକଟରେ କୌଣସି କୋଲାହଳ, ବନ୍ଦନ ବା ଅନ୍ୟ ପ୍ରକାର ଅଶାନ୍ତ ପରିବେଶ କରିବା ଉଚିତ୍ ନୁହେଁ । ସେଥିରେ ଆତ୍ମାର ଅବଲୋକନ କାର୍ଯ୍ୟ ବାଧାପ୍ରାପ୍ତ ହୁଏ ।

ମୃତ୍ୟୁ ପରେ ଆତ୍ମା ଓ ବୁଦ୍ଧି ସ୍ୱ ସ୍ଥାନକୁ ଫେରି ଯାଆନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଚେତନା (consciousness) ଅଳ୍ପ ବହୁତ ମାନସ ଓ କାମ ଶରୀରମାନଙ୍କରେ ରୁହେ । କାମ ଲୋକରେ ଆତ୍ମା, ବୁଦ୍ଧି ଓ ମାନସ, କାମ ମଧ୍ୟରେ ସଂଘର୍ଷ ହୁଏ । ଏ ସଂଘର୍ଷ ଦେବାତନ ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ ।

୫ । କାମଲେକରେ ପ୍ରବେଶ ଓ ସଂଘର୍ଷ

ମୃତ୍ୟୁରୁ ପୁରାଣ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସମୟର ବ୍ୟବଧାନକୁ ତିନି ଭାଗରେ ବିଭକ୍ତ କରା ଯାଇପାରେ । (୧) କାମ ଲେକରେ ପ୍ରବେଶ, (୨) ପରିପାକ ଓ (୩) ଦେବାତନ ।

ସ୍ଥୂଳ ଶରୀରର ମୃତ୍ୟୁ ସଙ୍ଗେ ପ୍ରାଣ ସ୍ଥାନକୁ ଚାଲିଯାଏ ଓ ଅଳ୍ପ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ଲିଙ୍ଗ-ଶରୀର ବିଲୀନ ହୋଇଯାଏ । ମନୁଷ୍ୟର ଅବଶିଷ୍ଟ ଗୁଣେତି ସତ୍ତ୍ୱ : ୨ମ ସତ୍ତ୍ୱ ଆତ୍ମା, ୨ଷ୍ଠ ସତ୍ତ୍ୱ ବୁଦ୍ଧି, ୫ମ ସତ୍ତ୍ୱ ମାନସ ଓ ୪ର୍ଥ ସତ୍ତ୍ୱ କାମ—ଦୁଇ ଭାଗ ହୋଇ ଯାଆନ୍ତି । ଉଚ୍ଚତର ଆତ୍ମା-ବୁଦ୍ଧି ଓ ନିମ୍ନତର ମାନସ-କାମ ମଧ୍ୟରେ କାମ ଲେକରେ ସଂଘର୍ଷ ଆରମ୍ଭ ହୁଏ । ଆଗରୁ କୁହାଯାଇଛି ଯେ ମାନସ ଦୁଇ ଭାଗରେ ବିଭକ୍ତ—ଉଚ୍ଚ ମାନସ ବା ବୁଦ୍ଧିମାନସ ଓ ନିମ୍ନ ମାନସ ବା କାମମାନସ । ବିବିଧ ପାର୍ଥବ ଆକର୍ଷଣ କାମର ଅନ୍ତର୍ଗତ । ନିମ୍ନ ମାନସ ତାହା ସହଜ ଜଡ଼ିତ । ବିବିଧ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ନୈତିକ ଆକର୍ଷଣ ଆତ୍ମା-ବୁଦ୍ଧିର ଅନ୍ତର୍ଗତ । ଉଚ୍ଚ ମାନସ ତାହା ସହଜ ଜଡ଼ିତ । ଏହି ଦୁଇଟି ବିପରୀତ ଆକର୍ଷଣ ମଧ୍ୟରେ ସଂଘର୍ଷ ହୁଏ ।

ଏ ସଂଘର୍ଷରେ ଯଦି ଆତ୍ମା-ବୁଦ୍ଧି ହାରିଯାଏ, ତାହାହେଲେ ମାନସ ତାହାର ସତ୍ତ୍ୱକୁ ବୁଦ୍ଧିରୁ ଆହରଣ କରି ଆତ୍ମା-ବୁଦ୍ଧିରୁ ପୃଥକ ହୋଇଯାଏ ଓ କାମ ସହଜ ମିଶି-ଯାଏ । ଏପରି କାମ ଶରୀର ଦେବାତନ କିମ୍ବା କାମଲେକ, କୌଣସି ଲେକରେ ଅବସ୍ଥାନ କରିପାରେ ନାହିଁ । ତାହା ‘ଅଷ୍ଟମ ଗୋଲକ’କୁ ଯାଏ, ଯେଉଁଠାରେ କି ଏପରି କାମ ଶରୀରମାନେ ଅବସ୍ଥାନ କରନ୍ତି । ‘ଅଷ୍ଟମ ଗୋଲକ’ ରହସ୍ୟାବୃତ୍ତ ଓ ତାହା ବିଷୟରେ କିଛି କୁହା ଯାଇ ନାହିଁ । ମାନସ ପ୍ରସ୍ଥାନ କଲ ପରେ ଆତ୍ମା-ବୁଦ୍ଧି ପରବର୍ତ୍ତୀ ଗୋଲକରେ ଜନ୍ମ ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ଅପେକ୍ଷା କରନ୍ତି । ମନୁଷ୍ୟ ଏପରି ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ରୂପେ ଭ୍ରଷ୍ଟ ହେବା କ୍ଷତିରୁ ଘଟେ । ଅଧିକାଂଶ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏହି ସଂଘର୍ଷରେ ଆତ୍ମା-ବୁଦ୍ଧିର ଜୟଲାଭ ହୁଏ ।

ଆତ୍ମା-ବୁଦ୍ଧିର ଜୟଲାଭ ହେଲେ, ବୁଦ୍ଧି ମାନସର ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଓ ନୈତିକ ଅଂଶକୁ ସଂଗ୍ରହ କରି ଆତ୍ମା ସହଜ ପରିପାକ ଅବସ୍ଥାକୁ ଯାଏ (Gestation State) । ମାନସର ପାର୍ଥବ ଅଂଶ କାମ ଶରୀର ସହଜ ରୁହେ । ଏହାକୁ ଗ୍ରହ (Shade) କୁହନ୍ତି । ଏହି ଗ୍ରହ ମୃତ ମନୁଷ୍ୟର ଆକୃତି ଧାରଣ କରି ତାହାର କାମ ପ୍ରବୃତ୍ତି ଓ ପାର୍ଥବ ଲଳିତା କିଛି କାଳ ରଖିପାରେ । ପୃଥିବୀରେ ଜୀବିତ କାଳର କିଛି ସ୍ମୃତି ଏହାର ଥାଏ । ଏହା ନୂତନ କିଛି ଭବିଷ୍ୟରେ ନାହିଁ, କେବଳ ପୃଥିବୀ ଜୀବନରେ ଯାହା କାମନା ପ୍ରଶୋଦ୍ଧିତ କର୍ମ କରିଥିଲା ତାହାର ସ୍ମରଣବୃତ୍ତି କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରେ । କିନ୍ତୁ ସ୍ଥୂଳ ଶରୀର ନ ଥିବାରୁ ସେ କାମନାଗୁଡ଼ିକ

ଚରତାର୍ଥ କରିପାରେ ନାହିଁ । କ୍ରମେ ସେ କ୍ଷୟ ଲାଭ କରି କେବଳ ଗୋଟିଏ ଖୋଲ (Shell) ରୂପେ ରୁହେ । କାରଣ ନିମ୍ନ ମାନସ ସେଥିରୁ ବିଦ୍ୟା ନେଇଥାଏ । ଏହି ଖୋଲ କ୍ରମଶଃ କାମ ଲୋକର ଉପାଦାନରେ ବିଲ୍ଲନ ହୋଇଯାଏ ।

୭ । ପରିପାକ (Gestation)

ପରିପାକ ତିନୋଟି କାର୍ଯ୍ୟ ସାଧନ କରେ—(୧) ଏହାଦ୍ୱାରା ବିଗତ ଜନ୍ମରେ ଲବ୍ଧ ସମସ୍ତ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଓ ନୈତିକ ଗୁଣଗୁଡ଼ିକ ଆତ୍ମା-ବୁଦ୍ଧିରେ ମିଶି ତାହାକୁ ସମ୍ବଳ କରେ । (୨) ଏହାଦ୍ୱାରା ଦେବାତନ ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତି ହୁଏ । (୩) ଏହାଦ୍ୱାରା ଆତ୍ମାବୁଦ୍ଧି-ମାନସ (Higher Triad) ନିମ୍ନ ତତ୍ତ୍ୱଗୁଡ଼ିକରୁ (Lower Quarternary) ସଂପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ ବଢ଼ିଲା ହୋଇଯାଏ ।

ପରିପାକ କାମ ଲୋକରେ ସଂପନ୍ନ ହୁଏ । ପାର୍ଥିବ ଜୀବନରେ ମନୁଷ୍ୟର ସ୍ୱତ୍ତ୍ୱ ଓ ଅସ୍ୱତ୍ତ୍ୱ କାର୍ଯ୍ୟ ଉପରେ ପରିପାକ ସମୟ ନିର୍ଭର କରେ । ପରିପାକ ସମୟ ଶେଷରେ ଆତ୍ମା ପୁନଶ୍ଚାର ତାହାର ବିଗତ ଜନ୍ମର ଘଟଣାବଳୀ ଅବଲୋକନ କରେ ଓ ତତ୍ତ୍ୱସଙ୍ଗେ ନିଜର ପ୍ରଗତିପାଇଁ ପର ଜନ୍ମର ଆବଶ୍ୟକତା ଉପଲବ୍ଧ କରେ । ପରିପାକ ଶେଷରେ ଆତ୍ମା-ବୁଦ୍ଧି-ମାନସ ଦେବାତନକୁ ଯାଏ, ନଚେତ୍ ଅଭିଭୂତ ବା ଅବିଚିତ୍ତ (Avitchi) ଯାଏ । ଯଦି ଲବ୍ଧ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଓ ନୈତିକ ଗୁଣଗୁଡ଼ିକ ନିଃସ୍ୱର୍ଥପର ଭାବନା ପ୍ରସୂତ ହୋଇଥାଏ ତାହାହେଲେ ଅମର ମନୁଷ୍ୟ ଦେବାତନକୁ ଯାଏ । ଯଦି ଉକ୍ତ ଗୁଣଗୁଡ଼ିକ କେବଳ ସ୍ୱର୍ଥପର ଭାବନା ପ୍ରସୂତ ହୋଇଥାଏ ତାହାହେଲେ ଅମର ମନୁଷ୍ୟ ଅଭିଭୂତକୁ ଯାଏ । ଅଭିଭୂତର ଅର୍ଥ ଅଜ୍ଞତା । ନିଃସ୍ୱର୍ଥପର ହେବାକୁ ଶିକ୍ଷା କରିବାକୁ ଅଭିଭୂତକୁ ଯିବାକୁ ହୁଏ । ଯେଉଁମାନେ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ କାର୍ଯ୍ୟ ବା ପରୋପକାର କେବଳ ନିଜର ନାମ, ଯଶ ବା ଅନ୍ୟ ପାର୍ଥିବ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ କରିଥାନ୍ତି ସେମାନେ ଅଭିଭୂତକୁ ଯାଆନ୍ତି । ଯେଉଁମାନେ ବାରମ୍ବାର ଅଭିଭୂତକୁ ଯାଇ ନିଃସ୍ୱର୍ଥପର ହେବାକୁ ଶିକ୍ଷାଲାଭ କରି ପାରନ୍ତି ନାହିଁ ସେମାନେ Black Magician ହୁଅନ୍ତି । Black Magicianମାନେ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକତାର ଅସଦ୍ ଉପଯୋଗ କରି ନିଜର ସ୍ୱର୍ଥ ସାଧନ କରନ୍ତି । ଏମାନଙ୍କର ଭବିଷ୍ୟତ ଅନ୍ଧକାରାଚ୍ଛନ୍ନ । ଏସବୁ ଦର୍ଶାଇ ପର ପୃଷ୍ଠାରେ ଗୋଟିଏ ଚିତ୍ର ଦିଆଗଲା (୨ମ ଚିତ୍ର) ।

୧। ଆସ୍ତ୍ର	୨। ବୁଦ୍ଧି	୩। ମାନସ	୪। କାମ	୫। ଲିଙ୍ଗ	୬। ପାଣ	୭। ସ୍ତ୍ରୀ
-----------	-----------	---------	--------	----------	--------	-----------

ସୂକ୍ଷ୍ମ

ଅବଲୋକନ

ଏମ, ଏସ୍ ଓ ଏସ୍ ସବୁ କ୍ଷେତ୍ର ଦ୍ୱାରା ଗୁଣାଯାଇ ଗୁଣାଯାଏ

୧। ଆସ୍ତ୍ର ୨। ବୁଦ୍ଧି	ମାନସ ଲେଖନ ଓ ମାନସ ଲେଖନ	୩। ମାନସ ୪। କାମ
------------------------	-----------------------	-------------------

ନିଉର କରେ । ଉପରୋକ୍ତ ଗୁଣ ଗୁଣ ମଧ୍ୟରୁ ଗୋଟିକର କିଛି
ଦ୍ୱାରା ସାଧାରଣତଃ ଆସ୍ତ୍ର-ବୁଦ୍ଧିର କିଛି ଦ୍ୱାରା Monads
ବିଶିଷ୍ଟ ଏହି ସ୍ୱପ୍ନର ସ୍ଥଳ ଉପରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କରେ ।

ଉଚ୍ଚ ଶକ୍ତିର ଜୟ ହେଲେ

୧। ଆସ୍ତ୍ର, ବୁଦ୍ଧି ଓ ମାନସର ଆଧିପତି ଓ ନୈତିକ ଅଂଶ କାମ
ଲେଖରେ ପରିପାକ ଅବସ୍ଥାକୁ ଯାଏ । ଏହା କେବଳ ନିଜର ପୁରାତନ

୨। ମାନସର ଅବସ୍ଥା ଅଂଶ ଓ କାମ ଶକ୍ତିର ଗ୍ରହ (Shade)
ଶକ୍ତିର ଗ୍ରହଣ କରି ପୃଥକ ପରିବେଶରେ ରହିଥାନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଗ୍ରହ ଶକ୍ତିର
ନିଜସ୍ୱତ୍ୱ ନିଜ ଗ୍ରହ ଶକ୍ତିର ଏକ ଶେଲ (Shell) ଦ୍ୱାରା ଘେରି
ହୋଇଥାଏ । ଶେଲ କାମଲେଖର ଉପାଦାନରେ ମଣିଯାଏ ।

୩। ପରିପାକ ଅବସ୍ଥା ଅବେ ଆସ୍ତ୍ର-ବୁଦ୍ଧି-ମାନସ ଦେହାତ୍ମକ ଯାଏ
ନିଜର ଅବସ୍ଥା (Avitchi) ଯାଏ । ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ପାଥିକ
ସ୍ୱର୍ଗରତା ଦ୍ୱାରା ବଳିଷ୍ଠ ହିସା ଗ୍ରହର ପାଇଁ ସେଠାକୁ ଯିବାକୁ ହୁଏ ।
ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ପ୍ରସ୍ତୁତି କଟାକଟା ପରେ ଦେହାତ୍ମକ ଓ ଅବସ୍ଥା ଉଭୟର ଶେଷ
ହୁଏ ।

୪। ଯେଉଁମାନେ ସାଧାରଣତଃ ଲୋକଙ୍କ ନ ପାରିନ୍ତି ସେମାନେ
Black Magician ହୁଅନ୍ତି ଓ 'ସଞ୍ଜ ନିବାସ' ଲାଭ କରନ୍ତି ।

ନିମ୍ନ ଶକ୍ତିର ଜୟ ହେଲେ

୧। ମାନସ ତାହାର ସବୁ ବୁଦ୍ଧିରୁ ଅନ୍ତରାଳ କରି କାମ ଶକ୍ତିରେ
ମଣିଯାଏ । ଶେଷରେ ଏହି ଗୁଣ 'ଅସ୍ତ୍ର ମୋଲକ'କୁ ଯାଏ ।

୨। ଆସ୍ତ୍ର-ବୁଦ୍ଧି ମାନସବସ୍ତୁ ଦେହରୁ ସାଞ୍ଜ ଅବସ୍ଥାରେ ପରିବର୍ତ୍ତି
ହୋଇଥିବା ପ୍ରକୃତି ନିଜ ନିଜର ଅପେକ୍ଷା କରେ ।

ଉତ୍ତମ ଚିନ୍ତା

୯ । ଆତ୍ମହତ୍ୟା

ଆତ୍ମହତ୍ୟା ପରମେଶ୍ଵରଙ୍କ ହମ ବିକାଶ ଯୋଜନାର ବିରୁଦ୍ଧାଚରଣ କାର୍ଯ୍ୟ । ଅସଦ୍ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ କରାଯାଇଥିଲେ ଏହା ଏକ ମହାପାପ ଓ ଏଥିପାଇଁ କାମ ଲୋକରେ ଅନେକ କଷ୍ଟ ଯନ୍ତ୍ରଣା ଭୋଗିବାକୁ ପଡ଼େ । ହମ ବିକାଶ ଯୋଜନା ନିୟମ ଅନୁସାରେ ମନୁଷ୍ୟ ପୃଥିବୀରେ ବାରମ୍ବାର ଜନ୍ମ ସ୍ଵହଣ କରି ଆବଶ୍ୟକ ଅନୁଭୂତିଲାଭ କରି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମୟରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଲକ୍ଷ୍ୟରେ ପହଞ୍ଚିବ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଜନ୍ମରେ ଅନେକ ଦୁଃଖ କଷ୍ଟ ମାଧ୍ୟମରେ ଆମେ ଶିକ୍ଷାଲାଭ କରୁ । କର୍ମଫଳ ଅନୁସାରେ ଦୁଃଖ କଷ୍ଟ ଭୋଗୁ । ଆତ୍ମହତ୍ୟା ନିଜର କର୍ମଫଳକୁ ଫାଙ୍କି ଦେବାର ଏକ ଚେଷ୍ଟା । ଏହାଦ୍ଵାରା ଗୁରୁତର କର୍ମଫଳ ଭୋଗ କରିବାକୁ ହୁଏ ।

ଆତ୍ମହତ୍ୟା କରିଥିବା ଲୋକ ହତାଶା ଓ ଭୟରୁ ମୁକ୍ତିଲାଭ କରେ ନାହିଁ । ଯେଉଁ ଭୟ ଓ ହତାଶା ଏଡ଼ାଇବାକୁ ସେ ଆତ୍ମହତ୍ୟା କରିଥିଲା, ସେହି ଭୟ ଓ ହତାଶା ତାହାକୁ ବହୁ ଗୁଣରେ ଆଛନ୍ନ କରେ । ତେଣୁ କହୁବାର ସେ ଭୟ, ହତାଶା ଓ ମୃତ୍ୟୁର କଷ୍ଟ ଭୋଗ କରେ । ଆତ୍ମହତ୍ୟା ପରେ କାମ ଜଗତରେ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଅନୁପାତରେ ତିନି ପ୍ରକାର ଅବସ୍ଥା ହୋଇପାରେ । (୧) ଯଦି ଆତ୍ମହତ୍ୟା କରିବାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିଃସ୍ଵର୍ଥପର ହୋଇଥାଏ, ତାହା ହେଲେ ମୃତ୍ୟୁର ଆକର୍ଷିତ ଧକ୍କାର କଷ୍ଟ ପରେ ମନୁଷ୍ୟ କାମଲୋକର ନୂତନ ଜୀବନଧାରାରେ ମିଶିଯାଏ । (୨) ଯଦି ଅସଦ୍ଦ୍ୟ ଶାଶ୍ଵତକ କଷ୍ଟରୁ ମୁକ୍ତି ପାଇବା ଆତ୍ମହତ୍ୟାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ହୁଏ, ତାହା ହେଲେ ମନୁଷ୍ୟ ଅଜ୍ଞାନ ଅବସ୍ଥାରେ ତାହାର ପୃଥିବୀ-ଜୀବନକାଳ ଶେଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ରୁହେ । (୩) ଯଦି ଆତ୍ମହତ୍ୟାର କାମନା, ବାସନା କିମ୍ବା ଭୟ ଏଡ଼ାଇବା ଆତ୍ମହତ୍ୟାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ହୁଏ, ତାହା ହେଲେ ମନୁଷ୍ୟ ଉପରୋକ୍ତ ପ୍ରକାରେ ବହୁବାର ତାହାର କାମନା ବାସନା ଅଭିତ୍ୟାସ କରିବାର ବ୍ୟର୍ଥ ଚେଷ୍ଟା କରେ ଓ ତାହାର ନିରାଶା ଓ ଭୟ ଜନିତ କଷ୍ଟ ବହୁଗୁଣ ହୋଇଯାଏ ।

ଆତ୍ମହତ୍ୟା ପ୍ରାରବ୍ଧ କର୍ମଫଳ ନୁହେଁ । ଆତ୍ମହତ୍ୟା ଦ୍ଵାରା ଆତ୍ମା-ବୁଦ୍ଧି ଓ କାମ-ମାନସ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିଚ୍ଛିନ୍ନ ହୋଇପାରେନା । କେହି ଆତ୍ମହତ୍ୟା କଲେ ସେଥିରେ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ଆଶଙ୍କିତ ଦାୟିତ୍ଵ ଥାଇପାରେ ଓ ସେପରି କ୍ଷେତ୍ରରେ ସେମାନଙ୍କୁ ଉପଯୁକ୍ତ କର୍ମଫଳ ଭୋଗିବାକୁ ପଡ଼େ ।

୧୦ । ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦତ୍ତ ମୃତ୍ୟୁ

ମୃତ୍ୟୁ ଦଣ୍ଡରେ ଦଣ୍ଡିତ ଆସାମି ମୃତ୍ୟୁ ପରେ ବାରମ୍ବାର ତାହାର ମନୁଷ୍ୟ ହତ୍ୟା କରିବା, ତତ୍ପରେ ଧରାପଡ଼ିବା ଓ ତତ୍ପରେ ଫାଶୀରେ ବା ଅନ୍ୟ ପ୍ରକାରେ ମୃତ୍ୟୁ ଲାଭ ଘଟଣାଗୁଡ଼ିକ କାମ ଲୋକଙ୍କେ ପୁନରାବୃତ୍ତି କରେ । ନୂଶଂସତା, ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ, ଭୟ

ଓ ମୃତ୍ୟୁ କଷ୍ଟରେ ସେ ବାରମ୍ବାର ଅଭିଭୂତ ହୁଏ । ଏହା ବ୍ୟତୀତ କାମ ଲୋକରେ ସେ ନିଷ୍ଠୁର କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ବ୍ୟର୍ଥ ଚେଷ୍ଟା କରେ ।

୧୧ । ଶିଶୁକାଳରେ ମୃତ୍ୟୁ

ଶିଶୁର ମୃତ୍ୟୁ ତାହାର ସପ୍ତ ସତ୍ତ୍ୱ ପୁଣି ହେବା ପୁରୁ ହୋଇଥାଏ । ତେଣୁ ସେ ଦେବାତନକୁ ଯାଏ ନାହିଁ । ଅଳ୍ପ ସମୟ ବ୍ୟବଧାନରେ ସେ ପୁନର୍ଜନ୍ମ ଲାଭ କରେ । ତେଣୁ ସମୟ ସମୟରେ ଆମେ ଜାତିସ୍ମର ଶିଶୁ ଦେଖୁ । କାରଣ ପୁରୁ ଜନ୍ମର ମାନସ ତାହାର ନୂତନ ଶରୀରକୁ ଆସେ । ମରବାଠାରୁ ପୁନର୍ଜନ୍ମ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେ କାମ ଲୋକରେ ହୁଏତ ସୂକ୍ଷ୍ମ ଅବସ୍ଥାରେ ରୁହେ ନଚେତ୍ ତାହାପରି ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ସହିତ ଶେଳିବାରେ ସମୟ ଅତିବାହିତ କରେ ।

୧୨ । ପ୍ରେତାତ୍ମା ମାଧ୍ୟମିକତା (Spiritualism)

କାମ ଲୋକରେ ଥିବା ମନୁଷ୍ୟକୁ ପ୍ରେତାତ୍ମା ମାଧ୍ୟମିକତା ଦ୍ୱାରା ଆହ୍ୱାନ କରିବା ଅନ୍ୟାୟ । ତାହାଦ୍ୱାରା ଏହି ମନୁଷ୍ୟର ସ୍ୱାଧୀନ ଜାତ୍ରା ହୁଏ ଓ ତାହାର କଷ୍ଟ ବଢ଼ିଯାଏ । ମାଧ୍ୟମ ବ୍ୟକ୍ତି (medium) ଜରିଆରେ ସେ ତାହାର କାମ ପ୍ରବୃତ୍ତି ଚରିତାର୍ଥ କରିବାର ବ୍ୟର୍ଥ ପ୍ରୟାସ କରେ । ସୁଯୋଗ ପାଇଲେ ସେ ପୃଥିବୀରେ ଜୀବିତ ଥିବା କାମୁକ ଲୋକ ଜରିଆରେ ପ୍ରତିନିହିତ (Vicarious) ଭୂମି ପାଇବାର ଚେଷ୍ଟା କରେ ଓ ସେଥିପାଇଁ ବହୁତ କଷ୍ଟ ଭୋଗ କରେ । ଏଥିରେ ବେଶି କାଳ ପ୍ରବୃତ୍ତି ରହିଲେ ସେ ଅନେକ ଲୋକଙ୍କୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସ୍ଥାନ କୁକାର୍ଯ୍ୟ କରିବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରେ ଓ ନିଜେ ବିନଷ୍ଟ ହୁଏ ।

୧୩ । ଦେବାତନ

କାମ ଲୋକରେ ଆତ୍ମା-ବୁଦ୍ଧି ଓ ମାନସ-କାମ ମଧ୍ୟରେ ସଂଘର୍ଷ ସମାପ୍ତ ହେବା ପରେ ଆତ୍ମା-ବୁଦ୍ଧି-ଉଚ୍ଚମାନସ (High Triad) ନିମ୍ନ ସତ୍ତ୍ୱଗୁଣିକରୁ (Lower Quarternary) ମୁକ୍ତ ହୋଇ ଦେବାତନରେ ପ୍ରବେଶ କରେ । ଦେବାତନ କାମମୁକ୍ତ ମାନସ ରାଜ୍ୟ । ସେଠାରେ ସ୍ଥିତି ସୁଖପ୍ରଦ । ଏହାକୁ ସ୍ୱର୍ଗ କୁହାଯାଏ । କୌଣସି ଦେବନା କିନ୍ତୁ ଅଶୁଦ୍ଧ ଚିନ୍ତା ଏଠାକୁ ପ୍ରବେଶ କରିପାରେ ନାହିଁ । ଏହା ଶୁଦ୍ଧ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକତା ଓ ନୈତିକତାର ଗ୍ରହ । ମନୁଷ୍ୟର ଉଚ୍ଚ ଭାବନା, କାମନା ଓ କାର୍ଯ୍ୟ ଅନୁସାରେ ଦେବାତନର ସ୍ଥିତିକାଳ ନିର୍ଭର କରେ ।

ଦେବାତନର ଆନନ୍ଦ ମନୁଷ୍ୟର ଆନନ୍ଦ ଲାଭ କରିବାର ଶକ୍ତି ଉପରେ ନିର୍ଭର କରେ । ଏହି ଶକ୍ତି ସେ ପୃଥିବୀରେ ଜୀବିତାବସ୍ଥାରେ ନିଜର ଚିନ୍ତା, କାମନା

ଓ କାର୍ଯ୍ୟ ଦ୍ଵାରା ଲଭ କରିଥାଏ । ତେଣୁ ଦେବାଚନର ଆନନ୍ଦ ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଇଁ ଏକ ପ୍ରକାର ନୁହେଁ । ସେ ପୃଥିବୀ ଜୀବନ କାଳରେ ଯେଉଁପରି ନିଃସ୍ଵାର୍ଥପର ଉଚ୍ଚ ଚିନ୍ତା, କାମନା ଓ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥାଏ ତାହାକୁ ଉଚ୍ଚନୁଯାୟୀ ଆନନ୍ଦ ମିଳେ । ସେ ପୃଥିବୀରେ ଯେଉଁମାନଙ୍କୁ ଭଲ ପାଇଥାଏ ସେମାନଙ୍କୁ ସେଠାରେ ଜୀବନ୍ତ ରୂପେ ପାଏ । ସେ ପୃଥିବୀରେ ଯେଉଁ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଜ୍ଞାନ ପାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିଥାନ୍ତି ସେଠାରେ ତାହା ପାଇବାର ସୁଯୋଗ ପାଏ । ପୃଥିବୀରେ ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ବା ଠାକୁରଙ୍କୁ ସେ ପୂଜା କରୁଥିଲା ସେଠାରେ ତାହାଙ୍କୁ ଜୀବନ୍ତ ରୂପେ ପାଏ । ପୃଥିବୀରେ ସବୁ ଯେପରି ମାୟା ସେଠାରେ ମଧ୍ୟ ସବୁ ସେହିପରି ମାୟା । କିନ୍ତୁ ସେ ମାୟା ଅଧିକ ଜୀବନ୍ତ ଓ ଦୁଃଖ କଷ୍ଟ ବିହୀନ । କେବଳ ଶୁଦ୍ଧ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକତା କୌଣସିଠାରେ ମାୟା ନୁହେଁ । ତେଣୁ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକତାର ବିକାଶ ପାଇଁ ଦେବାଚନରେ ଅସୁବିଧା ସୁଯୋଗ ମିଳେ ।

ଦେବାଚନ ସମୟ ଶେଷ ହେଲେ ମନୁଷ୍ୟର ପାର୍ଥିବ କାମନା ସବୁ ଜାଗରତ ହୁଏ ଓ ସୁନର୍ଜନର ପ୍ରତିଯୁ ଆରମ୍ଭ ହୁଏ । ସୁନର୍ଜନ ଆତ୍ମା ଗତ ଜନ୍ମର ଘଟଣାବଳୀ ଅବଲୋକନ କରେ ଓ କର୍ମ ଫଳର ସମ୍ପର୍କ (Relationship of Cause and Effect) ବିଷୟ ଜାଣିପାରେ । ତାହାର ମାନସିକ ଗୁଣି (mental unit) ନିମ୍ନ ମାନସ ସ୍ତରରୁ ଉପାଦାନ ସଂଗ୍ରହ କରେ ଓ ତାହାର ନୂତନ ମାନସ ପୁର୍ବ ଜନ୍ମରୁ ଆମ୍ଭେ ସ୍ମରଣ ଅନୁସାରେ ତିଆରି ହୁଏ । ତାହାପରେ ସେ କାମ ଲୋକକୁ ଆସେ । ସେଠାରେ ତାହାର ସ୍ମରଣ ଅନୁସାରେ କାମଲୋକ ଗୁଣି କାମଲୋକ ଉପାଦାନ ସଂଗ୍ରହ କରେ । ସେଥିରେ ତାହାର ନୂତନ କାମ ଶରୀର ହୁଏ । ସେହିପରି ଲିଙ୍ଗ ଶରୀର ଓ ସ୍ତ୍ରୀ ଶରୀର ବ୍ୟବସ୍ଥା ହୁଏ । ଲିପିକା ତାହାକୁ ପ୍ରାରବ୍ଧ କର୍ମ ଦିଅନ୍ତି । ସେ ସ୍ତ୍ରୀ ଜଗତରେ ଜନ୍ମ ଲାଭ କରେ ।

ଦଶମ ଅଧ୍ୟାୟ ଦୀକ୍ଷା ଓ ଦୀକ୍ଷିତ

୧ । ଦୀକ୍ଷା

ନିଜ ଚେଷ୍ଟାରେ ମନୁଷ୍ୟ ଅନେକ ଉନ୍ନତ ସ୍ତରକୁ ଯାଇପାରେ । କିନ୍ତୁ ଏପରି ଅବସ୍ଥା ଆସେ ଯେଉଁଥିରେ କି ଉନ୍ନତତର ମନୁଷ୍ୟର ସାହାଯ୍ୟ ଦରକାର ହୁଏ । ଗୁରୁ ଏ ସାହାଯ୍ୟ ଦେଇଥାନ୍ତି । ବାଲ୍ୟ କାଳରେ ଓ କଶୋର ଅବସ୍ଥାରେ ପିଲାମାନେ ଶିକ୍ଷା ଗୁରୁଙ୍କ ସାହାଯ୍ୟ ନିଅନ୍ତି । ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ପ୍ରଗତିପାଇଁ ଗାନ୍ଧୀଗୁରୁଙ୍କ ସାହାଯ୍ୟ ନିଆଯାଏ । ଶିକ୍ଷାଗୁରୁ ପ୍ରାପ୍ତି ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଦରକାର ହୁଏ ନାହିଁ । ଯେ କୌଣସି ଛାତ୍ର ତାହାର ଆବଶ୍ୟକ ଅନୁସାରେ ଶିକ୍ଷାଗୁରୁ ପାଇପାରେ । କିନ୍ତୁ ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟାରେ ଗାନ୍ଧୀଗୁରୁ ପାଇବା ପାଇଁ ସାଧକର ଉପଯୁକ୍ତ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଓ ନୈତିକ ସ୍ତର ଆବଶ୍ୟକ ।

ନିଜ ଚେଷ୍ଟାରେ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଓ ନୈତିକ ଉନ୍ନତ କରିବାର ପନ୍ଥା ସବୁ ଧର୍ମ ପୁସ୍ତକରେ ଅଛି । ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟାରେ ଏଥିପାଇଁ ମୁଖ୍ୟତଃ ତିନୋଟି ପୁସ୍ତକ ଅଛି— (୧) At the Feet of the Master, (୨) The Voice of Silence ଓ (୩) The Light on the Path । At the Feet of the Master ପୁସ୍ତକରେ ଦିଆ ଯାଇଥିବା ଉପଦେଶ ପାଳନ କଲେ ଚରିତ୍ର ଉନ୍ନତ ହେବ ଓ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକତାର ବିକାଶ ହେବ । ଏଥିରେ ପାରଦର୍ଶିତା ଲଭ କଲେ ମନୁଷ୍ୟ ଗୁରୁପ୍ରାପ୍ତିର ଅଧିକାରୀ ହୁଏ ଓ ତାହାକୁ ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟାର ଗାନ୍ଧୀଗୁରୁ ପ୍ରାପ୍ତ ହୁଅନ୍ତି । ଅନ୍ୟ ଦୁଇଟି ପୁସ୍ତକରେ ଉତ୍ତରୋତ୍ତର ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଉନ୍ନତର ମାର୍ଗ ସୂଚିତ ହୋଇଅଛି । ଗାନ୍ଧୀ କପରି ଦିଆଯାଏ ତାହା Masters and the Path ପୁସ୍ତକରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇଛି ।

ନିଷ୍ଠାଳଙ୍କ ଜୀବନ, ଉନ୍ନତ ମାନସ, ନିଷ୍ପେଷ ହୃଦୟ, ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବୁଦ୍ଧି, ସମସ୍ତଙ୍କ ପ୍ରତି ଭ୍ରାତୃଭାବ, କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ପାଳନ, ସତ୍ୟବାଦିତା, ସହନଶୀଳତା, ଅନ୍ୟତ୍ର ବିଚୁଲରେ ପ୍ରତିବାଦ ଓ ନିଃସ୍ୱାର୍ଥପରତା ଉପରେ ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟା ଗୁରୁତ୍ୱ ଦିଏ । ଭଗବତ୍ ଗୀତାର ଦ୍ୱାଦଶ ଅଧ୍ୟାୟର ଶେଷ ଭାଗରେ ସାଧକର କାମ୍ୟ ଗୁଣଗୁଡ଼ିକ ଦିଆ ଯାଇଛି । ଗୀତାରେ ନିଷ୍କାମ-କର୍ମ ଉପରେ ଅନେକ ଉପଦେଶ ଅଛି ।

ଗାନ୍ଧୀପ୍ରାପ୍ତ ହେବାର ଅଧିକାରୀ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ନିଜର ପ୍ରାରବ୍ଧ ଗୁରୁପ୍ରାପ୍ତିରେ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ହୋଇପାରେ । ପ୍ରାରବ୍ଧ ନିଜର ସମସ୍ତ ଚିନ୍ତା ଅଭିଜ୍ଞତାରୁ ମୁକ୍ତ

ନ ହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଗୁରୁପ୍ରାପ୍ତି ହୁଏ ନାହିଁ । ତେଣୁ ସାଧକକୁ ଦମଣଃ ବେଶି ଦୁଃଖ କଷ୍ଟ ସହବାକୁ ପଡ଼େ ଯାହାଦ୍ୱାରାକି ତାହାର ମନ କର୍ମଫଳ ଶୀଘ୍ର ଭୋଗ ହୋଇଯିବ । ଭଲ ଲୋକମାନେ ବେଶି ଦୁଃଖ କଷ୍ଟ ପାଇବାର ଏହା ଏକ କାରଣ । ଗାନ୍ଧୀ ପାଇବା ପୂର୍ବରୁ କିଛିକାଳ ଶିକ୍ଷାନବିଶ୍ (Probationer) ଭାବେ କଟାଇବାକୁ ହୁଏ । ଏ ସମୟରେ ମନୁଷ୍ୟର ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଓ ନୈତିକ ଗୁଣର ପରୀକ୍ଷା ହୁଏ । ଦୁଃଖ, କଷ୍ଟ, ଅସମାନ, ପ୍ରଲେଭନ ଇତ୍ୟାଦି ସେ କପରି ଭାବରେ ଗ୍ରହଣ କରୁଛି ତାହା ଦେଖାଯାଏ । ଗୁରୁମାନଙ୍କୁ ସେ କେତେଦୂର ତ୍ୟାଗ କରିଛି ତାହା ଦେଖାଯାଏ । ଅନେକ ପରୀକ୍ଷାରେ (tests) ଉତ୍ତୀର୍ଣ୍ଣ ହେଲେ ଗୁରୁ ପ୍ରଥମ ଗାନ୍ଧୀର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରନ୍ତି ।

୨ । ଦୀକ୍ଷାର ସ୍ତର ଓ ଦୀକ୍ଷିତ

ଦୀକ୍ଷିତମାନେ ଗୁରୋଟି ସ୍ତର ପାର ହେଲେ ୫ମ ସ୍ତରରେ Adept ହୁଅନ୍ତି । ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟାରେ Adeptମାନଙ୍କୁ ମହାସ୍ୱା ବା Master କୁହାଯାଏ । ଦୀକ୍ଷିତମାନଙ୍କୁ ତେଲ କୁହାଯାଏ । ଦୀକ୍ଷାର ଗୁରୋଟି ସ୍ତର ହେଲା— (୧) ସ୍ରୋତପଣ୍ଡିତ, (୨) ସନ୍ନିତଗାମିନ୍, (୩) ଅନାଗାମିନ୍ ଓ (୪) ଅରହନ୍ତ ।

ଯେଉଁ ଲୋକ ନିର୍ବାଣକୁ ଗତି କରୁଥିବା ସ୍ରୋତରେ ପ୍ରବେଶ କରି ସାରିଛି ତାହାକୁ ସ୍ରୋତପଣ୍ଡିତ କୁହନ୍ତି । ସେ ତାହାର ପୂର୍ବ ଜନ୍ମମାନଙ୍କର ଜ୍ଞାନ ସମୟକ୍ରମେ ପାଇବ; କିନ୍ତୁ ତାହା ଗୋଟିଏ ଜନ୍ମରେ ନୁହେଁ । ସନ୍ନିତଗାମିନ୍ ଆଉ ଅରେ ମାତ୍ର ପୃଥିବୀରେ ଜନ୍ମ ଗ୍ରହଣ କରିବ । ଅନାଗାମିନ୍ ପୃଥିବୀରେ ଆଉ ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ କରିବ ନାହିଁ । ଯଦି ସେ ଚାହେଁ, ମାନବ ସମୂହର କଲ୍ୟାଣ ପାଇଁ ସେ ପୃଥିବୀରେ ଜନ୍ମ ଗ୍ରହଣ କରିପାରେ । ଲକ୍ଷ୍ୟ ହାସଲ କରିଥିବା ଲୋକଙ୍କୁ ଅରହନ୍ତ କୁହନ୍ତି । ସେ ଅଗାଧ, ବର୍ତ୍ତମାନ ଓ ଭବିଷ୍ୟତ ଦେଖି ପାରନ୍ତି । ତଥାପି ସେ ତେଲ ଥାଆନ୍ତି ।

ଏକାଦଶ ଅଧ୍ୟାୟ ଦେବ ଜମ ବିକାଶ

୧ । ସମାନ୍ତରାଳ ବିକାଶ

ହୃଦୟମାନେ ଦେବ ଦେବୀରେ ବିଶ୍ୱାସ କରନ୍ତି ଓ ସେମାନଙ୍କର ପ୍ରତିମା ପୂଜା କରନ୍ତି । ପ୍ରତିମାଗୁଡ଼ିକ କାଠ, ପଥର, ମାଟି କିମ୍ବା ଧାତୁରେ ନିର୍ମିତ । ଏଗୁଡ଼ିକ ଦେବ ବା ଦେବୀ ନୁହନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କର ପ୍ରତୀକ ମାତ୍ର । କିନ୍ତୁ ଦେବତାମାନେ ଅଛନ୍ତି ଓ ସେମାନଙ୍କର ବିଭିନ୍ନ ଗ୍ରନ୍ଥ ଅଛି । ପୃଥିବୀରେ ମାନବ ଜମ ବିକାଶ ଓ ଦେବ ଜମ ବିକାଶ ସମାନ୍ତରାଳ ଭାବେ ଚାଲିଛି । ଉଭୟଙ୍କର ଉତ୍ପତ୍ତି ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଓ ଉଭୟ ସୌର ମଣ୍ଡଳ ଜୀବନକାଳ ଶେଷରେ ସେହି ଉତ୍ପତ୍ତି ଫେରିଯିବେ । ଜମ ବିକାଶର ଅନେକ ଧାରା ଅଛି । ମାନବ ଜମ ବିକାଶ ସେଥିରୁ ଗୋଟିଏ ।

ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଅନେକ ବିକାଶଗତ ଗ୍ରନ୍ଥ ଅଛି । ଅନୁନ୍ନତ ଆଦମ ମନୁଷ୍ୟଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ମାହାତ୍ମାମାନେ ମନୁଷ୍ୟ ଜମ ବିକାଶର ବିଭିନ୍ନ ଗ୍ରନ୍ଥରେ ଅଛନ୍ତି । ସେହିପରି ଅନୁନ୍ନତ ଅଶ୍ୱର ଜୀବଙ୍କଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ଅନୁନ୍ନତ ଦେବମାନେ ଜମ ବିକାଶର ବିଭିନ୍ନ ଗ୍ରନ୍ଥରେ ଅଛନ୍ତି । ପ୍ରକାର ଭେଦରେ ମନ ଓ ଭଲ ଲୋକ ଯେପରି ଅଛନ୍ତି, ଦୁଷ୍ଟ ଓ ଶିଷ୍ଟ ଦେବତାମାନେ ମଧ୍ୟ ସେହିପରି ଅଛନ୍ତି ।

ଜମ ବିକାଶର ଧାରାଗୁଡ଼ିକ ଖଣିଜ ଜୀବନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏକ । ତାହା ପରେ ଜମ ବିକାଶ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଧାରାରେ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱଗତି କରେ । କେତେକ ଧାରାରେ ସ୍ଥୂଳ ଶରୀରରୁ ଜୀବ ଅଦୃଶ୍ୟ ଦେବ ଜମ ବିକାଶ ଧାରାକୁ ଚାଲିଯାଏ । ପ୍ରାକୃତିକ ଅଦୃଶ୍ୟ ସତ୍ତ୍ୱ (Nature Spirit) ଦେବ ବିକାଶ ଜମର ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ । ଏହାର ଏକ ଚିହ୍ନ ୫୮-୫୯ ପୃଷ୍ଠାରେ ଦିଆଗଲା (୮ମ ଚିହ୍ନ) ।

୨ । ଦେବ ଦେବୀ ପୂଜା

ସ୍ଥୂଳ ଶରୀର ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱରେ ଲିଙ୍ଗ ଭେଦାଭେଦ ନାହିଁ । ତେଣୁ ଦେବ ଦେବୀଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଲିଙ୍ଗଗତ ପାର୍ଥକ୍ୟ ନାହିଁ । ମନୁଷ୍ୟର ଭାବନା ଅନୁସାରେ ଦେବ ଦେବୀଙ୍କ ପ୍ରତିମା ଗଠିତ । ଦେବ ଦେବୀ ପୂଜା ନିରର୍ଥକ ନୁହେଁ, ଯଦିଓ ସେମାନେ କାହାରି କର୍ମଫଳ ବଦଳାଇ ଦେଇ ପାରିବେ ନାହିଁ । ପୂଜା ଓ ସ୍ତୁତିରେ ସାଧାରଣ ମନୁଷ୍ୟ ଯେପରି ରୁଷ୍ଟ ହୁଏ, ଦେବ ଦେବୀମାନେ ମଧ୍ୟ ସେହିପରି ରୁଷ୍ଟ ହୁଅନ୍ତି । ସେମାନେ ରୁଷ୍ଟ ହେଲେ କିଛିଟା ଉପକାର କରନ୍ତି, ତାହା କିନ୍ତୁ ମାନସିକ କିମ୍ବା ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଗ୍ରନ୍ଥରେ । ସେମାନଙ୍କ ପୂଜା ଓ ସ୍ତୁତିରେ ପାର୍ଥିବ ଲଭ ହୁଏ ନାହିଁ । ପାର୍ଥିବ ଲାଭ ଯାହା ହେବାର ଥାଏ ତାହା ହୁଏ, କିନ୍ତୁ ଅଜ୍ଞ ମନୁଷ୍ୟ ତାହା ଦେବତାଙ୍କ କୃପାରୁ ହେଲ ବୋଲି ଭାବେ । ପାର୍ଥିବ ସ୍ୱାର୍ଥଲାଭର କାମନା ନ ରଖି ପୂଜା ଓ ସ୍ତୁତି କଲେ ନିଶ୍ଚୟ କିଛି ଉପକାର ହୁଏ ।

ଦ୍ଵାଦଶ ଅଧ୍ୟାୟ

ବିବିଧ ପ୍ରସଙ୍ଗ

୧ । ପ୍ରାର୍ଥନା

ସାଧାରଣତଃ ଲୋକେ ଭିକ୍ଷୁରଙ୍କ ଗୁଣାବଳୀର ଆବୃତ୍ତି କରନ୍ତି ନଚେତ୍ ନିଜର ସ୍ଵର୍ଥ ସିଦ୍ଧି ପାଇଁ ପ୍ରାର୍ଥନା କରନ୍ତି । ଭିକ୍ଷୁରଙ୍କର ଗୁଣାବଳୀ ମନୁଷ୍ୟର କଲ୍ପନା ମାତ୍ର । ତେଣୁ ନିରର୍ଥକ । ଭିକ୍ଷୁର କେବଳ ପ୍ରକୃତର ନିୟମ ଅନୁସାରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରନ୍ତି । ପ୍ରାର୍ଥନା ଦ୍ଵାରା ସ୍ଵର୍ଥ ସିଦ୍ଧି ହୋଇ ପାରେନା । କର୍ମ ଅନୁସାରେ ଲୋକ ଫଳଭୋଗ କରେ । ମନ୍ଦ କର୍ମ ପାଇଁ ଶାଶ୍ଵତ କଷ୍ଟ ଓ ମାନସିକ ପୀଡ଼ା ଭୋଗିବାକୁ ହୁଏ । ପ୍ରାର୍ଥନା ଦ୍ଵାରା କର୍ମଫଳକୁ ଏଡ଼ାଇ ଦିଆଯାଇ ପାରେନା । ତେଣୁ ପାର୍ଥବ ସ୍ଵର୍ଥସିଦ୍ଧି ପାଇଁ ପ୍ରାର୍ଥନା ନିରର୍ଥକ ।

ଜନ ସମାଜର ମଙ୍ଗଳ ପାଇଁ, ମୃତ ଲୋକର ଆତ୍ମାର ସ୍ଵର୍ଗତ ପାଇଁ, କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ସତ୍ତ୍ଵେ ପଥରେ ଚାଲିତ କରିବା ପାଇଁ ଓ ସେହିପରି କୌଣସି ନିଃସ୍ଵର୍ଥପର ପ୍ରାର୍ଥନାର ସୁଫଳ ମିଳେ । ଏପରି ଗୋଟିଏ ପ୍ରାର୍ଥନା ଦିଆଗଲା—

ସର୍ବେ ଭବନ୍ତୁ ସୁଖିନଃ ସର୍ବେ ସନ୍ତୁ ନିରାମୟଃ

ସର୍ବେ ଭଦ୍ରାଣି ପଶ୍ୟନ୍ତୁ, ମା କଷ୍ଟିତ ଦୁଃଖଭାବ୍ ଭବେତ୍

ନିଜର ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ପ୍ରଗତି ପାଇଁ ପ୍ରାର୍ଥନା କରାଯାଇପାରେ । କିନ୍ତୁ କେବଳ ପ୍ରାର୍ଥନା ଦ୍ଵାରା ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ପ୍ରଗତି ହୁଏ ନାହିଁ । ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ପ୍ରଗତି ପାଇଁ ଶୁଦ୍ଧ ଚରିତ୍ର, ଶୁଦ୍ଧ ଆଚରଣ, ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଜ୍ଞାନ, ଭକ୍ତି ଓ ଶିଷ୍ୟମାନଙ୍କର ବିନାଶ ଆବଶ୍ୟକ । ଆକୃଷ୍ଟିକ ପ୍ରାର୍ଥନା ଏସବୁ ଗୁଣ ଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରାପ୍ତିରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିପାରେ । ଏପରି ଗୋଟିଏ ପ୍ରାର୍ଥନା ଦିଆଗଲା—

ଅସତୋ ମାଂ ସର୍ବମୟ

ତମସୋ ମାଂ ଜ୍ୟୋତିର୍ଗମୟ

ମୃତ୍ୟୋଃ ମାଂ ଅମୃତଂ ଗମୟ ॥

୨ । ଅନୁଶୋଚନା

କୌଣସି ମନ୍ଦ କର୍ମ କଲେ ତାହାର ଫଳ ନିଶ୍ଚୟ ଭୋଗିବାକୁ ହେବ । ଅନୁଶୋଚନା ଦ୍ଵାରା କର୍ମଫଳ ଏଡ଼ାଇ ଦିଆଯାଇ ପାରେନା । ସୁନବାର ସେହିପରି ମନ୍ଦ କର୍ମ ନ କରିବାର ଦୃଢ଼ ସକଳ୍ପ ହେଉଛି ପ୍ରକୃତ ଅନୁଶୋଚନା । ଯାହା ଘଟିଯାଇଛି ସେ ବିଷୟରେ ଚିନ୍ତା କରିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ । ସେପରି ଚିନ୍ତା ଦ୍ଵାରା ମାନସପଟରେ ସେହି ମନ୍ଦ କାର୍ଯ୍ୟର ଚିତ୍ର ଦୃଢ଼ୀଭୂତ ହୁଏ । ସେପରି ମନ୍ଦକାର୍ଯ୍ୟ

ଜୀବନର ସ୍ତମ୍ଭ ବିଜ୍ଞାନ

ନ କରିବାର ଦୃଢ଼ ସକଳ୍ପ ଏକ ଶକ୍ତି ଅଟେ, ଯାହାକି ସେପରି ମନ୍ଦ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ବିରୁଦ୍ଧରେ ସ୍ପଷ୍ଟ ବାଧା ସୃଷ୍ଟି କରେ । ଏହି ଜ୍ଞାନ ଥିଲେ ମନ୍ଦ କର୍ମର ଫଳ ଭୋଗ କରିବା ସମ୍ଭବ ହୁଏ ।

୩ । କ୍ଷମା

ଯେହେତୁ କୃତ କର୍ମର ଫଳ ଭୋଗିବାକୁ ହୁଏ, ମନ୍ଦ କର୍ମ ପାଇଁ କ୍ଷମା ଭିକ୍ଷା କଲେ କିମ୍ବା ଶତସ୍ଥ ଲୋକ କ୍ଷମା କଲେ କର୍ମଫଳ ଭୋଗରୁ ଅବ୍ୟାହତ ମିଳେ ନାହିଁ । ମନ୍ଦ କାର୍ଯ୍ୟ କରି ଅନୁଶୋଚନା କଲେ ଲୋକ କ୍ଷମା ଭିକ୍ଷା କରେ । ତେଣୁ ଅନୁଶୋଚନାର ଫଳ ଯାହା କ୍ଷମା ଭିକ୍ଷା କରିବାର ଫଳ ତାହା । ମନ୍ଦ କର୍ମ କରିବା ଦ୍ଵାରା ଯେଉଁ ଲୋକ ଶତସ୍ଥ ହୋଇଛନ୍ତି ବା କଷ୍ଟ ଭୋଗ କରିଛନ୍ତି, କ୍ଷମା ଭିକ୍ଷା ତାହା ନିକଟରେ କରାଯାଇ ପାରେ କିମ୍ବା ପ୍ରାର୍ଥନା ଦ୍ଵାରା ଈଶ୍ଵରଙ୍କ ନିକଟରେ କରାଯାଇପାରେ । ଈଶ୍ଵର ନିଜ ନିୟମର ବ୍ୟତିକ୍ରମ କରି କ୍ଷମା ଦାନ କରିପାରିବେ ନାହିଁ । ଶତସ୍ଥ ଲୋକ ଯଦି ଉତ୍ତମ ଉଦାର ଚରଣର ହୋଇଥାଏ ତେବେ ସେ କ୍ଷମା କରିପାରେ ; କିନ୍ତୁ ତାହାଦ୍ଵାରା ମନ୍ଦକର୍ମ କରିବା ଲୋକର କର୍ମଫଳ ଏଡ଼ାଇ ଦେଇ ହୁଏନା । କର୍ମଫଳ କେବଳ ଶତସ୍ଥ ହେବା ଲୋକ ଜଗତରେ ମିଳେନାହିଁ । କେବଳ କ୍ଷମା କରିବା ଲୋକ ସେଥିରେ ଲାଭବାନ୍ ହୁଏ । ମନ୍ଦ କର୍ମ କରିବା ଲୋକ ଅନ୍ୟ କାହା ଜଗତରେ ବା ଅନ୍ୟ ପ୍ରକାରେ ତାହାର କର୍ମଫଳ ଭୋଗ କରେ । କ୍ଷମାର ମହତ୍ତ୍ଵ କ୍ଷମା କରିବା ଲୋକର ହୁଏ ।

୪ । ସ୍ଵଳ୍ପ

ସ୍ଵଳ୍ପତା ଦୋଷ ଓ ଗୁଣର ସମସ୍ତ ହେଉଛି ସ୍ଵଳ୍ପ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଜନ୍ମରେ ଏହି ଦୋଷ ଓ ଗୁଣମାନଙ୍କର କର୍ମ ଦ୍ଵାରା ଯମ୍ବ ଓ ବୃଦ୍ଧି ହୁଏ । ମୃତ୍ୟୁ କାଳରେ ଏହା ମନୁଷ୍ୟର ଦୋଷ ଓ ଗୁଣର ଆକର୍ଷଣ-ମଞ୍ଚି ରୂପେ ସୂକ୍ଷ୍ମସ୍ଵରୂପରେ ପ୍ରକଟ ହୁଏ । ପରଜନ୍ମରେ ଏହା ପୁଣି କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହୋଇ ମନୁଷ୍ୟକୁ ସତ୍ତ୍ଵ ଓ ଅସତ୍ତ୍ଵ କର୍ମକୁ ଆକର୍ଷଣ କରେ । ନିଜର ଇଚ୍ଛାଶକ୍ତି ଦ୍ଵାରା ମନୁଷ୍ୟ ତାହାର ଅସତ୍ତ୍ଵ ଆକର୍ଷଣକୁ ପରିତ୍ୟାଗ କରିପାରେ ଓ ସତ୍ତ୍ଵ ଆକର୍ଷଣକୁ ପ୍ରଣୟ ଦେଇପାରେ ।

ମୃତ୍ୟୁଠାରୁ ପରଜନ୍ମ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସମୟକାଳରେ ସ୍ଵଳ୍ପ ମଞ୍ଚି ରୂପେ ରୁଦ୍ଧ ଓ ପରଜନ୍ମରେ ଶିଶୁ ସଦୃଶ ତାହା ସୁନ୍ଦର କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହୁଏ । ଶିଶୁର ବାଳାବସ୍ଥା ଓ କିଶୋର ଅବସ୍ଥାରେ ସ୍ଵଳ୍ପ ବିକଶିତ ହୁଏ । ମନୁଷ୍ୟର ପ୍ରାରମ୍ଭିକ ଦୈହିକ ଓ ମାନସିକ ରୂପ ଗୁଣ ତାହାର ସ୍ଵଳ୍ପ ଅନୁସାରେ ହୁଏ । ସ୍ଵଳ୍ପ କର୍ମର ଦାସ । ତେଣୁ ନିଜର କର୍ମ ଦ୍ଵାରା ମନୁଷ୍ୟ ତାହାର ପରଜନ୍ମର ସ୍ଵଳ୍ପ ନିର୍ମାଣ କରେ ।

୫ । ସିଦ୍ଧି

କୌଣସି ଅଲୌକିକ କାର୍ଯ୍ୟ ଇଚ୍ଛାମତେ କରିପାରିବାର ଶକ୍ତି ହେଉଛି ସିଦ୍ଧି । ପ୍ରକୃତିର ଗତିଶୀଳ ନିୟମାନୁଯାୟୀ ରୂପ, ସ୍ଥିତି ଓ ଅବସ୍ଥାର ପରିବର୍ତ୍ତନ ସଫଳ ହେଉଛି । ଏହାର ଗୁପ୍ତ ରହସ୍ୟ ଜାଣିଲେ ଇଚ୍ଛାମତେ ଅଲୌକିକ କାର୍ଯ୍ୟ କରାଯାଇପାରେ । ଅଲୌକିକ କାର୍ଯ୍ୟ ଅପ୍ରାକୃତିକ ନୁହେଁ । ଏହା ପ୍ରକୃତିର ନିୟମ ପରିସର ମଧ୍ୟରେ କରାଯାଏ । ଅରହତ୍‌ମାନେ ଏହାର ଗୁପ୍ତ ରହସ୍ୟ ଜାଣନ୍ତି । ତେଣୁ ସେମାନେ ଇଚ୍ଛାକଲେ ବିଭିନ୍ନ ସିଦ୍ଧି ପ୍ରୟୋଗ କରନ୍ତି । ସିଦ୍ଧି ଆଠ ପ୍ରକାର ।

- (୧) ଅଶିମା—ଶୁଦ୍ଧ ହୋଇଯିବାର ଶକ୍ତି । କମ୍ କରିଦେବାର ଶକ୍ତି ।
- (୨) ଲସିମା—ଓଜନ କମାଇ ହାଲୁକା ହୋଇଯିବାର ଶକ୍ତି ।
- (୩) ପ୍ରାପ୍ତି—ଇଚ୍ଛା ଅନୁଯାୟୀ କୌଣସି ବସ୍ତୁ ପାଇବାର ଶକ୍ତି ।
- (୪) ପ୍ରାକାମ୍ୟ—ସମସ୍ତ ବାଧା ଅତିକ୍ରମ କରିବାର ଇଚ୍ଛାଶକ୍ତି ।
- (୫) ମହମା—ବୃହତ୍ ହୋଇଯିବାର ଶକ୍ତି । ବେଶି କରିଦେବାର ଶକ୍ତି ।
- (୬) ଇଶିତ୍ୱ—କ୍ଷମତାଶାଳୀ ହେବାର ଶକ୍ତି ।
- (୭) ଦଶିତ୍ୱ—ଇଚ୍ଛା ପ୍ରତିରୋଧ କରିବାର ଶକ୍ତି ।
- (୮) କାମ-ବଶାତ୍ୱ—କାମ ପ୍ରତିରୋଧ କରିବାର ଶକ୍ତି ।

ଜାଣିବା ଉଚିତ୍ ଯେ ଯଦ୍ ଓ ଶୁଦ୍ଧ ଚରଣବୀନ ନ ହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କୌଣସି ସିଦ୍ଧି ଲାଭ ନ ହେବା ଭଲ । ହଠାତ୍‌ଯୋଗରେ କେତେକ ସିଦ୍ଧିଲାଭ ହୋଇଯାଏ । କିନ୍ତୁ ଯଦ୍ ଚରଣ ଅଭାବରୁ ଲବ୍ଧ ସିଦ୍ଧିର ଅସଦ୍ ଉପଯୋଗ କରାଯାଏ । ଏହାଦ୍ୱାରା ଅତ୍ୟନ୍ତ ମନ୍ଦ କର୍ମ ଜାତ ହୁଏ । ସିଦ୍ଧି ଲାଭର ଅଭିଳାଷ ତ୍ୟାଗ କରିବା ଉଚିତ୍ । ଅଧିକାଂଶ ହେଲେ ସିଦ୍ଧି ସ୍ୱତଃ ଲାଭ ହେବ ଓ ତାହାର ଅସଦ୍ ଉପଯୋଗ ହେବ ନାହିଁ ।

୬ । ଅବତାର

ଭବିଷ୍ୟତ ସତ୍ତ୍ୱ ଅବତରଣ କରି ମନୁଷ୍ୟ ମାଧ୍ୟମରେ ପ୍ରକାଶ ପାଇବାକୁ ଅବତାର କୁହାଯାଏ । ବୋଧସତ୍ତ୍ୱ ନିଜେ ମନୁଷ୍ୟ ଦେହ ଧାରଣ କରି ପାରନ୍ତି, ନଚେତ୍ ତାଙ୍କର କୌଣସି ଉନ୍ନତ ଚେତ୍ତା ଏ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ଆଦେଶ ଦେଇ ପାରନ୍ତି । ଭଗବତ୍ ଗୀତାର ୪ର୍ଥ ଅଧ୍ୟାୟ, ୫ମ ରୁ ୮ମ ଶ୍ଳୋକରେ ଅବତାର କ'ଣ ଓ କାହିଁକି ଜନ୍ମ ଗ୍ରହଣ କରନ୍ତି ତାହା ଦିଆଯାଇଛି । ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ କହୁଛନ୍ତି—ଯଦୃଃ ସେ ଅଜନ୍ମା, ଅବନାଶୀ ଓ ସମସ୍ତ ପ୍ରାଣୀଙ୍କ ଭବ୍ତର, ତଥାପି ଆପଣା ପ୍ରକୃତିକୁ ଗ୍ରହଣ କରି ନିଜ ମାୟାରେ ପୃଥିବୀରେ ଅବତୀର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଛନ୍ତି । ଯେଉଁ ସମୟରେ ଧର୍ମର ଅଧୋଗତି ହୁଏ ଓ ଅଧର୍ମର ବୃଦ୍ଧି ହୁଏ ସେହି ସମୟରେ ସେ

ଅବତାର ଗ୍ରହଣ କରି ସାଧୁମାନଙ୍କୁ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି, ଦୁଷ୍ଟକୁ ବିନାଶ କରନ୍ତି ଓ ପୃଥିବୀରେ ଧର୍ମର ସୁନଃ ସଂସ୍ଥାପନା କରନ୍ତି ।

ହିନ୍ଦୁମାନେ ନିମ୍ନୋକ୍ତ ଦଶ ଅବତାର ବିଶ୍ୱାସ କରନ୍ତି ।

୧ । ମତ୍ସ୍ୟ ଅବତାର	୭ । ପଶୁରାମ ଅବତାର
୨ । କୁର୍ମ ଅବତାର	୮ । ରାମ ଅବତାର
୩ । ବରାହ ଅବତାର	୯ । କୃଷ୍ଣ ଅବତାର
୪ । ନରସିଂହ ଅବତାର	୧୦ । ବୁଦ୍ଧ ଅବତାର
୫ । ବାମନ ଅବତାର	୧୧ । କଳ୍କ ଅବତାର

ଅବତାରଗୁଡ଼ିକର ନାମ ଓ ବିମ୍ବ ରହସ୍ୟାବୃତ୍ତ । କଳି ଯୁଗ ଶେଷରେ କଳ୍କ ଅବତାର ଅବତୀର୍ଣ୍ଣ ହେବେ ବୋଲି କୁହା ଯାଉଛି ।

୭ । ଦେହ, ପ୍ରାଣ ଓ ଚେତନା

ସମସ୍ତ ଦେହ (Form) ମୂଳ ପ୍ରକୃତିରୁ ଜାତ । ସମସ୍ତ ପ୍ରାଣ ଏକ । ସମସ୍ତ ଚେତନା ବିଶ୍ୱ ଚେତନାରୁ ଜାତ । କ୍ଷୁଦ୍ର ଦେହର ସମସ୍ତରୁ ବଡ଼ ଦେହ ହୁଏ । ସ୍ୱଳ୍ପ ପ୍ରାଣ ସରୀର ସମସ୍ତରୁ ବଡ଼ ପ୍ରାଣୀ ହୁଏ । ସ୍ୱଳ୍ପ ଚେତନାରୁ ବିକଶିତ ଉନ୍ନତ ଚେତନା ହୁଏ ।

ସ୍ୱଳ୍ପ ଜଗତର ବୈଜ୍ଞାନିକ ପରମାଣୁର ଦେହ ଅଛି, ପ୍ରାଣ ଅଛି ଓ ଚେତନା ମଧ୍ୟ ଅଛି । କିନ୍ତୁ ଏସବୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସୂକ୍ଷ୍ମ ଓ କ୍ଷୀଣ ଅବସ୍ଥାରେ ଅଛି । ପରମାଣୁର ଦେହରେ ଦୁଇଟି ମୁଖ୍ୟ ବୈଦ୍ୟୁତିକ ଶକ୍ତି ଅଛି—positive ଓ negative । Negative ଶକ୍ତି electron ଭାବେ positive ଶକ୍ତିର ଗୁଣପଟେ ଦ୍ରୁତ ଗତିରେ ଘୁରି ବୁଲୁଥାଏ । ସୂର୍ଯ୍ୟ ଗୁଣପଟେ ଗ୍ରହମାନେ ବୁଲିବା ସଦୃଶ ଏହାକୁ ଉଲନା କରାଯାଇ ପାରେ । ସ୍ୱଳ୍ପ ଜଗତରେ ଯେ କୌଣସି ଦୃଶ୍ୟମାନ ବସ୍ତୁ ବା ଜୀବ ଏହି ପରମାଣୁଗୁଡ଼ିକର ସମଷ୍ଟି ମାତ୍ର । ପରମାଣୁର କ୍ଷୁଦ୍ର ଦେହର ସମଷ୍ଟିରେ ଜୀବକୋଷ ହୁଏ ଓ ଜୀବକୋଷର ସମଷ୍ଟିରେ ଜୀବର ଦେହ ହୁଏ ।

ବୈଜ୍ଞାନିକମାନେ କେତେକ ଶକ୍ତି ଥିବା ବସ୍ତୁକୁ ପ୍ରାଣ (Living) କୁହନ୍ତି ଓ ତାହା ନ ଥିଲେ ତାହାକୁ ମୃତ (Dead) କୁହନ୍ତି । ଏହି ଶକ୍ତିଗୁଡ଼ିକର ଗତିଶୀଳତା (Movement), ପ୍ରଜନନ (Reproduction) ଓ ଅନୁଭବ (Feeling) ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ । ଯେଉଁ ବସ୍ତୁରେ ଏହି ଶକ୍ତିଗୁଡ଼ିକ ଅଳ୍ପ ସଂଖ୍ୟାରେ କିମ୍ବା ଅଳ୍ପ ମାତ୍ରାରେ ଅଛି ସେଥିରେ ପ୍ରାଣ ଶକ୍ତି ସେହି ମାତ୍ରାରେ ସୀମିତ । ବୃକ୍ଷର ଗତିଶୀଳତା ନାହିଁ, କିନ୍ତୁ ପ୍ରଜନନ ଓ ଅନୁଭବ ଶକ୍ତି ଅଛି । ତେଣୁ ସେ ପ୍ରାଣୀ,

କିନ୍ତୁ ତାହାର ଅନୁଭବ ଶକ୍ତି ସୀମିତ । ପରମାଣୁରେ ଗତିଶୀଳତା ଅଛି ଓ ସେଥିରେ ଅନୁଭବ ଶକ୍ତି ଆକର୍ଷଣ (Affinity) ଓ ବିକର୍ଷଣ (Repulsion) ରୂପେ ପ୍ରକାଶ ପାଏ । ଚେତନା ଓ ଅନୁଭବ ପରସ୍ପର ସହୃଦ ସଂପୃକ୍ତ । ଅନୁଭବ ଚେତନାରେ ପ୍ରତିଫଳିତ ହୁଏ । ତେଣୁ ପରମାଣୁର ଦେହ, ପ୍ରାଣ ଓ ଚେତନା ଅଛି । ସମସ୍ତ ଦୃଶ୍ୟମାନ ବସ୍ତୁ ପରମାଣୁର ସମସ୍ତ ବସ୍ତୁର ସାମୁହିକ ଚେତନା ଅଛି ।

ପ୍ରାଣୀମାନଙ୍କ ଶରୀର ଜୀବକୋଷ (Cell) ଦ୍ଵାରା ଗଠିତ । ଜୀବକୋଷ ପରମାଣୁର ସମଷ୍ଟି । ତେଣୁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଜୀବକୋଷର ନିଜସ୍ଵ ଦେହ, ପ୍ରାଣ ଓ ଚେତନା ଅଛି । ଜୀବକୋଷମାନଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ଗଠିତ ପ୍ରାଣୀର ମଧ୍ୟ ନିଜସ୍ଵ ଦେହ, ପ୍ରାଣ ଓ ଚେତନା ଅଛି । ପଶୁମାନଙ୍କ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏ ଚେତନା ସ୍ଵପ୍ରବୃତ୍ତି (Instinct) ରୂପେ ପ୍ରକାଶ ପାଏ ।

ମନୁଷ୍ୟର ବୁଦ୍ଧି ଓ ଇଚ୍ଛାଶକ୍ତି ଅଛି । ତେଣୁ ତାହାର ଚେତନା ଅତ୍ୟନ୍ତ ଉନ୍ନତ ଓ ଜଟିଳ । ଉନ୍ନତ ଚେତନା ଧାରଣ କରିବା ପାଇଁ ମନୁଷ୍ୟର ଶରୀର ମଧ୍ୟ ଉନ୍ନତ । ମନୁଷ୍ୟର ନିଜସ୍ଵ ଚେତନା ବ୍ୟତୀତ ତାହାର ଶରୀରର ଜୀବକୋଷ-ମାନଙ୍କର ସମଷ୍ଟିଗତ ସ୍ଵତନ୍ତ୍ର ଚେତନା ଅଛି । ଏହି ସ୍ଵତନ୍ତ୍ର ଚେତନା ମନୁଷ୍ୟକୁ ନିଜ ଦେହ ରକ୍ଷା କରିବାକୁ ସଜାଗ ରଖେ; କାରଣ ମନୁଷ୍ୟର ଦେହ ନଷ୍ଟ ହେଲେ ତାହାର ଜୀବକୋଷଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟ ନଷ୍ଟ ହୋଇଯାଏ ।

ମନୁଷ୍ୟର ନିଜସ୍ଵ ଚେତନା ଦୁଇ ପ୍ରକାର । ଗୋଟିଏ ସ୍ଵୟଂକ୍ରିୟ ଓ ଅନ୍ୟଟି ଇଚ୍ଛାଧୀନ । ସ୍ଵୟଂକ୍ରିୟ ଚେତନା ମନୁଷ୍ୟର ଇଚ୍ଛାଧୀନ ନୁହେଁ । ନିଶ୍ଵାସ ପ୍ରଶ୍ଵାସ, ରକ୍ତ ସଂଚାଳନ, ଖାଦ୍ୟ ହଜମ ହେବା, ଆଖିପତା ପଡ଼ିବା ଇତ୍ୟାଦି ସ୍ଵୟଂକ୍ରିୟ ଚେତନାର କାର୍ଯ୍ୟ । ଆମେ ଯାହା ଇଚ୍ଛାମତେ କରୁ ତାହା ଆମର ଇଚ୍ଛାଧୀନ ଚେତନାର କାର୍ଯ୍ୟ ।

ଚେତନା ଓ ପ୍ରାଣ ଅଭିନ୍ନ । ମନୁଷ୍ୟ ନିଦ୍ରା ସମୟରେ ସ୍ଵୟଂକ୍ରିୟ ଚେତନାର କାର୍ଯ୍ୟ ଦ୍ଵାରା ଜୀବିତ ଥାଏ, କିନ୍ତୁ ଇଚ୍ଛାଧୀନ ଚେତନା ସୁଷ୍ପ ଶରୀରକୁ (etherial କିମ୍ବା astral) ଚାଲିଯାଏ । ନିଷ୍ଠେତକ (Anaesthesia) ପ୍ରୟୋଗରେ ମଧ୍ୟ ଏହା ହୋଇଥାଏ । ଆଜି ବେସାନ୍ତ କହୁଛନ୍ତି ଯେ ଚେତନା ଓ ପ୍ରାଣ ଗୋଟିଏ ଶକ୍ତିର ଦୁଇଟି ନାମ । ଚେତନା ଅନ୍ତର୍ମୁଖୀ ହେଲେ ଆମେ ତାହାକୁ ପ୍ରାଣ କହୁ ଓ ପ୍ରାଣ ବହର୍ମୁଖୀ ହେଲେ ଆମେ ତାହାକୁ ଚେତନା କହୁ ।

୮ । ମିତ୍ର ଓ ଶତ୍ରୁ

ଜଣେ ମହାତ୍ମା କହିଛନ୍ତି, “କେହି ତୁମର ମିତ୍ର ନୁହେଁ, କେହି ତୁମର ଶତ୍ରୁ ନୁହେଁ, ତୁମେ ନିଜେ ତୁମର ମିତ୍ର କିମ୍ବା ଶତ୍ରୁ ।” ସତ୍ କର୍ମ ଓ ଆଚରଣ ଦ୍ଵାରା

ସୁଖପ୍ରଦ ଫଳ ମିଳେ । ଯାହା ଜଗିଆରେ ସୁଖପ୍ରଦ ଅନୁଭୂତି ହୁଏ ଆମେ ତାହାକୁ ମିତ୍ର ବୋଲି କହୁ । ଅସତ୍ କର୍ମ ଓ ଆଚରଣ ଦ୍ଵାରା ଦୁଃଖ କଷ୍ଟ ଫଳ ମିଳେ । ଯାହା ଜଗିଆରେ ସେ ଅନୁଭୂତି ହୁଏ ଆମେ ତାହାକୁ ଶତ୍ରୁ ବୋଲି କହୁ । ଯାହା ଜଗିଆରେ ଏହା ମିଳେ ସେ କେବଳ କର୍ମଫଳର ବାହକ । ସେ ମିତ୍ର ନୁହେଁ କନ୍ୟା ଶତ୍ରୁ ନୁହେଁ । ପୁନଶ୍ଚ ଏହି ବାହକ ନିଜର କର୍ମ ଦ୍ଵାରା ନିଜର ମିତ୍ର ବା ଶତ୍ରୁ ହୁଏ ।

ବାହକରେ ପଛ ସମ୍ପତ୍ତି ଆମର ମିତ୍ର ଓ ପଛ ଶତ୍ରୁ ଆମର ଶତ୍ରୁ । ଶମ, ଦମ, ଉପରତି, ଉପାସା, ଶ୍ରଦ୍ଧା ଓ ସମାଧାନ ଆମର ପଛ ସମ୍ପତ୍ତି ଓ ମିତ୍ର ; କାରଣ ଏହା ଫଳରେ ସତ୍‌କର୍ମ ଦ୍ଵାରା ଚିରନ୍ତନ ସୁଖଶାନ୍ତି ମିଳେ । ମାନସିକ ସଂଯମକୁ ଶମ କୁହାଯାଏ । ଇନ୍ଦ୍ରିୟଗୁଡ଼ିକର ସଂଯମକୁ ଦମ କୁହାଯାଏ । ସ୍ଵଧର୍ମ ପଳକକୁ ଉପରତି କୁହାଯାଏ । ସବୁ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସବୁ ଅବସ୍ଥାରେ ନିଜର ଯୋଗ୍ୟତା ଓ ଦକ୍ଷତା ସହକାରେ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ପାଳନ ହେଉଛି ସ୍ଵଧର୍ମ । ସବୁ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସବୁ ଅବସ୍ଥାରେ ସହନଶୀଳତାକୁ ଉପାସା କୁହାଯାଏ । ଆତ୍ମାସ୍ଥିତି ପ୍ରତି ଆସକ୍ତିକୁ ଶ୍ରଦ୍ଧା କୁହାଯାଏ । ଚିତ୍ତର ଏକାଗ୍ରତାକୁ ସମାଧାନ କୁହାଯାଏ ।

କାମ, କୋପ, ଲୋଭ, ମୋହ, ମଦ ଓ ମାତ୍ସର୍ଯ୍ୟ ଆମର ପଛ ଶତ୍ରୁ ବା ଶତ୍ରୁ; କାରଣ ଏହା ଫଳରେ ଅସତ୍ କର୍ମ ଦ୍ଵାରା ଆମେ ଜନ୍ମ ମୃତ୍ୟୁ ଆକର୍ଷିତରୁ ମୁକ୍ତି ଲାଭ କରି ପାରୁନା ଓ ଜନ୍ମ ଜନ୍ମ କାଳ ଦୁଃଖ କଷ୍ଟ ଭୋଗ କରୁ । ଯେ କୌଣସି ପାର୍ଥିବ କାମନାକୁ କାମ କୁହାଯାଏ । ଯେ କୌଣସି ବିରାଗକୁ କୋପ କୁହାଯାଏ । ଦରକାରରୁ ଅଧିକ ପାଇବାର ଇଚ୍ଛାକୁ ଲୋଭ କୁହାଯାଏ । ସେ କୌଣସି ଅନୁରାଗକୁ ମୋହ କୁହାଯାଏ । ଅହଂକାରକୁ ମଦ କୁହାଯାଏ । ଈର୍ଷ୍ୟାକୁ ମାତ୍ସର୍ଯ୍ୟ କୁହାଯାଏ ।

୯ । ଭଲ ପାଇବାର ସାର କଥା

ଭଲ ପାଇବା କଣ ଆମେ ଜାଣି ନାହିଁ । ସାଧାରଣତଃ ଆମେ ନିଜକୁ ଭଲ ପାଉ ଓ ଅନ୍ୟମାନେ ଆମକୁ ଭଲ ପାଇବା ଚାହୁଁ । କିନ୍ତୁ ଅନ୍ୟକୁ ଭଲ ପାଇବାକୁ ଇଚ୍ଛା ନ ଥାଏ । ସ୍ଵର୍ଥପରତା ଏହାର କାରଣ । ପ୍ରକୃତ ଭଲ ପାଇବାରେ ସ୍ଵର୍ଥ ଜଡ଼ିତ ନ ଥାଏ । ଆମେ ଯାହାକୁ ଭଲ ପାଇବା କହୁ ସେଥିରେ ଆମର ସ୍ଵର୍ଥ ପ୍ରଚ୍ଛନ୍ନ ଭାବରେ ଥାଏ । ଭଲ ପାଇବା ବଦଳରେ କିଛି ପାଇବାର ଆଶା ଥାଏ । ତାହା ନ ପାଇଲେ ଭଲ ପାଇବା ମଉଳି ଯାଏ । ଏପରି ଭଲ ପାଇବା କଳ୍ପସିତ । ଏହା କାମ ପ୍ରଣୋଦିତ । ସେ କାମନା ଯେ କୌଣସି ରୂପ ନେଇପାରେ ।

ନିଃସ୍ଵର୍ଥ ପରୋପକାର ହେଉଛି ପ୍ରକୃତ ଭଲ ପାଇବା । ସେଥିରେ କୃତଜ୍ଞତାର ପ୍ରତ୍ୟାଶା ମଧ୍ୟ ନ ଥିବା ଆବଶ୍ୟକ । ଭଲ ପାଇବା ମାନସିକ ସ୍ତରର ଉତ୍ସ । ତାହା

କାର୍ଯ୍ୟରେ ପ୍ରକାଶ ଲାଭ କରିପାରେ କିମ୍ବା ନ କରିପାରେ । ମାନସିକ ସ୍ତରରେ ହେଉ ସ୍ଥୂଳ ଜଗତରେ ହେଉ ଏହା କେବଳ ଦାନ କରେ, ଶ୍ରଦ୍ଧା କରିବାର ଇଚ୍ଛା ରଖେ ନାହିଁ । ପ୍ରତିଦାନ ଅସ୍ୱୀକାର କରେ ନାହିଁ । ପ୍ରତିଦାନ ସ୍ୱତଃ ହୋଇଥିଲେ ତାହା କୃତଜ୍ଞତାର ସହ ଶ୍ରଦ୍ଧା କରେ ।

୧୦ । ପଥ

ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ପ୍ରଗତିର ଉନ୍ନୋତି ପଥ ଅଛି ବୋଲି କୁହାଯାଏ—ଜ୍ଞାନ ଯୋଗ, ଭକ୍ତି ଯୋଗ ଓ କର୍ମ ଯୋଗ । ଏହି ଉନ୍ନୋତିର ସମସ୍ତି ସହ ଜ୍ଞାନଯୋଗର ପ୍ରାଧାନ୍ୟ ଥିଲେ ତାହାକୁ ରାଜଯୋଗ କୁହାଯାଏ । ବାସ୍ତବରେ ପଥ ଗୋଟିଏ । ନିଶ୍ଚିଣ୍ଟାରେ ଉଦାହରଣରୁ ଏହା ବୁଝା ଯାଇପାରେ । ନିଶ୍ଚିଣ୍ଟାରେ ଦୁଇଟି ବାଞ୍ଛା ବା ଲମ୍ବ କାଠ ଥାଏ ଓ ଗ୍ରେଟ ଗ୍ରେଟ ବାଞ୍ଛା ବା କାଠଖଣ୍ଡମାନ ତାହାକୁ ବିମାନଦ୍ୱୟରେ ସଂଯୋଗ କରେ । ନିଶ୍ଚିଣ୍ଟାରେ ଉପରକୁ ଉଠିବାକୁ ହେଲେ ଦୁଇ ହାତରେ ଦୁଇଟି ଲମ୍ବ ବାଞ୍ଛାକୁ ଧରିବାକୁ ହୁଏ ଓ ଗ୍ରେଟ ଗ୍ରେଟ ସଂଯୁକ୍ତକାଶ ବାଞ୍ଛା ଉପରେ ପାଦ ଦେଇ ବିମାନଦ୍ୱୟ ଉପରକୁ ଉଠିବାକୁ ହୁଏ । ଦୁଇଟି ଲମ୍ବ ବାଞ୍ଛା ଓ ସଂଯୁକ୍ତକାଶ ଗ୍ରେଟ ବାଞ୍ଛା ଖଣ୍ଡମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ କୌଣସି ଗୋଟିକର ଅଭାବରେ ନିଶ୍ଚିଣ୍ଟା ହୁଏନା କିମ୍ବା ଉପରକୁ ଉଠିବା ସମ୍ଭବ ହୁଏନା । ଲମ୍ବ ବାଞ୍ଛା ଦୁଇଟି ଜ୍ଞାନ ଓ ଭକ୍ତିର ପ୍ରତୀକ ଓ ଗ୍ରେଟ ସଂଯୁକ୍ତକାଶ ବାଞ୍ଛାରୂପକ କର୍ମର ପ୍ରତୀକ । ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ପ୍ରଗତି ପାଇଁ ଜ୍ଞାନ ଓ ଭକ୍ତିକୁ ଆଧାର କରି କର୍ମ କରିବାକୁ ହୁଏ । କର୍ମ ଶରୀର ନେଇ ମନୁଷ୍ୟକୁ କର୍ମ କରିବାକୁ ହେବ । କିନ୍ତୁ କର୍ମ ଜ୍ଞାନ ଓ ଭକ୍ତି ଆଧାରିତ ହେଲେ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ପଥରେ ବିମୋହନ ସମ୍ଭବ ହେବ । କେବଳ ଜ୍ଞାନ କିମ୍ବା ଭକ୍ତି କିମ୍ବା କର୍ମ ହୁଏତ ନିର୍ବିଧି କିମ୍ବା ଅସମ୍ଭବ । ତାହା ପଥ ନୁହେଁ । ଏହି ଉନ୍ନୋତିର ସମନ୍ୱିତ ସମସ୍ତି ହେଉଛି ପଥ ।